

Vinko Vodopivec

ВИНКО ВОДОПЕЦ

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem za vzpodbude in pripombe pri snovanju knjige, ki so jih podali prof. dr. Anton Perdih, doc. dr. Jože Rant, Anthony Ambrozic, Boštjan Rode in Mira Šekoranja!

Vinko Vodopivec

JEZIKOVNI TEMELJI STAREJŠE SLOVENSKE ETNOGENEZE

ЈЕЗИКОВНИ ТЕМЕЛЈИ
СТАРЕЈШЕ СЛОВЕНСКЕ
ЕТНОГЕНЕЗЕ

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

SPREMNA BESEDA

Avtor V. Vodopivec razširja primerjalno jezikoslovje z analizami značilnimi za razbiranje zapisov neznane ali namerno skrite vsebine. S primerjavami različnih jezikovnih značilnosti venetskih retijskih in starofrigijskih napisov ter latinščine in slovenščine dokazuje ustreznost izbire jezika razumevanja. Prav vse prikazane analize kažejo bistveno neskladje s predpostavljenim jezikom zahodnoevropskih jezikoslovcev, latinščino ter z dobrim ujemanjem potrjujejo slovenščino kot ustrezen jezik razumevanja. Prav slovenščina je pravi jezikovni muzej in je najbolje ohranila značilnosti predantičnih slovanskih govorov, saj se njena številna in razvejana narečja najbolje prilegajo besedam napisov Retov, Venetov in Starih Frigijcev.

Prvič so objavljene analize pogostosti, katalogi napisov in besednjaki vseh znanih venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov. Analize podajajo primerjave navedenih jezikov z latinščino, slovenščino in staroslovenskimi napisi. Katalogi obsegajo prečrkovanja in prevode navedenih napisov in so dobra osnova nadaljnih študij teh jezikov. Besednjaki podajajo pomen besed v sedanjem slovenskem jeziku in narečjih, in so omogočili določitev stopnje narečnosti obravnavanih predantičnih slovanskih govorov.

Prvič so prikazane analize narečnosti venetskih retijskih in starofrigijskih napisov in pri vseh je delež narečnosti več kot 60 % in knjižnosti manj kot 25 %. Skupni delež slovenskih besed pa je pri vseh večji od 80 %, kar izdatno potruje razumevanje v izbranem jeziku, slovenščini. Bistveni delež narečnosti opozarja na oporečnost primerjave slovničnih značilnosti, saj so obravnavani napisi pisani v tedanjih narečjih in oblikoslovno niso primerljivi z normiranimi knjižnimi jeziki. Pri razumevanju je zato uporabljena korenska primerjava, saj so koreni dobro razvidni tudi v narečjih. Koreni so tudi osnova različnih jezikovnih in etimoloških slovarjev.

Knjiga je izzik in pripomoček jezikovalcem, saj podaja besedno razumevanje, ki jim do sedaj ni bilo dosegljivo, saj so zahodnoevropski jezikoslovci pojasnjevali obravnavane napise s poljubnimi imeni, kar pa ne daje niti razumevanja niti osnove za analize primerjalnega jezikoslovja. Besedno razumevanje pa je možno podrobno obdelati z drugimi razumevanji in analizami primerjalnega jezikoslovja, v primerjavi s slovenščino in zlasti z njenimi številnimi narečji. Bodoči raziskovalci bodo lahko nadaljevali delo na tej osnovi in nekatera spoznanja potrdili, druga pa spremenili, dopolnili ali zavrgli.

Razumevanje vseh obravnavanih napisov kaže, da bi morala slovenščina, z mnogimi narečji, postati klasičen jezik v srednji Evropi. Velika škoda je bila narejena v zadnjih stoljetjih, ko smo bili podvrženi nemški znanstveni misli in so tudi naši znanstveniki sprejeli njene mnogokrat velikonemške načine razmišljanja. Drugi so nam dosedaj pisali zgodovino in odločali kdo smo in od kod smo prišli. Tudi jezikovne študije potrjujejo, da smo na tej zemlji staroselci že od kamene dobe in v samostojni Sloveniji si moramo pisati zgodovino sami.

Boston, 3. novembra 2010

Prof. dr. Anton Mavretič

Dopisni član SAZU

Center for Space Research, Boston University
725 Commonwealth Ave, Boston MA 02215, USA
e-mail: mavretic@bu.edu

VSEBINA

Contents

O JEZIKOVNIH TEMELJIH STAREJŠE SLOVENSKE ETNOGENEZE	7
UVOD	11
Statistična primerjava črk in besed	16
Primerjava besed	20
Stopnja narečnosti venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov	31
Podrobna statistična primerjava.	36
VENETSKI NAPISI	47
Zbir venetskih napisov, delitev, prevod in slovar	47
Pogoste značilne in vsaj dvočrkovne besede	59
Verjetnosti prečrkovanj in prevodov	73
Katalog Venetskih napisov, besed in prevodov <i>Catalogue of Venetic Inscriptions, Words and Translations</i>	80
Napisi <i>Inscriptions</i>	90
Slovar venetskega jezika <i>Vocabulary of Venetic Language</i>	176
RETIJSKI NAPISI	205
Zbir retijskih napisov, delitev, prevod in besednjak	205
Pogoste značilne in vsaj dvočrkovne besede	211
Verjetnosti prečrkovanj in prevodov	219
Katalog Retijskih napisov, besed in prevodov <i>Catalogue of Rhaetic Inscriptions, Words and Translations</i>	224
Napisi <i>Inscriptions</i>	235
Besednjak retijskega jezika <i>Vocabulary of Rhaetic language</i>	271

STAROFRIGIJSKI NAPISI	288
Zbir starofrigijskih napisov, delitev, prevod in besednjak.	288
Pogostejše besede	297
Verjetnosti prečrkovanj in prevodov	307
Katalog starih frigijskih napisov, besed in prevodov	
<i>Catalogue of old Phrygian Inscriptions, Words and Translations</i>	313
Napisi	
<i>Inscriptions</i>	324
Besednjak starofrigijskega jezika	
<i>Vocabulary of Old Phrygian Language</i>	385
ZAKLJUČEK	403

O JEZIKOVNIH TEMELJIH STAREJŠE SLOVENSKE ETNOGENEZE

V knjigi *Starejša slovenska etnogeneza* je podan osnovni zgodovinski in jezikovni okvir za ocenjevanje dosedanjih prizadevanj pri osvetlitvi pred-antične etnogeneze (nastanek plemena, ljudstva, naroda) slovanskih ljudstev in še posebej pred-antične etnogeneze slovenskega naroda.

Splošni del obravnava sedanje družbeno okolje in težave pri uveljavljanju resnice, ki je vedno le ena, čeprav jo lahko vidimo različno. Zgodovinski del opisuje nekdanje naravne in družbene pogoje pomembne za umestitev slovenske etnogeneze v zgodovino, arheologijo, genetiko in jezikoslovje. Jezikovni del pa s primerjavami razumevanj različnih predantičnih napisov kaže na najustreznejši jezik razumevanja slovenščino, ki je najbolje ohranila značilnosti predantičnega slovanskega govora.

V tej knjigi so podane jezikovne osnove starejše slovenske etnogeneze z razumevanjem in analizo ter s katalogi in slovarji predantičnih venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov. Ti so tu prvič podani in predstavlajo jezikovni vpogled v predantično slovansko govorjeno in pisano besedo.

Postopna obdelava posameznih napisov podaja pogoste besede in s tem omogoča možnost ustrezne delitve praviloma zveznih besedil in njihovega razumevanja. Prav pogoste in razumljive besede omogočajo obravnavo tudi drugih predantičnih praslovenskih napisov v najustreznejšem jeziku razumevanja – slovenščini.

Prav slovenščina z množico narečij in najbolj narečno razčlenjenim slovanskim jezikom je jezikovni muzej, ki omogoča najboljše prilagajanje obravnavanim predantičnim napisom, ki so tudi pisani v tedanjih narečjih.

Podrobno sta analizirana za razumevanje obravnavanih napisov najpomembnejša jezika. Latinščina, ki jo predpostavljajo zahodnoevropski jezikoslovci in slovenščina, ki jo pri razumevanju uporabljajo slovenski raziskovalci. Prav vse analize zavračajo latinščino kot jezik razumevanja in z nekajkrat boljšim ujemanjem potrjujejo slovenščino kot naslednico navedenih predantičnih jezikov.

Prvič je narejena tudi analiza narečnosti in pri vseh obravnavanih jezikih: venetskem, retijskem in starofrigijskem je delež narečnosti več kot 60 %, delež knjižnih besed pa je manj kot 25 %. Tako visok delež narečnosti zavrača mladoslovnico metodo obravnavanja navedenih jezikov, ki jo uporabljajo zahodnoevropski jezikoslovci, saj ni mogoče vzposejati končnice normiranega jezika – latinščine s končnicami v njim neznanem jeziku, pisanem v njim neznanem narečju.

Pri branju boste naleteli na ključne besede, ki zajemajo predvsem ustreznata znanstvena področja in obravnavane narode in jezike.

Ključne besede

- etnogeneza, arheologija, genetika, govor, enoglasnik, dvoglasnik, prečrkovanje, jezikoslovje, narečje, pomenoslovje, etimologija, slovница, zgodovina, zgodovinsko jezikoslovje, kentum, satem, slovenščina, praslovanščina, Teorija kontinuitete, Etruščani, Veneti, Wendi, Reti, Stari Frigi, Rimljani, Slovani, Slovenci

POVZETEK

Venetski, retijski in starofrigijski napis so že dolgo znani in za tiste čase še kar obsežni: prebranih venetskih napisov brez ponavljalnih in objokovalnih delov je 421, razdeljenih na 2426 besed in v njih je 7879 črk. Prebranih retijskih napisov je 219, razdeljenih na 799 besed in v njih je 2301 črk. Prebranih starofrigijskih napisov je 207, razdeljenih na 867 besed in v njih je 2438 črk. Venetski napisi imajo poleg običajnih še 12 objokovalnih napisov s 192 besedami in 961 črkami ter 9 ponavljalnih napisov s 311 besedami in 641 črkami.

Navedene napise so obdelovali že mnogi bolj ali manj usposobljeni avtorji. Predvsem so to na eni strani priznani zahodnoevropski, zlasti italijanski, francoski in nemški jezikoslovci, ki napisov ne razumejo, in na drugi strani raziskovalci, ki napise razumejo na slovanskih osnovah. Izvršene so številne primerjave glede uporabe črk, povprečnih dolžin besed ter deležev besed na začetno in končno črko v navedenih napisih, v slovenskem in v latinskem jeziku. Prav vsi rezultati dokazujejo pravilnost razumevanja teh napisov na osnovah slovanskih jezikov in zavračajo razumevanje zahodnih jezikoslovcev kot neustrezno in v nasprotju s predpostavljenim latinsko in imensko osnovo razumevanja.

Analiza narečnosti je pokazala, da so celo pri dobrem razumevanju obravnavanih predantičnih napisov, slovnične oblike, ki jih določajo končnice, močno vprašljive. Šele dovolj velika zanesljivost prevodov določa ustrezno delitev zvezno pisanih besedil kot osnovo za ugotavljanje stopnje narečnosti in knjižnosti. Delež narečnih besed v obravnavanih predantičnih jezikih je več kot 60 %, knjižnih pa manj kot 25 %, zato bi morali za ustrezno uporabo končnic poznati narečje v katerem, dosedaj neznanem narečju, je pisan posamezen napis. To zahtevno normativno delo še čaka najboljše jezikoslovce.

Venetske, retijske in starofrigijske skupine napisov sem postavil pod iste kriterije tako, da jih je možno primerjati tako po izrazju kot tudi po namenu ali po vsebinu napisov. Iz postopne obdelave, podane v delovni hipotezi ter po analizah in rezultatih je razvidno, da so vsi venetski, retijski in starofrigijski napis razumljivi v sedanjem slovanskem izrazju. Na podlagi pogostih besed in razumevanja vsebine je bila možna dokaj ustrezna delitev praviloma zveznega besedila, kar je podalo osnovo za pripravo ustreznega besednjaka venetskih, retijskih in starofrigijskih besed.

Tudi tu se izkaže slovenščina z mnogimi narečji kot izrazito arhaičen jezik in kot izjemno orodje za proučevanje najstarejših slovanskih zapisov, saj ni bilo nobene potrebe po uporabi izrazov iz domnevne praslovanščine.

Več kot 74 % venetskih napisov dosega odlično prečrkovanje in več kot 75 % napisov dosega odlične in prav dobre prevode. Več kot 82 % retijskih napisov dosega odlično in prav dobro prečrkovanje in skoraj 57 % napisov dosega odlične in prav dobre prevode. Skoraj 72 % starofrigijskih napisov dosega odlično in prav dobro prečrkovanje in več kot 72 % napisov dosega odlične in prav dobre prevode. Prepričljivi rezultati pričajo o uspešno zaključenem delu prečrkovanj, razumevanj, prevajan in besednjakov. Ti rezultati nedvoumno pričajo o Venetih, Retijcih in Starih Frigijcih kot naših slovanskih in slovenskih jezikovnih prednikih.

Obseg napisov je dovolj velik in arheološko, jezikovno in časovno dovolj dokumentiran, da omogoča dobljene zaključke.

ABSTRACT

Key words

- ethno-genesis, archaeology, genetics, speech, phoneme, diphthong, transliteration, linguistics, dialect, semantics, etymology, Grammatik, history, historical linguistic, kentum, satem, Slovenian, Ancient-Slavic, Continuity theory, Etruscans, Veneti, Wends, Rhaetian, Old Phrygian, Romans, Slavs, Slovenes

Venetic, Rhaetic and Old Phrygian inscriptions have been known for a long time, and are relatively numerous: considered Venetic inscriptions without repeating and lamenting parts are 421 and can be divided into 2426 words with 7879 letters, Rhaetic inscriptions are 219 and can be divided into 799 words with 2301 letters, Old Phrygian inscriptions are 207 and can be divided into 867 words with 2438 letters. Venetic inscriptions have besides normal texts also 12 lamentation inscriptions with 192 words and 961 letters and 9 repetitive inscriptions with 311 words and 641 letters.

Various, more or less qualified people studied them. One group of them are the recognised West European linguists who do not understand the inscriptions. The other group are the people who understand these texts on Slavic bases. Many analysis on use of letters, average length of words and shares of words on the first and the last letters are treated with comparisons in Slovene and Latin language. All results confirm the correctness of understanding of these inscriptions on Slavic bases and reject understanding of west linguists as unsuitable and in contrary with presumption Latin and nominal base of understanding.

Dialectical analyse show that also by good understanding of treated ancient inscriptions the words endings, which means grammatical shapes are very questionable. Only great reliability of translations define suitable divisions of treated continuous texts as the base for establish the degree of dialectal and literary shares. In treated ancient Venetic, Rhaetic and Old Phrygian texts dialectal shares are more than 60 %, while shares of literary parts have less than 25 %. For suitable linguistic use of word endings at treated ancient inscriptions, till now unknown dialect in which single inscription is written, has to be linguistically standardized.

This exacting work still wait on treatment by the best language experts.

I made all accessible Venetic, Rhaetic and Old Phrygian inscriptions subject to the same criteria, therefore the same comparisons regarding expression, intention and contents are possible. The consecutive stages of treatment given in the working hypothesis, the analyses and the results show that all Venetic, Rhaetic and Old Phrygian inscriptions can be understood on the bases of Slavic languages. Based on known frequent words and understanding of the contents, a correct division of continuous inscriptions is obtained as the result. A credible Venetic, Rhaetic and Old Phrygian vocabulary is developed as well.

Also in this instance, the Slovene with its numerous dialects proves as an archaic language, and an exceptional tool for studying these antique inscriptions. There was no need to utilize the reconstructed Old-Slavic.

More than 74 % of Venetic inscriptions reach excellent transliterations and more than 75 % reach excellent or very good translation. More than 82 % of Rhaetic inscriptions give excellent and very good transliterations, and more than 57 % reach excellent and very good translation. Almost 72 % of Old Phrygian inscriptions reach excellent and very good transliterations and more than 72 % reach excellent or very good translation. These results confirm successful transliterations, understandings, translations and vocabularies. Such results confirm beyond any doubt Veneti, Rhaetians and Old Phrygians as ancestors of Slavic languages.

The present collection of texts is large enough, and archaeologically, linguistically and chronologically sufficiently documented to yield the present conclusions.

UVOD

STANJE

Zahodnoevropski jezikoslovci so opravili izjemno delo, saj so zbrali in dokaj ustrezeno prečrkovali venetske, retijske in starofrigijske napis. Žal niso upoštevali zgodovinskih dejstev, da so na območjih najdenih napisov živela slovansko govoreča ljudstva, in so zato iskali možna razumevanja izključno le v neslovenskih jezikih. Zaradi vsebinskega nerazumevanja so bili primorani izmišljati si imena, s katerimi je možno razložiti prav vsak napis, v katerem koli jeziku. Skladno s svojimi predvidevanji so upoštevali romanske končnice kar pa jim ni dalo ustreznih rezultatov. To bi jih moralo opozoriti, da so se odločili napačno in da so zašli v slepo ulico. Poučna je odsotnost strokovnih analiz, ki bi dokazovale njihove predpostavke o jeziku razumevanja. Večina zahodnoevropskih jezikoslovcev jemlje kot osnovni jezik razumevanja latinščino in šele tu so predstavljene analize, ki v celoti izpodbijajo pravilnost take predpostavke.

Tako njihovo ravnanje je bilo delno razumljivo v 19. stoletju, ko je imperializem njihovih romanskih in germanskih držav hotel prikazati njihovo osvajalno politiko kot povsem pravično, saj naj bi šlo za nekoč njihovo ozemlje. Današnje vztrajanje na teh imperialističnih konstruktih pa jim odvzema zaupanje v njihovo strokovnost in njihovo znanstveno veljavo. Strokovnjak bo vedno izbral ustrezeno metodo in ustrezeno orodje. V jezikoslovju je orodje jezik in vnaprejšnje zavračanje nekega jezika za razumevanje navedenih pred-antičnih napisov ni strokovno. Zaradi tega svojega neuspeha so se skušali izviti iz svoje stranpoti z mnenjem, da je znani obseg navedenih napisov premajhen, da bi bilo mogoče njihovo razumevanje v do sedaj neznanem jeziku.

Da je tako stališče napačno, ponazorimo s predpostavljenim primerom. Recimo, da bi našli zvezni napis kitice našega pesnika Valentina Vodnika, ki bi se glasil:

nehcerenesinapomeninebodovoljjespominamepesmipojo

Nedvoumna ugotovitev je, da je vsebina tega zapisa povsem razumljiva v slovenščini, ni pa razumljiva v romanskih ali germanskih jezikih. Primer kaže, da razumevanje napisov v neznanem jeziku ni odvisno le od njihovega obsega, ampak predvsem od ustrezne izbire jezika za razumevanje. Tako lahko potrdimo dejstvo, da je za dosedanje razumevanje navedenih predantičnih napisov v predpostavljenih neslovenskih jezikih, obseg znanih napisov v resnici premajhen. To pa ne izključuje možnosti, da bi bil isti obseg zadovoljiv, če bi izbrali za razumevanje bolj ustrezen jezik.

Ob razvidnih nestrokovnostih tujih jezikoslovcev, ki ne upoštevajo niti zgodovinskih niti jezikovnih dokazov, se lahko resno vprašamo o strokovnosti naših jezikoslovcev. Njim nikakor ne moremo napraviti neznanja slovenskih jezikov. Razumevanja predantičnih venetskih in retijskih, pa tudi starofrigijskih napisov so javno objavljena in do sedaj jih naši jezikoslovci še niso analizirali, niti niso podali boljše in razumljivejše rešitve. Za svoje

zavračanje razumevanja na slovanskih osnovah, navedenih venetskih, retijskih, starofrigijskih in drugih napisov, pa kljub temu niso navedli niti enega samega dokaza.

NAPAČNE IN Z DOKAZI PODPRTE TEORIJE

Naši zgodovinarji, jezikoslovci in arheologi pretežno še vedno zagovarjajo imperialistično vsiljeno teorijo 19. stoletja, o naselitvi zahodnih Slovanov na današnje ozemlje v 6. stoletju, pa čeprav ni za to teorijo nobenega dokaza. Zavračajo pa sodobno teorijo kontinuitete, ki je podperta z mnogimi starimi in novimi dokazi, ki jih nudijo sodobne raziskovalne metode in preiskave. Prav *Teorija kontinuitete* nam naše slovanske korenine v Srednji Evropi pomika v staro kameno dobo.

- M. Alinei, *The paleolithic continuity theory on indo-european origins, an introduction*, continuitas.com, Alessandro Peroni, www.continuitas.com/intro.html.
- M. Alinei, *Interdisciplinary and linguistic evidence for Palaeolithic continuity of Indo-European, Uralic and Altaic populations in Eurasia, with an excursus on Slavic ethnogenesis*, Kobarid conference (2003).

Tako zavračanje je še posebej nevzdržno ob prepričlivih dokazih genetskih raziskav, ki nedvoumno zavračajo množično preseljevanje narodov. Prav tako nedvoumno zavračajo naselitev zahodnih Slovanov v 6. stoletju, zlasti Slovencev, ki smo bili v srednji Evropi naseljeni že 8. tisočletju pr. Kr. Zaradi takih nedvoumnih dejstev, večina naših zgodovinarjev in jezikoslovcev genetskih dognanj noče preučevati in jih kratkovidno zavrača, saj ne podpirajo njihovega dosedanjega prepričanja.

- D. G. Russell & Q. D. Atkinson, *Language-tree divergence times support the Anatolian theory of Indo-European origin*, Nature 2003, vol 426, 435-439.
- J. Škulj, *Genetske raziskave in njihov pomen za proučevanje Venetov*, Zbornik Posveta, Praprebivalstvo na tleh srednje Evrope, Jutro, Ljubljana 2003, 31-39.
- V. Vodopivec, *Korenine zahodnih in južnih slovanov*, Zbornik mednarodnega posveta, Sledovi evropske preteklosti, Jutro, Ljubljana 2004, 203-223.
- J. Škulj, *Etruscans, Veneti and Slovenians – a genetic perspective*, Zbornik 4. mednarodne konference, Staroselci v Evropi, Jutro, Ljubljana 2005, 20-30.
- M. Budja, *Who are the Europeans*, Zbornik 5. mednarodne konference, Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2007, 7-26.

Enako zavračajo nedvoumno razumevanje venetskih, retijskih in drugih napisov na slovanskih osnovah, pa čeprav so jezikovni dokazi vsakemu slovanskemu razumniku dostopni in razumljivi. Prav tako so razvidni tudi rezultati zahodnoevropskih jezikoslovcev, ki sami priznavajo, da napisov ne razumejo. Ampak za naše znanstvenike je pomembnejše tuje neznanje kot domača pamet in dela domačih avtorjev. Ti mnogokrat v svojih zaključkih sicer nimajo povsem prav, vendar znanstvenik zaradi posameznih napak nikoli ne zavrže celotnega znanja in delovanja.

REKONSTRUKCIJE PRASTARIH JEZIKOV

Pri rekonstrukcijah prastarih jezikov je treba poudariti izrazito prednost več izvirne-poligenetske metode, ki predpostavlja več prvotnih in kasnejših izhodišč za razvoj posameznih jezikov in ima bistvene logične in jezikovne prednosti pred eno izvorno-monogenetsko metodo, ki predpostavlja enotno izhodišče. Monogenetska metoda je zato že v osnovi napačna, saj vnaprej določa enostransko rekonstrukcijo jezikov v preteklosti, kljub temu pa jo naši jezikoslovci pretežno uporabljajo. Posebno problematična je v znanstvenem pogledu rekonstrukcija praslovanščine, saj ni bila uporabljena niti ustrezna metoda, niti ustrezni materiali. »Znanost«, ki ob rekonstrukcijah prastarih jezikov zavrača upoštevanje vseh pisnih virov, zlasti najstarejših, je v nasprotju z znanstvenimi raziskovalnimi metodami in z znanstveno etiko.

- V. Vodopivec, *Atestinske tablice verski in jezikovni pomniki naših prednikov*, Zbornik 1. mednarodne konference, Veneti v etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva, Jutro, Ljubljana 2001, 167-181.
- V. P. Nikčević, *Kritika monogenetskoga etničkoga i jezičkoga pristupa*, Zbornik mednarodnega posveta, Sledovi Evropske preteklosti, Jutro, Ljubljana 2003, 24-42.

ANALIZE

Podrobno sta analizirana dva za razumevanje pred-antičnih napisov najpomembnejša jezika. To sta latinščina, s katero poškušajo zahodnoevropski jezikoslovci razumeti venetske, retijske in starofrigijske napisne in slovenščina, ki je omogočila njihovo razumevanje in celo sestavljanje slovarjev besed zabeleženih v teh predantičnih napisih. Rezultati analiz zavračajo latinščino kot jezik razumevanja in »razumevanje« zahodnoevropskih jezikoslovcev z imeni, potrjujejo pa razumevanje na osnovi slovenskega jezika.

Prvič je izvedena analiza narečnosti venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov. Za vse tri skupine so ugotovljeni deleži knjižnih besed v izbranem jeziku razumevanja – slovenščini, ki so manjši kot 25 % in deleži narečnih besed, ki so večji od 60 %. V izbranem jeziku razumevanja zahodnoevropskih jezikoslovcev – latinščini, pa taka analiza sploh ni možna, saj ne podajajo razumevanja, ampak le poljubna imena, ki dovoljujejo kakršnokoli razlagu njim nerazumljivih napisov.

Prvič so narejene tudi podrobne študije in analize vseh venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov.

Vsi obravnavani napisi imajo splošni del, katalog in besednjak:

- Splošni del vsebuje geografsko, zgodovinsko in jezikovno okolje obravnavanih napisov, predpostavke in metodologije ter postopke in analize. Prikazane so številne primerjave uporabe črk, besed in povedi s slovenskimi in staroslovenskimi besedili. Pri postopni obravnavi posameznih napisov se iz zvezno pisanega besedila pokažejo pogoste in razumljive besede, ki so navedene v posebni tabeli z navedbo njihovega števila. Pogoste besede povečujejo verjetnost delitve zveznih besedil in s tem razumevanja posameznih napisov. Tako se postopno združujejo znanja, ki vodijo k čedalje popolnejšemu razumevanju obravnavanih napisov.

- Katalog vsebuje vse napisе, ki jih strokovnjaki uvrščajo v obravnavani sklop in podaja podatke o najdiščih, starosti ter dosedanjih prečrkovanjih in razumevanjih zahodnoevropskih jezikoslovcev in slovenskih raziskovalcev. Na osnovi pravil in podatkov iz splošnega dela prikazuje avtorjevo prečrkovanje, delitev zveznega napisа in njegovo razumevanje v slovenščini in angleščini. Katalog vsebuje tudi smiselne različice delitve in razumevanja posameznih besedil. Obravnava tudi napisе berljive v obratni smeri in ti so v obratni smeri označeni poševno. Na osnovi delovnih predpostavk in kriterijev podaja verjetnosti prečrkovanja in prevajanja posameznega napisа.
- Besednjak zajema vse v katalogu razvidne besede z različicami in navaja napisе, v katerih se te besede nahajajo. Napisе iz obratne smeri branja so označeni poševno. Podaja besede po prečrkovanju v slovenski abecedi, njihovo obliko in pomen v narečni in knjižni slovenščini, oblikovno in vsebinsko jezikovno preoblikovanje ter navaja ustrezne slovarje za poglobljeni študij navedenih besed. Podaja tudi njihov pomen v angleščini, po potrebi pa tudi dodatno obrazložitev.

UGOTOVITVE

Obdelani so vsi znani venetski, retijski in starofrigijski napisе. Praviloma zvezno pisani napisи so, na podlagi pogostih besed, nezdružljivih soglasniških skupin in razumevanja, deljeni na besede znanega pomena. Vsi napisи so podani tudi v dobesednem slovenskem prevodu in po potrebi še v prostem slovenskem ter v angleškem prevodu. Neobdelani so le prekratki in preveč pomanjkljivi napisи, saj prečrkovanje ne daje osnove za še verjetno razumevanje takih slabo ohranjenih napisов.

Podane so osnove za nadaljnji jezikovni študij vseh znanih venetskih, retijskih in starofrigijskih napisов. Delitev zveznih besedil in razumevanje navedenih pred-antičnih napisов upoštevajo tudi smiselne različice. Zbrani so tudi besednjaki vseh navedenih predantičnih napisов. S tem je omogočeno lažje razumevanje tudi drugih predantičnih napisов razumljivih na slovanskih osnovah, saj se v njih pogosto pojavljajo podobne besede.

Zadnji čas je, da se z analitično in jezikovno vsebino resno spoprimejo tudi naši jezikovni in zgodovinski znanstveniki. Upam, da bo prevladala strokovnost in bodo znanja v tej knjigi in v zbornikih Korenine slovenskega naroda posvojili, jim dali novo kvaliteto in z njo obogatili našo jezikovno in splošno zgodovino, našo slovensko etnogenezo in svetovno zakladnico znanja.

Zahodnoevropski jezikoslovci podajajo le nekatera razumevanja s poljubnimi imeni, ki so pri najdaljšem venetskem napisu nedvoumno ovрžena, saj dosedaj uporabljana imena v njem nimajo znanih pomenov. Večini podajajo primerjave med posameznimi napisи, ki pa brez njihovega razumevanja ostajajo na ravni nedokazanih hipotez, saj so zlasti podobnosti venetskih napisов razumljive, predvsem zaradi njihove večinske usmeritve v darovanje in prošnje različnim božanstvom.

Pričujoča knjiga podaja bistvene analize, ki osvetljujejo dosedaj prikrito nedoslednost zahodnoevropskih jezikoslovcev pri obravnavi navedenih pred antičnih napisов. Z določitvijo stopne narečnosti 60 %, zavrača njihovo uporabo besednih končnic v njim neznanem

narečju, neznanega jezika. Značilnost njihove obravnave je odsotnost analiz primerjalnega jezikoslovja, ki bi s pogostostjo posameznih jezikovnih pojmov utemeljevale njihovo izbiro jezika razumevanja - latinščino.

Knjiga prestavlja bralcu izliv za lastno raziskovanje našega sedanjega jezikovnega in zgodovinskega okolja. Vsebina podaja obilo novih nevkalupljenih spoznanj, zato vam želim poostren odnos do trditev brez dokazov, ki se žal še vedno pojavljajo tako v vsakdanjem življenju kot tudi v priznanih in obilno citiranih »znanstvenih« delih. Pri razumevanju napisов so možne še nove različice in morda boste tudi vi našli še kakšno zanimivo in verjetno rešitev. In prav k takemu iskanju smo povabljeni prav vsi. Jezikoslovje je odprta knjiga, ki nikoli ne neha presenečati z novimi spoznanji in lastno raziskovanje bogastva našega materinega jezika slovenščine, ki z množico narečij predstavlja pravi jezikovni muzej, vam bo gotovo izjemen užitek.

STATISTIČNA PRIMERJAVA ČRK IN BESED

UVOD

Popolna odsotnost analiz pogostosti posameznih jezikovnih pojavov v venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov, v študijah zahodnoevropskih jezikoslovcev, kaže njihovo omejenost pri obravnavi jezikovnih značilnosti, kar ni skladno s sodobnimi načini obravnavanja posameznih jezikov. Pri obravnavi pred-antičnih napisov iščejo le podobnosti med posameznimi napisi, ki so razumljive, saj je zlasti pri venetskih napisih velika večina napisov darovanjske ali pokopne narave. Tako obravnavanje ne daje osnove za njihovo razumevanje s poljubnimi imeni, zato analize, ki bi dokazovale njihove zmote ne smejo biti javno prikazane. Večinoma kot jezik razumevanja privzemajo latinščino in delijo zvezne napise na osnovi latinskih končnic, kar pa se je izkazalo za napačno.

Narejene so številne analize posameznih jezikovnih značilnosti v besedilih primerjalnih jezikov, ki kažejo pomembne razlike glede na različno izbiro jezika razumevanja pred-antičnih napisov. Poleg deležev uporabe posameznih črk, so primerjane tudi povprečne dolžine besed, zlasti pa deleži besed, ki se prično ali končajo na določeno črko. Pri obravnavi pred-antičnih napisov je bistvenega pomena izbira jezika razumevanja, saj je le z ustrezno izbiro možno doslej nerazumljene zvezne napise ustrezno deliti na besede, analizirati in prevesti v jezik razumevanja. Pogostostna analiza jezikovnih značilnosti odkriva tako dobro soglasje z jezikom razumevanja kot njegovo zavrnitev. Izbira slovanskih osnov, še posebej slovenščine kot nesporno najstarejšega sedanjega slovanskega jezika, pa je potrjena tudi z analizami navedenih jezikovnih značilnosti.

POVPREČNA DOLŽINA BESED

Povprečna dolžina besed je ena od značilnosti posameznega jezika, odvisna pa je tudi od sloga pisanja posameznega avtorja in obravnavane vsebine. Povprečna dolžina vseh besed v izbranih slovenskih leposlovnih vzorcih je 4,55 črk, povprečna dolžina različnih besed v istih slovenskih leposlovnih vzorcih pa je 8,00 črk [1].

Smiselna je ustrezna primerjava povprečne dolžine besed v slovenskih besedilih s povprečnimi dolžinami besed v venetskih, retijskih, starofrigijskih in latinskih napisih. Ob upoštevanju mnogih okrajšav zaradi težavnega pisanja v kamen, kost, robove, kovino in keramiko, ter narečnih govorov, ki krajšajo besede, pa moramo pričakovati v pred-antičnih napisih precej krajev povprečne dolžine besed. Ocenjena vrednost povprečne dolžine besed v teh napisih je okoli tri črke, pri večkratnih bistvenih okrajšavah pa tudi izpod treh črk. Ocenjena vrednost povprečne dolžine različnih besed, v navedenih predantičnih napisih, pa se primerjalno še bistveno bolj zmanjša in je le okoli 4 črke [2].

PRIMERJAVA POVPREČNIH DOLŽIN

Za venetski jezik je povprečna dolžina vseh besed prebranih napisov brez ponavljalnih in objokovalnih delov: 7879 črk / 2426 besedami = 3,25 črk [4]. Za razumevanje v knjigi *La lingua Venetica* je povprečje vseh besed: 4686 črk / 758 besedami = 6,18 črke [5], v knjigi *Manuel de la langue Vénète* pa je povprečje vseh besed: 4793 črk / 768 besedami = 6,24 črke [6]. V obeh primerih je dolžina več kot dvakrat večja od pričakovane dolžine. Pri prvem primeru je za $6,18/4,55 = 1,36$ ali za 36 %, v drugem pa za $6,24/4,55 = 1,37$ ali za 37 % večja tudi od povprečne dolžine besed slovenskih leposlovnih besedil. Zaradi ustrezne primerjave so upoštevane le besede napisov, ki so prevedeni v slovenščino, saj navedeni literaturi zajemata tudi nekatere latinske napise. Upoštevana so pravilna prečrkovanja, zlasti pri črki F, ki je pisana kot V in jo italijanski venetologi prečrkujejo kot V in jo šele pri svojem imenoslovju spremene v črko F. Črke oziroma glasu F Veneti niso imeli, zato so besede navedene pri črki F prenesene h črki V. Podobno velja za črko I, ki jo včasih zahodni venetologi prečrkujejo kot H in za črko D, ki jo nekateri prečrkujejo kot Z. Znake za črke B, G in T zahodnoevropski jezikoslovci prečrkujejo kot φ, χ in θ, in jih pri razumevanju spremene v pravilno prečrkovane črke črke B, G in T.

Za retijski jezik je povprečna dolžina besed: 2301 črk / 779 besedami = 2,95 črk [7]. Za retijski jezik povprečne dolžine besed s stani zahodnih jezikoslovcev ni možno dobiti, saj napisov ne prevajajo. Navajajo le nekatera enojna imena: Katiae, Remina, Bausu, Valtebnu, Bege, Garistu, Lavise, Pitame in Rušie ter nekatera dvojna imena: Pitamne Helanu, Knuse Susinu, Laste Butiginu, Vispeganu Maiuapnu, Remig Vispeganu, Liri Kanišnu, Vatanu Reitušnu, Klevie Valtikinu, Pitie Metinu, Belna Vinutalina, Geli Vaitina na strani 295, in Kastrie Etumnu, Ritaue Kastrinu, Esimne Kastrinu in Ati Tativnu na straneh 352 in 354 [8]. Povprečna dolžina navedenih imen je $251 \text{ črk} / 39 \text{ imen} = 8,10 \text{ črk}$ in z upoštevanjem krajev vmesnih besed lahko pričakujemo povprečno dolžino besed nad 6 črk, torej več kot dvojno dolžino, podobno kot pri venetskih napisih.

Povprečna dolžina besed v katalogu starofrigijskih napisov je 2438 črk / 867 besedami = 2,81 črk [9]. Pri starofrigijskem jeziku so besede zahodnih venetologov sistematično podane z označno napisov kjer se te besede nahajajo. Pri prečrkovanju ni bistvenih razlik, pojavi pa se nova črka, ki jo prečrkujejo kot Y in ima glasovno vrednost naše črke J. Povprečje vseh besed zahodnih jezikoslovcev je: 1992 črk / 359 besedami = 5,55 črke [10]. Povprečna dolžina besed je manjša kot v venetskih napisih, predvsem zaradi mnogih kratkih napisov na keramiki, vendar je še vedno večja od povprečja besed v slovenskih leposlovnih besedilih za $5,55/4,55 = 1,22$ ali za 22 %.

Primerjava je izvedena tudi na primeru romana Ivana Preglja - Mlada Breda, kjer so bile primerjane črke in besede z različno začetno in končno črko. Povprečna dolžina besed v tem leposlovnem delu je $328918 \text{ črk} / 79774 \text{ besedami} = 4,12 \text{ črk}$ [3]. Manjša povprečna dolžina besed v Pregljevih leposlovnih delih je pogojena s slogom pisanja in s pretežnim delom premoga govora [1].

Primerjava je izvedena tudi z latinskim besedilom: C. IVLI CAESARIS COMMENTARIORVM DE BELLO GALlico LIBER TERTIVS, ki obravnava tudi Venete in ima zato

večji delež črke V, pa tudi več besed z začetno črko V. Povprečna dolžina besed v navedenem zapisu Julija Cesarja je 22099 črk / 3579 besedami = 6,17 črk, kar je več od slovenskih besedil in kaže na lastnosti latinskega jezika. Vsa latinska besedila v navedeni literaturi pa imajo povprečno dolžino besed 1076324 črk / 182617 besed = 5,84 črke na besedo. Latinska besedila so dostopna na spletu [11].

PRIMERJAVA UPORABE ČRK

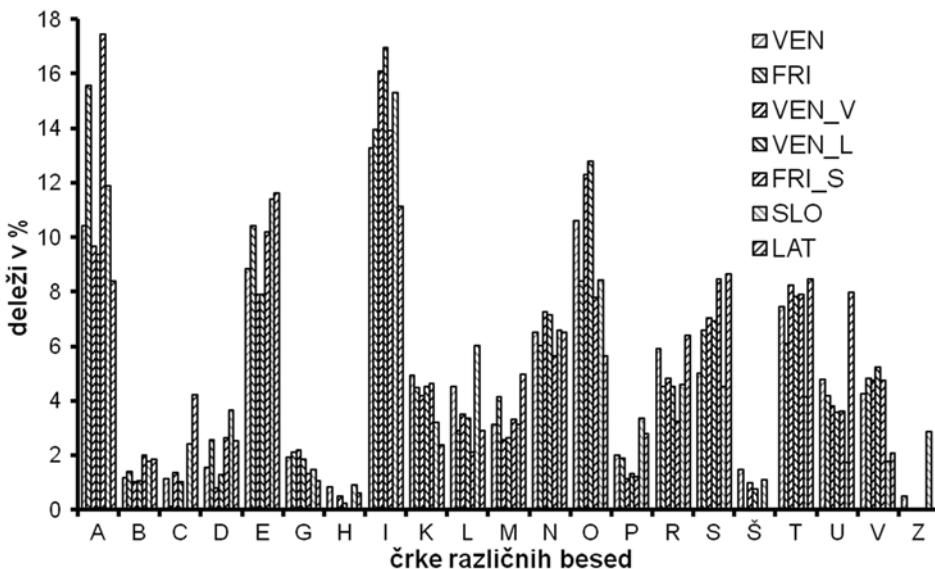
Primerjava uporabe črk daje razlikovanje med posameznimi jeziki, saj je uporaba črk ena od značilnosti posameznega jezika.

PRIMERJAVA UPORABE ČRK RAZLIČNIH BESED

Primerjava uporabe črk različnih besed v navedenih predantičnih in sodobnih besedilih je podana na grafu 1 in v tabeli 1 z oznakami:

VEN	deleži črk različnih besed v Slovarju venetskega jezika [12]
FRI	deleži črk različnih besed v Besednjaku starofrigijskega jezika [13]
VEN_V	deleži črk različnih besed v venetskih besedilih v literaturi [5]
VEN_L	deleži črk različnih besed v venetskih besedilih v literaturi [6]
FRI_S	deleži črk različnih besed v starofrigijskih besedilih v literaturi [9]
SLO	deleži črk v navedenem slovenskem besedilu [3]
LAT	deleži črk v navedenem latinskem besedilu [11]

Graf 1: Primerjava deležev črk različnih besed v navedenih skupinah

- Izrazito je odstopanje starofrigijske črke A, ki se zamenjuje v črko O; nekaj manjše je odstopanje venetske črke E, ki se zamenjuje z I; podobno je odstopanje latinske

črke U, ki se zamenjuje s črko O, črke E, ki se zamenjuje s črko I in črke C, ki se zamenjuje s črko K = Q; pri slovenskih besedilih se zamenjuje črka S s črko Z in črka L s črko U.

- Upoštevane so le črke predantičnih napisov, zato so pri slovenščini prenešene črke: Č h C, F k V, J k I in Ž k Z; pri latinščini so prenešene črke; F k V, Q h K in X h K in S; pri starofrigijskih napisih pa je črka J prenešena h črki I.
- Razlike niso velike, kljub temu je opazno boljše ujemanje predantičnih jezikov s slovenščino kot pa z latinščino, kar je bilo podrobno že prikazano [14].

Tudi poglobljena več dimenzionalna analiza potrjuje ugotovitev, da so venetščina, retijsčina, etruščina in stara frigijsčina po pogostosti glasov bližje slovenščini kot latinščini [15].

Tabela 1: Števila in deleži črk različnih besed v navedenih skupinah

Črk	Števila črk različnih besed							Deleži črk različnih besed v odstotkih						
	VEN	FRI	VEN_V	VEN_L	FRI_S	SLO	LAT	VEN	FRI	VEN_V	VEN_L	FRI_S	SLO	LAT
A	466	383	314	281	291	38577	1867	10,43	15,56	9,67	9,36	17,44	11,89	8,40
B	52	34	33	32	33	5680	410	1,16	1,38	1,02	1,07	1,98	1,75	1,84
C	50	3	44	30	0	7859	937	1,12	0,12	1,36	1,00	0,00	2,42	4,21
D	69	63	26	38	44	11838	563	1,54	2,56	0,80	1,27	2,64	3,65	2,53
E	394	256	256	237	170	36959	2583	8,82	10,40	7,89	7,89	10,19	11,39	11,62
G	85	52	71	55	22	4692	236	1,90	2,11	2,19	1,83	1,32	1,45	1,06
H	37	0	16	7	0	2965	135	0,83	0,00	0,49	0,23	0,00	0,91	0,61
I	592	343	522	509	232	49579	2469	13,25	13,94	16,08	16,96	13,90	15,28	11,10
K	220	110	135	135	77	10304	523	4,92	4,47	4,16	4,50	4,61	3,18	2,35
L	201	71	114	100	35	19485	643	4,50	2,89	3,51	3,33	2,10	6,01	2,89
M	139	102	83	79	55	10115	1101	3,11	4,14	2,56	2,63	3,30	3,12	4,95
N	290	148	236	214	94	21326	1444	6,49	6,01	7,27	7,13	5,63	6,57	6,49
O	474	206	399	383	130	27346	1253	10,61	8,37	12,29	12,76	7,79	8,43	5,64
P	89	46	37	39	20	10824	621	1,99	1,87	1,14	1,30	1,20	3,34	2,79
R	264	111	156	135	54	14839	1418	5,91	4,51	4,81	4,50	3,24	4,57	6,38
S	224	162	228	207	141	14612	1920	5,01	6,58	7,02	6,90	8,45	4,50	8,64
Š	65	0	32	22	0	3555	0	1,45	0,00	0,99	0,73	0,00	1,10	0,00
T	333	150	267	235	132	13368	1878	7,45	6,10	8,23	7,83	7,91	4,12	8,45
U	214	103	123	107	60	5585	1772	4,79	4,19	3,79	3,56	3,59	1,72	7,97
V	190	118	154	157	79	5709	462	4,25	4,79	4,74	5,23	4,73	1,76	2,08
Z	21	0	0	0	0	9215	0	0,47	0,00	0,00	0,00	0,00	2,84	0,00
Σ	4469	2461	3246	3002	1669	324432	22235	100	100	100	100	100	100	100

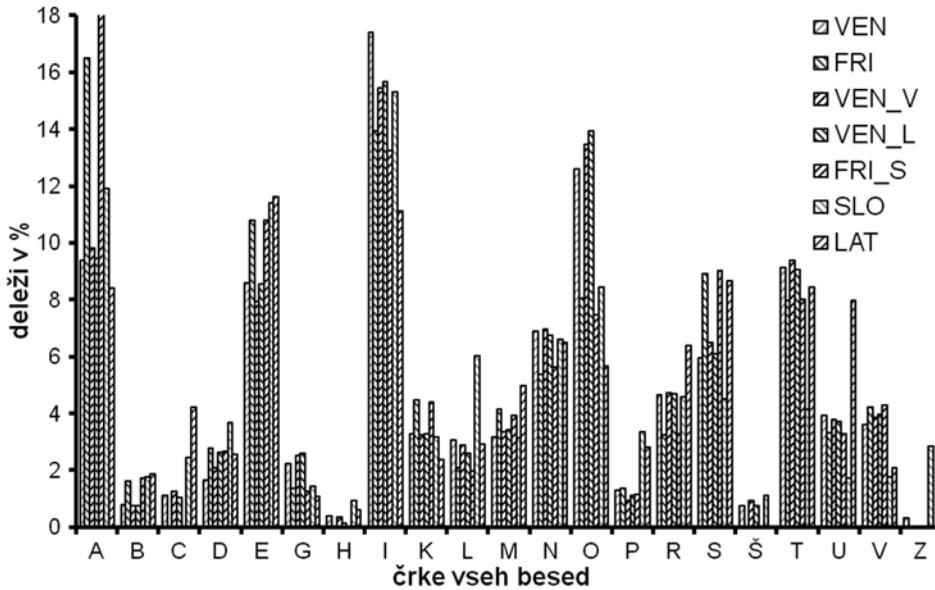
PRIMERJAVA UPORABE ČRK VSEH BESED

Primerjava uporabe črk vseh besed navedenih v predantičnih, antičnih in sodobnih besedilih je podana na grafu 2 in v tabeli 2 z oznakami:

- VEN deleži črk vseh besed brez ponavljalnih in objokovalnih delov v prevedenih venetskih besedilih [4]
- FRI deleži črk vseh besed v prevedenih starofrigijskih besedilih [9]

- VEN_V deleži črk vseh besed v venetskih besedilih v literaturi [5]
 VEN_L deleži črk vseh besed v venetskih besedilih v literaturi [6]
 FRI_S deleži črk vseh besed v starofrigijskih besedilih v literaturi [10]
 SLO deleži črk v slovenskih leposlovnih besedih [1]
 LAT deleži črk v latinskih besedilih podanih na spletu [11]

Graf 2: Primerjava deležev uporabe črk vseh besed v navedenih skupinah

- Ujemanje črk je dobro razen pri starofrigijskih napisih pri črki A, ki zamenjuje črko O; pri venetskih pri črki O, ki zamenjuje črko E; pri slovenskem besedilu črka L zamenjuje črko U; pri latinskih pa črka U zamenjuje črko O.
- Razvidno je, da ni bistvene razlike pri uporabi črk pri različnih in vseh besedah; razlog pa je v tem, da je število črk bisveno večje kot pa je število uporabljenih črk.

PRIMERJAVA BESED

Nabolj povedna je primerjava besed z začetnimi in končnimi črkami, saj gre za temeljno značilnost posameznih jezikov.

Primerjava deležev različnih latinskih besed po različnih začetnih črkah je narejena tudi po latinskem slovarju, kjer so preštete vse besede z vsemi začetnimi črkami. Slovar je podan na spletu [16].

Primerjava je izvedena tudi s Slovarjem slovenskega knjižnega jezika SSKJ [17] in z Odzadnjim slovarjem slovenskega jezika OSSJ [18], kjer so preštete besede z vsemi začetnimi oziroma zadnjimi črkami. Navedena slovarja sta dostopna tudi v računalniški obliki.

Tabela 2: Števila in deleži črk vseh besed v navedenih skupinah

Črke	Števila črk vseh besed							Deleži črk vseh besed v odstotkih						
	VEN	FRI	VEN_V	VEN_L	FRI_S	SLO	LAT	VEN	FRI	VEN_V	VEN_L	FRI_S	SLO	LAT
A	738	402	460	452	348	38577	1867	9,37	16,49	9,82	9,43	18,11	11,89	8,40
B	62	39	34	36	33	5680	410	0,79	1,60	0,73	0,75	1,72	1,75	1,84
C	86	0	58	50	0	7859	937	1,09	0,00	1,24	1,04	0,00	2,42	4,21
D	131	67	98	125	51	11838	563	1,66	2,75	2,09	2,61	2,65	3,65	2,53
E	677	263	371	409	207	36959	2583	8,59	10,79	7,92	8,53	10,77	11,39	11,62
G	175	33	118	124	24	4692	236	2,22	1,35	2,52	2,59	1,25	1,45	1,06
H	31	0	17	7	0	2965	135	0,39	0,00	0,36	0,15	0,00	0,91	0,61
I	1371	339	723	751	254	49579	2469	17,40	13,90	15,43	15,67	13,22	15,28	11,10
K	259	109	152	157	84	10304	523	3,29	4,47	3,24	3,28	4,37	3,18	2,35
L	240	51	134	124	38	19485	643	3,05	2,09	2,86	2,59	1,98	6,01	2,89
M	248	101	156	164	75	10115	1101	3,15	4,14	3,33	3,42	3,90	3,12	4,95
N	542	131	325	322	108	21326	1444	6,88	5,37	6,94	6,72	5,62	6,57	6,49
O	991	196	631	667	143	27346	1253	12,58	8,04	13,47	13,92	7,44	8,43	5,64
P	101	33	44	53	22	10824	621	1,28	1,35	0,94	1,11	1,14	3,34	2,79
R	366	79	221	225	63	14839	1418	4,65	3,24	4,72	4,69	3,28	4,57	6,38
S	469	217	304	291	173	14612	1920	5,95	8,90	6,49	6,07	9,00	4,50	8,64
Š	59	0	44	36	0	3555	0	0,75	0,00	0,94	0,75	0,00	1,10	0,00
T	718	194	439	433	154	13368	1878	9,11	7,96	9,37	9,03	8,01	4,12	8,45
U	308	81	177	177	63	5585	1772	3,91	3,32	3,78	3,69	3,28	1,72	7,97
V	284	103	180	190	82	5709	462	3,60	4,22	3,84	3,96	4,27	1,76	2,08
Z	23	0	0	0	0	9215	0	0,29	0,00	0,00	0,00	0,00	2,84	0,00
Σ	7879	2438	4686	4793	1922	324432	22235	100	100	100	100	100	100	100

PRIMERJAVA RAZLIČNIH BESED Z ZAČETNO ČRKO

Primerjava različnih besed z začetno črko lahko že nakaže bistvene razlike pri delitvi na besede in pri izbiri jezika razumevanja. Podatki so prikazani v tabeli 3 in v grafu 3 za naslednje jezikovne skupine.

- VEN deleži različnih besed po začetnih črkah v Slovarju venetskega jezika [12]
 FRI deleži razl. besed po začetnih črkah v Besednjaku starofrigijskega jezika [13]
 VEN_V deleži različnih besed po začetnih črkah v literaturi [5]
 VEN_L deleži različnih besed po začetnih črkah v literaturi [6]
 FRI_S deleži različnih besed po začetnih črkah v literaturi [10]
 SLO deleži besed po začetnih črkah v slovarju SSKJ [17]
 LAT deleži besed po začetnih črkah v latinskom slovarju [16]

- Razvidno je, da ni večjega odstopanja predantičnih napisov razumljenih na slovanskih osnovah. Večje odstopanje je pri slovenskem jeziku pri črki P, ki se delno pokriva s črko T, večje odstopanje pa je tudi pri črki Z. Največje odstopanje v latinskom besedišču je pri črki A, ki se pokriva le s razumevanjem starofrigijskih napisov po zahodnih

Pri ugotavljanju glasov za posamezne črke je najboljša osnova dobro razumljeno besedilo v znanih sedanjih ali izumrlih jezikih, z znano pisavo in znano izgovorjavo posameznih glasov. Tu nam pri venetskih napisih najbolje služi slovenščina s svojimi številnimi narečji, z izjemnim številom različic v pomenu in izgovorjavi, z bogatim glasoslovjem in številnimi premenami posameznih glasov, zlasti pa z različnimi izgovorjavami posameznih samoglasnikov.

Za začetno osnovo pri prepoznavanju posameznih črk nam služijo enake besede napisane v starejši venetski pisavi, enake besede v latinsko venetskih napisih kjer gre za mešanico latinskih in nekaterih venetskih in vmesnih znakov za posamezne črke, predvsem pa s primerjavo znanih besed v novejši latinici. Latinica je z okroglimi oblikami v večini le polepšala venetske črkovne znake za posamezne glasove, ki jih je praviloma obdržala do današnjih dni. Tako so z veliko gotovostjo ugotovljeni ustrezni osnovni glasovi za naslednje črke venetske abecede z znanimi črkami in glasovi iz latinice.

Abeceda

A	B	C	D	E	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	Š	T	U	V	Z
a	b	c	d	e	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	š	t	u	v	z
À	Φ	<	×	়	ং	ঃ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ	ঁ

Venetska abeceda ne ločuje velikih in malih črk, kar ni problem prečrkovanja, pač pa otežuje delitev zvezno pisanega besedila na besede znanega pomena. Navedeni so običajni znaki, včasih pa se uporabljajo tudi drugi znaki z različnimi pomeni oziroma glasovi, ki pa so v večini dobro določeni v navedeni literaturi.

Drugi možni pomeni navedenih znakov

Soglasniki	B	C	D	G	H	K	L	M	N	P	R	S	Š	T	V	Z			
	g	č	t	h	g	c	u			t		z		d	u	ž			
	v	k	z	ž								ž		c	w				

Soglasniki so urejeni po slovenski abecedi. Manjka črka F, ki je Veneti niso imeli in črka J, ki je prav tako niso imeli in jo je nadomeščala črka I. Navedeni pa so tudi različni glasovi za posamezne črke, ki se najpogosteje pojavljajo ob navedenih črkah v venetskih napisih.

Samoglasniki	A	E	I	O	U														
	ia	ie	ii	io	iu														
	ua	ue	ue	uo	uu														

Pri samoglasnikih praviloma ni drugačnih prečrkovanj, razen črke I, ki istočasno označuje tudi črko J in se mnogokrat veže z vsemi samoglasniki. Posebnost je možna različna izgovorjava samoglasnika e kot è, ê ali é, in ki se zlasti kot polglasnik ø veže skoraj na vse soglasnike. Veže pa se tudi na samoglasnike, zato so pogosti dvoglasniki, predvsem z I in U, ki so pogosto prisotni tudi v mnogih slovenskih narečijih.

DELITEV ZVEZNEGA BESEDILA IN PREVODI

Obravnavanje predpostavljeno nerazumljivega besedila mora potekati postopno tako, da se po posameznih značilnostih določi prepoznane skupine črk: 1, 2, 3, 4, 5 in več črk, ki omogočajo določiti besedni pomen. Znane besede, ki predstavljajo samostalnike, glagole, pridevne, imena, zaimke, vzklike in druge besedne oblike, omogočajo začetno delitev zveznega besedila, ki se z dopolnjevanjem znanja in izkušenj iz drugih napisov stalno dopolnjuje. Tako postajajo zvezna besedila čedalje bolj smotorno razdeljena na posamezne besede in njihovi prevodi čedalje bolj razumljivi in zanesljivi.

Skupine večkrat ponavljajočih se črk ki predstavljajo besede

Za razumevanje prebranega besedila so najpomembnejše daljše in razumljive besede, pomembne pa so tudi krajeve številne besede, saj omogočajo ustrezno delitev zveznega besedila in razumevanje celotnega napisa. Nerazumljive besede ali točneje nerazumljive skupine črk so v prevodih označene z vprašaji. Ocena prepoznavnosti razumevanja je podana v tabeli 3.

Tabela 3: Skupine večkrat ponavljajočih se črk, ki predstavljajo besede

Besede	Razumljivost	Številčnost	Ocena
daljše besede	razumljive	številne	odlično
	razumljive	manj številne	prav dobro
	razumljive	številne	prav dobro
	razumljive	manj številne	dobro
	slabše razumljive		zadostno
	nerazumljive		nezadostno

Razumljive besede

Za razumevanje prebranega besedila so pomembne vse prepoznane in razumljive besede, pa tudi mnoge okrajšave. Razumljivo je, da so bile okrajšave bistveno pogosteje kot pa so danes in to tako zaradi omejenega prostora, kot tudi zaradi bistveno težjega zapisovanja v kamen ali kosti, keramiko ali kovino. Ocena zanesljivosti razumevanja je podana v tabeli 4.

Tabela 4: Zanesljivost razumljivih besed

Razumljive besede	Ocena
imena znanih božanstev	zanesljivo
besede znanih pomenov	zanesljivo
vzkliki znanih pomenov	zanesljivo
okrajšave znanih pomenov	manj zanesljivo

Delitev praviloma zveznega besedila

Delitev zvezno pisanega besedila je pri znanih daljših besedah ustrezna in zelo zanesljiva, medtem ko je delitev pri znanih krajevih besedah praviloma le zanesljiva. Pri okrajšavah je možno upoštevati delitev kot pravilno le z dobrim razumevanjem celotnega smiselnega prebranega dela napisa ali celotnega besedila.

(44a)	Altino	?	je.i.re--[?	[22]		4	0	2	6	1
0,8	0,64	(V)EIRE(N)	1,0,8	0,8,0,8	VEIREN	Veren!	Believing!	0	0		

(45)	Altino	?	manu[--(-)]orknu.i.	?	[22]						
0,81	0,56	MAN UN TU BORK NUI		MANU(NTUB)ORKNUI							
0,9, 0,9	0,7, 0,8	Meni en tu borec aja.	(To) me one here fighter lies.		0	0					
R/V	MANU NT	meni not	me inside	10	0	4	14	5			

ISONZO SOČA

Is1	XΓΑΗΓΜΑΗΓDΩΧΑ	la.i..v.na.i.vrot.a.i.	[3:307]	S/P [1:592, 2, 6:315, 24:279]
-----	---------------	------------------------	---------	-------------------------------

lah.v.nah v.rot.a.h	Laivnai Vrotai	[1:593, 4:220, 6:321, 5:324]	I/N	4. stol. PK/4 th cent. BC
[24:279]	LA HVNAH V ROTAH	Tu poginil v rotitvah.	Here died in spelling.	
N/B	HATOR V HAN VHALL	Kateri v ogenj vohnil.	Who in fire staggered.	
0,9	0,56	TLAHVNAHVROTAH	14 0 0 14 6	
0,9, 1	0,7, 0,8	T LAH V NAH V ROTAH	N/B HATOR V HAN VHALL T	
0	0	Ti lahek v nebu v rotitvah.	Kdor v hišo ušel tu?	
		You light in sky - heaven in entreaties.	Who entered in house here?	

Is2	ΜΑΤΩΔΙΗΑΜΙΗΑ	la.i..v.na.i.vrot.a.i.	[3:307]	S/P [1:594, 4:220, 5:322, 24:279]
-----	--------------	------------------------	---------	-----------------------------------

lah.vnahvrot.a.h	Laivnai Vrotai	[1:595, 4:220, 6:321, 5:324]	I/N	4. stol. PK/4 th cent. BC
[24:280]	LA HVNAH V ROTAH	Tu poginil v rotitvah.	Here died in spelling.	
	HATOR V HAN VHALL	Kateri v ogenj vohnil.	Who in fire staggered.	
1	0,56	LAHVNAHVROTAH	13 0 0 13 5	
1, 1	0,7, 0,8	LAH V NAH V ROTAH	N/B HATOR V HAN VHALL	
0	0	Lahek v nebu v rotitvah!	Kdor v hišo ušel?	
		Light in sky - heaven in entreaties!	Who entered in house?	

Is3)	ΙΛΚΖΜΕΡΙΜΚΣ/ΥΛΙΙΙ>>ΦΚΛΦ			S/P [1:596, 5:322, 24:233]
------	-------------------------	--	--	----------------------------

luk.s.mel[i]nk.s./ga.i.jo.s.kab/??	[3:308]			1.stol. PK/1 st cent. BC
luk.s..m.elink.s./ χα.i.?o.s.kaφ/??	Luk(io)s Melink(io)s/Gaios Kab/??	[1:596, 6:322, 5:324]	I/N	
[24:234]	LYK SMELIN K S HAI ČOS KA B			
	Praznik zemljin ko počivaš karkoli bi bilo.	Earth holiday when you rest whatever could be.		
1	0,49	LUKSMELINKS/GAIICCOSKAB	R/V	L UK S MEL IN
1, 1	0,7, 0,7	LUK SMELIN K S GAIIC COS KA B		le uk si imel in
1	1	Praznik zemlje kar si gaji ako kos kar bo.		only learn you had and
Praznik zemlje je, kar si vzgojil, ako kos da, kar bo.	R/V	SMEL	smel	allowed
Holiday of earth is, what you grow up, if blackbird gives, what will be.		23	0	0 23 9

TRIESTE TRST

Ts1	OΣΧΙΙΑΩΦΙ	.o.s.tiare.i.	[3:308]	S/P [1:605, 5:325, 24:230]
-----	-----------	---------------	---------	----------------------------

.o.s.tiare.i.	Ostiarei	[1:605, 6:322, 5:325]	I/N	5. do 4. stol. PK/5 th to 4 th cent. BC
---------------	----------	-----------------------	-----	---

[24:230]	OSTI IAREI	Ostani zdrav.	Keep your health.	
0,9	1	OSTIIAREIS	10 0 0 10 3	
0,9, 1	1, 1	OSTI IARE IS	R/V OS TI IAREI S	N/B SIE RAI I T SO
0	0	Ostani mlad isti!	Ostal ti mlad si.	Sije raj in tu so.
		Remain young (the) same!	You remained young.	Shines heaven and here (they) are.

Nota	ΣΙΓΛΑΞ	okoli Kristusovega rojstva/about Christ birth	S/P [1:605]
tulvis	Tulvios	[1:606, 5:325]	I/N 6 0 0 6 3
1	0,72	TULVIS	N/B SIV LUT Siv človek! Grey man! 0 0
1, 1	0,9, 0,8	TU L VIS	Tu le visi. Here just hangs. R/V TUL tul quiver

VALLE DI ZEGLIA	GAILTAL	ZILJSKA DOLINA	
Gt1	ΜΑΣΙΑ ΦΧΣΑΜΟΦΧΧΑ	.a..t.to dona/.s.to./a..i.su[.]š.	[3:303] S/P [1:614]

.a..t.to dona/.s.to./a..i.su[.]š.	Atto donasto aisus	[1:613, 6:323, 5:318]	I/N
[24:243]	A TTO DONASTO AISUM	A to darujem bogovom.	But this I give to deities.
1	0,56	ATTODONASTOAISUŠ	16 0 0 16 4
1, 1	0,7, 0,8	ATTO DONASTO AIS UŠ	Atu darujem boleče odšel. 0 0

Atu darujem ker je boleče odšel.	To father I give because he painfully has gone.	
N/B ŠU SIA OTSA NOD OTTA	Šel sije otca not otca.	Went shines daddy inside daddy.

Gt2a	-----ΦΧΙΧΙΦ/ΦΧΙΦΛΖΙΦ-----		S/P [1:615]
[---d]ona.[s.t]o.a..i.su.n. per.v/o.l.te.rk[o.n.vo.n.ta.r.]	[3:303]		

]o.a..i.su.n. per.r/o.l.te.rk[d]ona[st]o aisun per volterk[on vonta]	[1:616, 6:323, 5:318]	19 11 0 30 8
0,64	0,56	(D)ONA(ST)OAISUNPER/VOLTERK(ONVONTAR)	R/V AIS UN
0,8, 0,8	0,7, 0,8	DONASTO AI SUN PER VOL TER KON VONTAR	žaluje on
1	0	Darujem aja sin pri vol ter konj voznik.	mourns he
		Darujem aja sin pri volu in konju, voznik.	I give, lies son at ox and horse, carter.

Gt2b	-----ΦΧΙΦΛΖΙΦ-----	[---dona.s.]to.a..i.su.[per. vo.l.t]e.[r.ko.n.vo.n.ta.r.]	[3:303]
donas]to aisus [pervoltje[rkon vonta]	[1:616, 6:323, 5:318]		S/P [1:615]

0,48	0,56	(D)ONA(ST)OAISUNPER/VOLTERK(ONVONTAR)	8 22 0 30 8
0,8, 0,6	0,7, 0,8	DONASTO AIS UN PER VOL TER KON VONTAR	
1	1	Darujem žaluje on pri volu ter konju voznik.	R/V AI SUN aja sin lies sun
		(I) give mourns he at ox and horse carter.	

Gt3	?	ve.n.natola/.r.magetlo.n.	[3:304]
		Venna tolar magetlon	[1:616, 6:323, 5:318] I/N

1	1	VENNATOLARMAGETLON	18 0 0 18 6
1, 1	1, 1	VEN NA TOLAR MAGE T LON	
1	0	Nebu na tolar mag tebi dar.	(To) sky - heaven take tolar magus (to) you gift.

NOLKA	molka, moli – preg, SN, SK	pray	<i>Pa29, 10</i>
NOMETL	nametel – preg, SK	thrown	<i>Es120</i>
NON	noni – okr, SN, SK	to nana	<i>Es91, Es108, Es108, ET4</i>
NONE	none – SK	of nana	GR
NONI	noni – SN, SK	to nana	<i>Es90, Pa13, Pa13, Bl1</i>
NONNE	none – none babice, SN, SK	nanas	<i>Es90, Es91</i>
NOR	nor – SK	mad	<i>Gt4, Gt23</i>
NOS	naš, naše – SK	our, ours	<i>Es8, CA1, CA2, CA3</i>
NOS	nas, nam – SK	us, to us	<i>Es21, Es66, Es89, M425, Ca4</i>
NOS	nosi – okr, SK	carries	<i>Ca58, EsN</i>
NOSE	nosi – preg, SK	carries	<i>ET2</i>
NOT	not, notri – okr, SN, SK	inside	<i>Es15, Vi3, CA2, 56</i>
NOUVA	nova – preg, SK	new	<i>CA1</i>
NOVI	novi – SK	new	9
NS	ns, nisi – okr, SN, SK	you are not	<i>Ag1b, 14</i>
NT	nt, not – okr, SN, SK	inside	<i>Es12, Es80, 45</i>
NUI	aja, spi, počiva – SK	lies, sleeps, rests	45
NUN	noni – SN, SK	to nana	7, 7
O	od – okr, SK	from	<i>Es24, Es134, Es135, Ca48, VN</i>
O	on – okr, SK	he	<i>Es69, Es123</i>
O	ostal . okr, SK	stayed	<i>Es67, Es92, Es99, Es103, Ca4-4, Ca4-I, Gt19</i>
O	o, oj – okr, SK	oh	<i>Es4, Es81, Es93, Es96, Tr1</i>
OBO	oba – preg, SK	both	<i>Es8</i>
OBOI	oba – preg, SK	both	<i>Es66</i>
OD	od – SK	from	<i>Ca48</i>
ODET	odet – SK	covered	<i>Es120</i>
ODLOM	odlom – SK	break	<i>Es78</i>
OEKAA*	objokana – SK	lamented	<i>Es26</i>
OEKAB*	objokab – SN	lamenter	<i>Es23, Es24, Es25, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAC*	objokanec – SK	lamenter	<i>Es23, Es24, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAD*	objokad – SN (divjad)	lamenter	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAE*	objokaje – SK	lamenting	<i>Es23, Es24, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAG*	objokag – HK, SN	lament	<i>Es23, Es24, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAH*	objokah – HK, SN	lament	<i>Es25</i>
OEKAI*	objokuj – SK	lament	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAII*	objokuj – SK	lament	<i>Es25</i>
OEKAK*	objokak – SN (čudak)	lamenter	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAL*	objokal – SK	lamented	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAM*	objokujem – SK	lament	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAN*	objokan – SK	lamented	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAO*	objokal – SK	lamented	<i>Es26</i>
OEKAP*	objokap – SN (knap, krap)	lamenter	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAR*	objokar – SK	lamenter	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAS*	objokaš – SK	lament	<i>Es25, Es26</i>
OEKAS*	objokuješ – SK	lament	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>

OEKAT*	objokovati – SK	lament	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAV*	objokan – SK	lamented	<i>Es23, Es24, Es25, Es26, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OEKAZ*	objokovalec – SK	lamenter	<i>Es23, Es24, Es27, Es32, Es33, Es34, Es35, Es36, Es39, Vi3</i>
OG	ogenj – okr, SK	fire	<i>Pa18</i>
OGE	ogenj – okr, SK	fire	<i>Es6, Es7, Es17, Es22, Es79, Es123, Es132, 24, Tr13, Esc, 23, 27, 42, 56, 57a</i>
OGO	ogenj – okr, SK	fire	<i>Es88, Es88</i>
OGON	ogenj – preg, SK	fire	<i>Es43</i>
OGSI	ugasnil, umrl – SK	extinguish, dead	<i>Es52</i>
OGUOI	ogenj – preg, SK	fire	<i>Es79</i>
OH	oh – SK	ah	<i>Ca74</i>
OI	oj, joj – SK	oh	<i>Es69, Es77, Es85, Es101, Es118, Es119, Pa27, 16, 17, 18</i>
OK	ok, oko – okr, SN, SK	eye	9
OKARAN	okaran – SK	blamed	<i>Es24</i>
OKE	oke, oči – SN, SK	eyes	<i>ET4, GR</i>
OKI	oki, oči – okr, SN, SK	eyes	<i>Es120</i>
OKICAL	oklical – okr, SK	proclaimed	<i>Ca24a</i>
OKIŠNOL	okišnil, dežuje – preg, HK, SK	it rains	<i>Es120</i>
OKLEVE	oklevati – okr, SN, SK	hesitate	<i>Pa23</i>
OKNO	okno – SK	window	47
OKRUMEL	ohromel – preg, SK	lamed	<i>Es92</i>
OKU	oku, oko – preg, SN, SK	eye	<i>Es89, Es91</i>
OKVIL	ovil, ujel – SK	cought	<i>ET3</i>
OL	ulje, tvor – okr, SN, SK	ulcer	<i>Ca58</i>
OLD	dol – prem, SK	down	<i>Es43</i>
OLL	ulje, tvor – okr, SN, SK	ulcer	<i>Es60, Ca19, Ca50, Ca64</i>
OLLO	ulje, tvor – okr, SN, SK	ulcer	<i>NG, NG</i>
OMA	oma, nona – SN, SK	nana	38
OMO	omo, nono – SN, SK	grandpa	<i>PO, 39, 39</i>
OMOL	pomoli – okr, SK	pray	<i>Pa29</i>
ON	on – SK	he	<i>Es8, Es12, Es27, Es48, Es92, Es127, ET4, ET6, Pa27, Vi3, Tr1, Bl1, Ca6, Ca10, CA1, CA2, Sp3, 14, 56</i>
ONAI	onaj, oni – SN, SK	that	<i>Es106, NG</i>
ONE	one – SK	they	<i>Gt24, Sp4</i>
ONEIAIU	odjenjajo, nehati – preg, SK	yield	<i>Gt24</i>
ONEL	odnesel – okr, SK	took off	<i>ET3</i>
ONES	odnes, odnesi – okr, SN, SK	carry off	<i>Es120</i>
ONI	oni – SK	they	<i>Pa9</i>
OP	op, ob – preg, SN, SK	at, by	<i>Es27, Es32, Es125, ET5, Pa9</i>
OPAK	opak, narobe – HK, SN, SK	wrongly	29, 30, 36
OPEIAI	opevaj – preg, SK	sing	<i>Pa3</i>
OPET	opet, zopet – SN, SK	once more	<i>ET3, Pa29, 10</i>
OPETA	opeta – SK	sang	<i>VE3</i>
OPIIO	opio, opit – preg, SN, SK	drunk	<i>Es69</i>
OPIO	opiu, opil – preg, SN, SK	drunk	<i>Es23</i>
OPTERGIN	obtrgan – SK	plucked	<i>Od6</i>
OPTERGIN	obtržje, trg – preg, SK	sur-square, square	<i>Od6</i>
ORL	oru, oreł – SN, SK	eagle	<i>Ca4-4, Ca4-I</i>
OS	ostane – okr, SK	stay, remain	<i>Es8, Es28, Es31, Es70, Es72, Es75, Es102, Es126, Pa13, Pa18, Vi2, Tr1, Tr1, Od7, Od7, Ca5, Ca58, Ca63, Ca64, Ca74, Ts1, Gt11, Gt13, VE1, X3, 57a</i>
OSA	ostane – okr, SK	stay	<i>Es64</i>
OSAL	ostal – okr, SK	remained	<i>Ca19</i>

Verjetnosti prevodov

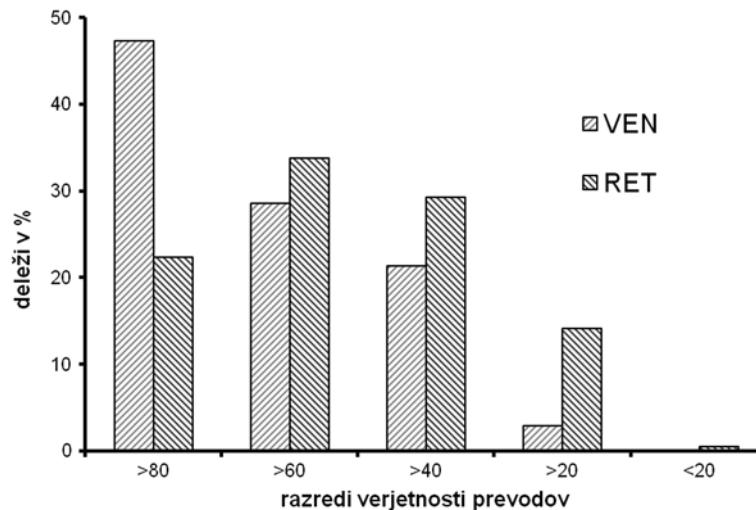
Kriteriji ocenjevanja in verjetnosti prevodov retijskih napisov so podani v tabeli 11.

Tabela 11: Kriteriji ocenjevanja in verjetnosti prevodov za napise, besede in črke

Ocena	Kriterij	Napisi		Besede		Črke	
		odstotek	število	odstotek	število	odstotek	število
odlično	> 80	49	22,37	144	18,02	483,00	20,99
prav dobro	> 60	74	33,79	314	39,30	957,00	41,59
dobro	> 40	64	29,22	267	33,42	714,00	31,03
zadostno	> 20	31	14,16	72	9,01	139,00	6,04
nezadostno	< 20	1	0,46	2	0,25	8,00	0,35
SKUPAJ		219	100	799	100	2301	100

- Odlično in prav dobro oceno prevodov je dobilo več kot 56 % prevedenih napisov, verjetnost prevedenih besed se povečuje na več kot 57 %, verjetnost črk pa na več kot 62 %, saj so predvsem daljši napisi lažje berljivi in zato tudi lažje prevedljivi.

Primerjava verjetnosti prevodov obravnavanih venetskih in retijskih napisov je podana tudi v grafu 6.

Graf 6: Primerjava verjetnosti prevodov venetskih in retijskih napisov

- Primerjava prevodov kaže še večje odstopanje in manjšo zanesljivost retijskih prevodov, kar je razumljivo, saj ni tako močnih pomenskih in vsebinskih povezav kot pri venetskih napisih, ki so bolj verskega značaja. Zlasti veliko odstopanje je pri odličnih prevodih, kjer je zajeto mnogo venetskih napisov posvečenih božanstvoma Reiti in Tromuzgi.

Rezultati prečrkovanj in prevajanj so ustrezni in potrjujejo uspešno zaključeno delo. Pri obravnavi starih zapisov ni možno vedno ugotoviti dejanske vsebine, zato sta pri vsakem

napisu ocenjena tako verjetnost pravilnega prečrkovanja kot prevajanja. Vedno so možne še izboljšave, ki se bodo pojavile z novimi, doslej še neznanimi besedili in s še izboljšanim razumevanjem že znanih, še ne prebranih ali tudi že prebranih retijskih napisov.

KATALOG RETIJSKIH NAPISOV, BESEDI IN PREVODOV

Na podlagi imen božanstev in pogostih besed ter nezdružljivih soglasniških skupin je bilo zvezno besedilo ustrezno deljeno na posamezne besede z znanim pomenom. To je omogočilo prevode napisov v sedanjem slovenskem in angleškem jeziku. Dobesedni slovenski prevodi se kar najbolj prilegajo originalnim zapisom in je besedni red prevodov enak besednemu redu napisov, zato ne zvane sodobno, vendar tako bolje kažejo na jezik tedanjega časa. Po potrebi so dodani še prosti slovenski prevodi. Angleški prevodi sledi dobredobnim ali prostim slovenskim prevodom. Neprevedeni so kratki in zelo poškodovani zapisi, kjer ni moč z zadostno zanesljivostjo ugotoviti njihove vsebine. Pri prebranih napisih so podane verjetnosti prečrkovanja in branja, pri krajsih napisih pa je poleg majhne verjetnosti podano tudi opozorilo o več možnih različicah. Vsa besedila so označena z običajnimi oznakami, napisi berljivi v obratni smeri pa so označeni poševno. Vsi znani retijski napisi so zbrani v prilogi *Katalog retijskih napisov, besed in prevodov*.

RETIJSKI BESEDNJAK

Na podlagi razumljenih in prevedenih napisov je sestavljen tudi retijski besednjak, ki obsega 789 besed, ki izvirajo iz znanih retijskih napisov. Besednjak vsebuje različice, saj ni možno vedno upoštevati prav določenih besed glede na vsebino pri tako različnem zapisovanju, kot je razvidno iz zapisa pogostejših in znanih retijskih besed. Besednjak zajema besede, zapisane v prečrkovanju v slovenski abecedi, njihov pomen v slovenskem jeziku in jezikovno preoblikvanje z oznako narečnega ali knjižnega jezika, pomen v angleškem jeziku, navedbo v katerem zapisu je dana beseda, po potrebi pa še dodatna pojasnila. Besede iz obratne smeri branja so označene tako, da je oznaka zapisa posevno izpisana. Vse dobljene retijske besede so zbrane v prilogi *Retijski besednjak*.

ZAKLJUČEK

Postopna obdelava celotnega obsega znanih retijskih napisov, opisana v delovnih hipotezah, je omogočila dovolj dobro delitev zveznega besedila in razumevanje prebranih besedil. Mestoma so možna tudi drugačna branja, ki lahko delno spremenijo del prevedenega besedila, celoten pomen pa običajno spremenijo le pri zelo kratkih ali z okrajšavami izraženih napisih. Celotni izbor prebranih zveznih napisov je zato razumno razdeljen in preveden v slovenski in angleški jezik tako, da omogoča nadaljnje poglavljajanje v posamezna besedila.

Prvič je narejen tudi *Retijski besednjak*, ki obsega vse besede v navedenih besedilih in navaja napis, kjer so te besede. Besednjak omogoča dobro razumevanje že navedenih besedil in ustrezno branje novo odkritih besedil v istem ali podobnem jeziku. Neprevedeni

MA-6 (PID 225) MNA I.G. 58812 **SIΛΛΙΔΧΥΜΙХ‡М‡ИХИ** jelenov rog/deer's horn S/P [3, 17:190]

r²\pit¹iemet¹inu/t¹riahis ali/or t¹riaeis ? [1:162, 2:339, 3, 15:342, 17:190]
 0,9 0,75 PITIE METINU TRIAH IS R/V Pitje medice traja jed. Drink (of) mead lasts meal.
 4 18 Pitje metino traja jed. Drink (of) peppermints lasts meal. R/V medeno mead
 Pitje metinega čaja daljša jed. Drink of peppermints tea lasting meal. 18 0 0 18
 R/V RITIEM ETINU TRIAH IS Lov edino vzdržuje jed. Hunting only maintains meal.
 R/V RITIE M ETINU TRIAH IS Lovec mi edino traja isti. Hunter me solely stays (the) same.

MA-7 (PID 226) AU ? ? emanis[?] ? [1:162, 3] jelenov rog/deer's horn

0,5 0,5 3 8 (I)E MAN IS Je meni isti. Is (for) me (the) same.
 N/B SI NA MEI Si na meji. (You) are on border. 7 0 1 8

MA-8 (PID 227) MNA I.G. 58808 **ДЕИХЕМЛЯИВМАҮ** S/P [3, 22:66]

reit²emu.iu(?inaxe ? [1:163, 3, 16:342] jelenov rog/deer's horn
 [22:66] REITEMU IUSI NAGE Lovečemu preganja kače. (To) hunting pursues snakes.
 0,9 0,65 REITE MUI U SINA GE Lovec moj u sina gre.
 5 15 Moj sin postaja lovec kot jaz. My son becomes hunter like me. 14 1 0 15

MA-9 (PID 228) MNA I.G. 58810 **РІХАЛРІРМІСВІМЛК** jelenov rog/deer's horn

r²\pit¹ alelemais(?inake ? [1:163, 2:339, 3, 15:342, 17:189] S/P [3, 9:171, 17:189, 22:62]
 [22:62] RITAL ELE MAI S ZINAKE Loveč jelena imej ta znak. Hunting deer have this sign.
 0,9 0,75 RITAL ELE MAI S ZINAKE R/V PITAL Pital Fattened
 5 18 Loveč jelena imej si zanko! 17 1 0 18
 Hunting deer have your snare!

MA-10 (PID 229, IR 9) MNA I.G. 58809 **РІБІККДРІМВК** jelenov rog/deer's horn

r²\pi(?iekerr²\pinake ? [1:163, 2:339, 3, 15:342, 17:189] S/P [3, 17:189, 22:63]
 [22:63] RISI V KED RINA KE Ris v brlog rine ke. Lynx in den pushes there.
 0,85 0,75 RIS IE KER PINA KE R/V RINA rine pushes
 5 14 Ris je ker piha tam. Lynx is because snarls there. 14 1 -1 14
 R/V RIS IE KER PI NAKE Res je ker pije tako. True is because drinks so.

MA-11 (PID 231) MNA I.G. 58816 **ХАФАХІМЛҮ** jelenov rog/deer's horn S/P [3, 17:191]

?xs] t²uvat²inaxe ? [1:163, 3, 15:342, 17:191] 11 0 0 11
 [22:64] S TU VATI NAGE S tem urečeš kače. With this (you) bewitch snakes.
 0,9 0,85 4 11 S TU VATI NAGE S tem lovi kače! With this catch snakes!

MA-12 (PID 232) AU **РХАЛРІФЛЮ** S/P [3]

est¹ualeaqir.[? ? [1:164, 3] jelenov rog/deer's horn
 0,9 0,55 E S TUA LEA BIR(A) Je sedaj twoja lej bira.
 5 12 Glej sedaj je twoja bira. You see now is your gathering. 11 0 1 12

MA-13 (PID 233) MNA I.G. 58815 **УАМІКАЧІХАВХІСІ** S/P [3, 17:191]

es.st² uat²el.r²\pakinua ? [1:164, 2:340, 3, 17:191] jelenov rog/deer's horn
 [22:68] E SI S TU ATELL A GINU In se s to otel pred poginom. And with this saves of ruin.
 0,9 0,55 ES I S TU ATEL R AKINUA 17 1 -1 17
 7 17 Se je s tem otel res pogina. He has with this saved really (of) ruin.

MA-14 (PID 234, IR 10) AU **КІАММІМАМД** jelenov rog/deer's horn S/P [3]

esiumniusu.r ? [1:164, 2:340, 3] 12 0 0 12
 1 0,75 4 12 ESI UM NI NUŠUR Si um ne bedak. You are intelligent not ass.
 R/V ESI UMNI NUŠUR Si umni nosan. You are the keen-scented. Imaš dober nos.
 N/B RUŠU NIN MUI SE Rušil ni moj se. Moj se ni rušil. Mine did not wrecked.
 Anthony Ambrozic ESI UMNI NUŠUR Si umni nosač. (You) are intelligent carrier.

jelenov rog/**МА-15** (PID 235) AU ? ?]šu ali/or us[? ? [1:164, 3] jelenov rog/deer's horn

1 0,65 1 2 ŠU Šel. Went. N/B UŠ Ušel. Escape. 2 0 0 2

MA-16 (PID 236) MNA I.G. 58819 **РАРХФОМВ** S/P [3, 22:65]

val.t²eqnu ? [1:164, 3] jelenov rog/deer's horn
 [22:64] VALTE ONU Valite ovna! Roll ram!
 1 0,75 2 8 VALTE ONU Valite tisto! Roll that!. 8 0 0 8
 Anthony Ambrozic VAL T EBNU Val te jebnu. Wave you fuck.

MA-17 (PID 237) AU **КРФІРРХІКІМВВСВ** S/P [3]

klevieva.l.t²kinuasua ? [1:165, 3] jelenov rog/deer's horn
 1 0,9 KLEVIEVAL TI KI NUA SUA Klevetali ti ki nova sva.
 5 19 Klevetali so naju ker sva nova. They calumniated us because we are new.
 R/V KLE VIEVAL Tu videvali Here (were) seeing. 19 0 0 19

MA-18 (PID 238) MNA I.G. 58814 **АМІСАСІСАМ** S/P [3, 17:192]

knusesusinu ? [1:165, 3, 17:192] jelenov rog/deer's horn
 [22:67] KNL SES U SILU Naj bi kanil ta v sili. Naj bi ta pomagal v sili. Let it be help in danger.
 1 0,65 K NUSe SU SINU 11 0 0 11
 4 11 Kar nosili so sinu. They carried to son.

MA-19 (PID 239) MNA I.G. 58814 **АМІYХАФІХСА** S/P [3, 17:190, 22:69]

last²eqnu t¹iχinu ? [1:165, 3, 17:190] jelenov rog/deer's horn
 [22:69] LASTE VU TIHINU Počasi v tišini. Slowly in silence.
 1 0,65 LAS TEBU TI GINU R/V LAS last property
 4 13 Laso tebi, ti gineš. Lasso (to) you, you pine. 13 0 0 13
 R/V LAS T EBU TI GINU Laso te jebu ti gineš. Lasso you fuck you pine.

16. G. B. Pellegrini, A. L. Prosdocimi, *La lingua Venetica*, Instituto di glottologia dell'universita di Padova, Circolo linguistico Fiorentino, Padova **1967**.
17. A. Marinetti, *AKEO I Tempi della Scrittura, Veneti antichi. Alfabeti e documenti*, TIF Cornuda, Montebelluna, Museo di Storia Naturale e Archeologia, Cornuda **2002**.
18. J. Istenič, *Zapisi v Venetski pisavi na Koroškem in v Sloveniji*, Zgodovinski časopis 39, Zveza zgodovinskih d.ruštev Slovenije, Ljubljana **1985**, 313-334.
19. M. Silvestri, G. Tomezzoli, *Rhaetic Language Database*, povzeto po S. Schumacher, Die Rätischen Inschriften, 2. erweitete Auflage, Innsbruck **2004**.
20. V. Vodopivec, *Nabor venetskih napisov, delitev, prevod in slovar*, Zbornik 4. mednarodne konference, Evropski staroselci, Jutro, Ljubljana **2006**, 118-144.
21. V. Vodopivec, *Zbir Retijskih napisov, delitev, prevod in besednjak*, Zbornik 6. mednarodne konference, Izvor evopejcev, Jutro, Ljubljana **2008**, 118-136.
22. M. Bor, *Retijski napis*, Etruščani in Veneti, Drugi venetski zbornik, Ivan Tomažič, Wien, Ljubljana **1995**, 61-70.
23. G. Tomezzoli, *About two Magré-Rhaetic inscriptions*, Zbornik 1. mednarodne konference, Veneti v etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva, Jutro, Ljubljana **2002**, 182-187.
24. G. Tomezzoli, V. A. Čudinov, *The spada di Verona – Meč iz Verone*, Zbornik posveta, Praprebivalstvo na tleh srednje Evrope, Jutro, Ljubljana **2003**, 65-73.
25. A. Ambrozic, *Gordian knot unbound*, Cythera press, Toronto **2002**, 110-117.
26. V. Vodopivec, *Primerjava branj Retijskega napisa na meču iz Verone*, Zbornik mednarodnega posveta, Sledovi Evropske preteklosti, Jutro, Ljubljana **2004**, 158-165.
27. I. Tomažič, G. Tomezzoli, *The inscription Pauli no. 39*, Zbornik mednarodnega posveta, Sledovi Evropske preteklosti, Jutro, Ljubljana **2004**, 147-157.
28. M. Bor, J. Šavli, I. Tomažič, *Veneti naši davni predniki*, založba, Ivan Tomažič, ČGP Delo, Wien, Ljubljana **1995**, 235-238, 279-282, 295.
29. P. Serafimov, *Steinberg inscription*, Zbornik 4. mednarodne konference, Evropski staroselci, Jutro, Ljubljana **2006**, 172-180.
30. V. Vodopivec, *Retijski napis Pustertal*, Zbornik 6. mednarodne konference, Izvor evopejcev, Jutro, Ljubljana **2008**, 137-141.
31. V. Vodopivec, *Retijski napis Magrè*, Zbornik 6. mednarodne konference, Izvor evopejcev, Jutro, Ljubljana **2008**, 142-154.

BESEDNJAK RETIJSKEGA JEZIKA *Vocabulary of Rhaetic Language*

Besednjak retijskega jezika zajema besede iz vseh znanih retijskih napisov in obsegata: prečrkovanje v slovenski abecedi, prevod v narečno ali knjižno slovenščino, njihovo obratnozložitev glede na sedanjo rabo in besedno jezikovno preoblikovanje, prevod v angleščino, oznako napisa in po potrebi še dodatno pojasnilo. Podane so vse razumljene besede v različicah iz vseh znanih retijskih napisov [1].

Besede iz vseh znanih retijskih napisov so obdelane in zbrane v različicah razumevanja v *Katalogu retijskih napisov, besed in prevodov* [2].

Po ustreznih metodologijih so črke in besede iz retijskih napisov primerjane, obrazložene in utemeljene v članku *Zbir Retijskih napisov, delitev, prevod in besednjak* [3].

Ob upoštevanju venetskih, starofrigijskih, galskih, etruščanskih, trakijskih in drugih napisov razumljivih na slovanskih osnovah, bi besednjak dobil popolnejšo vsebino.

Vocabulary of Rhaetic language include words from all known Rhaetic inscriptions with record in Slovene letters, translation in Dialectical or Literary Slovene, their explanation in view of present use and transformation, translation into English, mark of inscription and added commentary if necessary. Quoted are all understandable words from known Rhaetic inscriptions [1].

The words from all Rhaetic inscriptions are collected in variants of reading and understanding in Catalogue of Rhaetic inscriptions, words and translations [2].

Upon suitable methodology letters and words are compared, explained and founded in paper Collection of Rhaetic texts, punctuation, translation and vocabulary [3].

Considering Venetic, Old Phrygian, Gaul, Etruscans, Thracian and other inscriptions understanding on Slavic bases, the vocabulary would get complement contents.

Poševno označeni so napisi za besede iz obratne smeri branja.

Inscriptions in italics are for words from the inverse direction of reading.

Za razumevanje besed so podana le osnovna izhodišča, ki zadostujejo le za bistveno obratnozložitev posameznih besed. Podani pa so tudi ustreznii slovarji za nadaljnje podrobnejše iskanje.

For understanding of words are presented only basic origins, enough just for basic explanations of single words. Presented are also suitable dictionaries for further and detail searching.

Skupaj 789 besed. / All together 789 words.

Kratice/Abbreviations

SK	Slovensko knjižno [4]	<i>Literary Slovenian</i>	okr	okrajšava	<i>abbreviation</i>
SN	Slovensko narečno	<i>Dialectal Slovenian</i>	preg	preglas	<i>mutation</i>
HK	Hrvaško knjižno [5]	<i>Literary Croatian</i>	prem	premet	<i>toss</i>
PL	Pleteršnikov slovar [6]	<i>Pleteršnik's dictionary</i>	sin	sopomenka	<i>synonym</i>
SLV	Slovaško knjižno [7]	<i>Literary Slovakian</i>	prpr	preglas in premet	<i>mutation and toss</i>

Retijsko <i>Rhaetic</i>	Slovensko <i>Slovene</i>	Angleško <i>English</i>	Retijski napis <i>Rhaetic inscriptions</i>	Pojasnilo <i>Comment</i>
A	a, toda – okr, SN, SK	but	Sz22, Sz24, Sz31, Sz44, Sz46, No3, Fi1, Sr3, St8, Tr1	
A	a, ali – okr, SN, SK	or	Sz63, No4, St5	
A	na – okr, SK	on	Sz14	
A	aja – okr SN, SK	lie, rest	Sz35, Sz61	
AG	ag, ak, ako – okr, preg, SN, SK if		Vn10	
AGUPLA	asupla, osupla – preg, SN, SK	amazed	Rn2	
AH	ah – SK	oh	Sz22	
AHIL	avil, ovil, zavil – preg, SN, SK	turn	Pu1	
AI	aja, leži – okr, AK	lie, rest	Sz11, Sz63, Sz70, Pu6, Tr2	
AIA	aja, leži – SK	lie, rest	No9, No9	
AIS	ais, bol – SN, SK	pain	No9, We2	
AIU	aja, leži – preg, SN, SK	lie, rest	Tr1	
AK	akcija – okr, SK	action	Sz8	
AKINUA	ukinitev, pogin – sin, SK	ruin, dead	Ma13	
AL	al, ali – SN, SK	but, or	Sr6, Vn1, Vn10	
AL	ol, pivo – preg, PL, SK	beer	No3	
ALI	ali – SK	or	Sz45	
ALU	alo, halo – preg, SN, SK	hallo	Sz40, Vn1	
AN	an, in – preg, SN, SK	one, and	Sz11, No13, Sr4, Sr6, Sr9, Vr1, Pu1, Sl1	
ANA	ana, ena – SN, SK	one	Sz69	
ANI	ani, eni – SN, SK	to one	Sz31	
ANU	anu, eno – preg, SN, SK	one	Sz15, Bz1	
APANA	apana, zaspana – SN, SK	sleepy	Sz69	
API	opiješ – okr, SK	get drunk	Sz39	
APNU	apnu, apno – SN, SK	lime	Sz3	
ASIRA	azira, ozira – preg, SN, SK	look around	St8	
ASNA	jasna – okr, SK	clear	Rn2	
AŠ	odsel – okr, SK	went	Sz26	
ATA	oce – SK	father	No6, Pu7, Pu7	
ATANU	atu – SK	to father	Sz5	
ATE	ate, ata – SN, SK	father	St6	
ATEL	atel, otel – SN, SK	saved	Ma13	
ATI	ati – SK	father	Sz18, Sz52, St4	
ATTÀ	ata – SK	father	As4, As4	
ATTÌ	ati, ata – SN, SK	father	Fi1	
ATU	atu – SN, SK	to father	Vn10	
AU	au, joj – SN, SK	oh	Sz24, Sz35, No4	
AUIL	javil – okr, preg, SK	reported	No4	
AUV	au, joj – SN, SK	oh	Rn2	
AVE	javi – okr, preg, SK	report	Sz42	
AVI	javi – okr, SK	report	Sr1, Vn1, Vn9, We1, Av1	
AVIL	javil – okr, SK	reported	It3	
AVVI	javi – okr, SK	report	Bz16	
AZ	jaz – okr, SK	I	St8	

B	b, bi – okr, SN, SK	would	Ma24, Ma24
B	bila – okr, SK	was	No7
B	bo – okr, SN, SK	will	Sz2
BA	bo – preg, SK	will	Bz6
BAKA	baka, babi, nona – HR, SN	nana	St6
BAU	bau, bali – SN, SK	feared	No7
BEGE	begaj – okr, SK	flee	As14
BEL	bel – SK	white	No3, No3
BEL	bəl, bolj – SN, SK	more	Pu1
BELI	beli – SK	white	Sz14
BELNA	belna, polna – preg, SN, SK	full	Ce1
BELU	belu, belo – SN, SK	white	No3
BI	bi – SK	would	As12
BIL	bil – SK	was	Hu5
BIRA	bira, bera – SN, SK	gathering	Ma12
BIRI	pri – preg, SK	at, by	Sz1
BLAT	blat, blato – okr, SN, SK	mud	Sz4
BO	bo – SK	will	En1
BOGA	boga – SK	God	En1
BRI	pri – preg, SK	at, by	Sz2
BRIMA	prima – preg, SN, SK	prime	Sz2
BU	bo – SK	will	Sz4
BUDNI	budni, buden – SN, SK	awake	Sl2c
DA	da – SK	yes	Bz10
DAL	dal – SK	gave	Sz12
DALEG	daleč – preg, SK	far away	Sz12
DALII	dali – SK	gave	Pu4
DAN	dan – SK	day	Sl2c
DAU	dau, dati – SN, SK	give	Sz15, Sz30, Sl2c
DAUA	daua, dala – preg, SN, SK	gave	Sz15
DEDEVE	dedeve, dedove – preg, SN, SK of grandfather	of grandfather	Ma23
DEILNA	deilna, delna – SN, SK	partly	Sr3
DL	dəl, dalj – okr, SN, SK	farther	Bz5
DU	d, da – preg, SN, SK	that	Ma23
DUB	dub, dob, hrast – preg, SN, SK	oak	Sl2c
DUG	dug, dolg – HR, SN, SK	debt	Sr15
E	e, je – SN, SK	is	Sz2, Sz3, Sz11, Sz12, Sz31, Sz33, Sz55, No3, No10, Sr4, Sr6, Sr8, Sr9, Ma12, Ma23, Pa1, Vn9, Vn10, Bz9, Bz11, Bz11, Rn2, We2, We2, We3, St1, St2, St3, St4, St8, Hu6
EBNU	ebnu, jebnu – SN, SK	fuck	Ma16
EBU	jebu – okr, SN	fuck	Ma19
EGE	jege, njega, njemu – SK	him, to him	Rn1, Rn1
EI	ej, hej – SN, SK	oh	Sz11
EILU	jelu, jelo, jed – SN, SK	meal	Ma4
ELANU	jelenu – okr, preg, SK	to deer	Ma1
ELE	jelen – okr, SK	deer	Ma9
ELU	jelo – okr, preg, SK	meal	We3
EMU	njemu – okr, SN, SK	to him	Vn2
EN	en, in – SN, SK	and	Sz15, Sz73
EN	en – SK	one	Sz30, Sz33, Bz2, Pu6
ENA	ena – SK	one	Fe1
ENI	eni, ena – SN, SK	one	Sz33, Bz2
EPETAV	šepetal – okr, SK	whispered	Sz1

venetski izraz/Venetian expression

ES	se – prem, SK	he was, oneself	Ma13
ESI	esi, si – SN, SK	you are	Ma14, St1, St3, Tr1
ETINU	edinu, edino – SN, SK	just, only	Sr2, Ma6
ETU	eto, tu – SN, SK	here	St1
G	ga – okr, SK	him	Sz2, Sz10, Sz12, Sz26, Sz26
G	glej – okr, SK	see	Sz9, Sz17, Sz17, Sz18, Sz20, Sz36, Sz38, Sz38, Sz41
G	gre – okr, SK	goes	Sr1, Rn2, Hu4
G	grob – okr, SK	grave	Sz10, Sz20, Pu10
GA	ga – SK	him, it	Sz2, Sz10, Sz39, Sz41, Vn11, Vn15, Bz3, Pu1, En1, Hu3, Tr1
GAAI	gaji, goji – preg, SN, SK	grow	Bz16
GAI	gai, goji – okr, SN, SK	grow	Sz60, It2
GANI	gani – SK	move	Sz10
GANU	ganeš – okr, SK	move	Sz1, Sz2
GAR	gar, gor – SN, SK	up	Sz2, Vn8, Pu4
GARI	gari, gori – SN, SK	burn	Vn8
GARI	gari, gori – SN, SK	above, up	Sz2
GASTI	gosti, tujci – preg, SK	guests, strangers	Sl2b
GE	ga – preg, SK	him	Sz1, Sz10, Sz18, Rn1
GE	ko – preg, SK	when	Sz2, Bz4
GE	gre – okr, SK	go	Sz12, Ma8, Bz4
GE	ke, tja – preg, SN, SK	there	Sz12
GELI	želi – preg, SK	wish	Sz10
GI	ga – preg, SK	him	Sr15
GI	giniti, mreti – okr, SK	pine, die	Sz6
GI	si – preg, sin, SN	you are	Sz2
GIKA	rika, zove – SLV	call, tell	Sz1
GIKAŠI	rikati, zvati – SLV	call, tell	Sz1
GINA	ginevanje, umiranje – okr, SK	pine	Ma20
GINU	giniti, mreti – okr, SK	pine	Ma13, Ma19
GIRAG	žrtje, žreti – preg, SN, SK	devouring	Sz2
GITIII	kiti – preg, SK	adorn	Vn11
GL	glej – okr, SK	see	Sz22
GLI	glej – okr, SK	see	Sr12
GU	ga – preg, SK	him	Sz60
GUS	gus, gos – preg, SN, SK	goose	Sz4
GUTI	gudi, godi – preg, SK	occurs	Tr1
GUUNI	vani, ven – preg, SN, SK	out	It4
H	h, k – SK	to	Sr2, Ma1
H	ga – preg, okr, SK	him	Vr3
HAN	han, hiša – SN, SK	house	Is1, Is2
HARI	haral, grabil – HR	grab	SL2b
HATOR	kateri, kdor – okr, preg, SK	which	Is1, Is2
HE	ke, tja – preg, SN, SK	there	Pu1
HETINU	dedni – preg, SK	hereditary	Sr2
HL	hladen – okr, SK	cold	Bz5
HUA	kua, kaj – preg, SN, SK	what	Sz22
HUGL	kugla, krogla – SN, SK	ball	Sz22
HUR	gor – preg, SK	up	Sr1, Sr7
I	i, in – SN, SK	and	Sz8, Sz9, Sz18, Sz23, Sz23, Sz24, Sz32, Sz36, Sz49, Sz49, Sz51, Sz52, Sz64, Sz70, Sz71, No9, Sr4, As2, As3, As3, Vr3, Tv1, Vn3, Vn5, Vn6, Bz5, Bz11, Bz12, Bz15, Rn2, Pu2, It1, St8, Hu1, Sl2a, Sl2b

I	je – okr, preg, SK	is	Sz2, Sz21, Sz23, Sz33, Sz36, Sz47, Sz48, Sz49, Sz49, Sz50, Sz51, Sz51, Sz52, Sz52, Sz59, Sz64, Sz71, No1, No4, No6, Sr1, Sr7, Ma5, Ma13, Ma20, As5 Bz2, Bz5, Pu7, It1, St4, Sl2c
I	i, tudi – SN, SK	also	Ma20, Vr3
I	si – okr, SK	you are	As2
IA	ja, jaz – SN, SK	I	Sz60
IA	je – preg, SK	is	Sz3
IAI	aja – prem, SN, SK	lie, rest	Sz46, Sz46, Sz56, Sz56, Sz58, Sz58, Sr11, Fe1, Fe1, Rn2, Pu6
IAIU	ajajo, počivajo – prem, SN, SK	they rest	Sr11
IAD	jad, bol – SN, SK	pain	Sz12
IAG	jaga, lovi – okr, SN, SK	hunt	It2
IAG	jak, močan – preg, SN, SK	strong	It2
IAGU	jagal, lovil – okr, SN, SK	hunted	Sz60
IAHIL	jahač, spona – preg, SK	rider, clamp	Pu1
IAL	zlo, hudobija, zavist – HR	evil, mischief	Sr10
IALA	zlo, hudobija – HR	evil, mischief	Tv1
IAME	jama, grob – SK	pit, grave	Rn1
IAN	ian, en – SN, SK	one	Sz15
IAN	najin – prem, okr, SK	ours	Sz18
IAR	iar, mlad – SN, SK	young	No5, Tv1, Tv1
IARI	iari, mladi – SN, SK	young	Bz14
IAT	jad, bol – preg, SN, SK	pain	Sz7
IATE	jate – SK	flocks	Tr2
IAVE	javi – preg, SK	report	Sz8, Sz30, Ce1
IAVI	javi – SK	report	Sz10, Sz21
IAVILE	javile – SK	they reported	Sz10
IDIE	idi, gre – HR, SN, SK	go	Sz8
IDII	idi, pojdi – HR, SN, SK	go	Sz8
IE	je – SK	is	Sz63, Sr9, Ma7, Ma10, Vr5, Vn1, Vn13, Bz14
IEI	iei, hej preg – SN, SK	hey	Sr4
IEN	jen, en – SN, SK	one	Vn13
IESI	iesi, si – SN, SK	you are	St2, St5
IG	ik, ako, če – preg, SN, SK	if	Ma20, Pu1
IG	igo, jarem, tečaj – okr, PL, SK	hinge	Pu1
IGTI	ihti, joka – preg, SK	cry	Sz36
II	je – preg, SK	is	Sz7, Sz7, Sz49, Sz50, Sz70, Sz70, Sz71, Vr5, Vn5, Vn5, Vn6, Bz5 Bz10, Bz12, Pu4, Av1
II	i, tudi – SN, SK	also	Bz12
II	in – preg, SK	and	Vn5, Vn6
IIIE	je – SK	is	Sz63
IIUI	joj – Sk	oh	Sz22
IK	ik, ak, če – SN, SK	if	Sz72, Vr3
ILI	ili, ali – SN, SK	but, or	Sz22
ILU	ilo, ilovica – preg, SN, SK	clay	Sz27
IM	jim – okr, SK	to them	Av1
IMEL	imel – SK	had	Sz7
IN	in – SK	and	Sz50, Sr1, Bz8, Pu1, Pu10
INA	ina, ena – preg, SN, SK	one	Rn2
IPAK	ipak, vendar – SN, SK	yet, however	Sz4
IPIIK	epik – preg, SK	epic poet	Sz5
IS	isti – okr, SK	the same	Sz17, Sz23, Sz38, Sr4, Sr6, Ma6, Ma7, Vn8
IS	ist – SN, Cerkljansko, jest jed	meal	Ma6
IS	is, iz – SN, SK	from	Sl1
ISPALA	ispala, izpulila – SN, SK	come out, pluck	Bz3
IST	ist, isti – okr, SN, SK	the same	Rn2

ISTI	isti – SK	the same	Sz30
ISU	ist – SN, Cerkljansko, jest jed	meal	Ma5
ITI	iti, šel – SK	go, went	Sz45, Sz49, Sz49, Sz70, Sz71, Sz71, As10, As10, Pu2, Pu2, Pu2, Pu2, Hu1
ITU	iti, šel – preg, SK	go, went	Sz45
IU	živ – okr, SK	alive	Sz47, Sz48
IU	jo – preg, SK	her, it	Bz5
IUI	juj, joj – preg, SN, SK	oh	Sz22, Vn4, Bz18, Rn2, Hu1, Hu2
IUKUI	jokaj, objokuj – SN, SK	lament	Sz26, Sz26
IULAH	juha – prem, SK	soup	Bz5
IUN	in – SK	and	Sz15
IUSI	preganja – RU	persecute	Ma8 justit� = vihrati/storm, jus = hitrec/speeder
IV	živ – okr, SK	alive	As1, Vn5, Vn6, Hu5
K	k, ki – SN, SK	who	Fe1
K	k, kar – okr, SN, SK	that	Ma18, Fe1
K	k, kot – okr, SN, SK	as	Sz4
KA	ka, k – SN, SK	to	Sz4
KA	ka, ko – SN, SK	when	Sz30,
KA	tako – sin, SK	so	Sz4
KA	kot – okr, SK	as, like	Sz4, Sz15
KA	kar – okr, SK	which, what	St1, St2, St3
KAKAKA	ka, ka petelinji glas – SK	ka, ka cock voice	Fi1 kikiriki/cock e doodle doo
KAIA	kaja, pe�e – HR, SN, SK	regret, prick	Sr15 tudi ob�aluje/also lament
KAIAN	kajan, ob�alovan – PL, SK	regretted	Pa1
KALA	kalati, premakniti – sin, PL, SK	move	Pu1 cepiti, zajeti, vedro/split, ladle, bucket
KALA	kalati, naliti – PL, SN, SK	pour	Sz15
KALA�	�a�a, vr� – PL, SN, SK	goblet	Sz15
KAR	kar, ko, ker – SN, SK	when, because	Sz14
KARAPA�NA	samopa�na – preg, SK	egoistical	Sz14
KAT	kat, ko – HR, SN, SK	when	Sz8
KE	ke, tja – SN, SK	there	Sz28, No10, Sr1, Sr1, Ma4, Ma10, Vn12, Rn1, St8
KE	ke, ko – SN, SK	when	Sr1
KEI	kej, kaj – SN, SK	what	Sz22
KES	sek, seka – prem, SK	chop	Bz2
KES	kes – SK	regret	Bz2
KESA	kesa – SN	repent	Rn1
KER	ker – SK	while	Ma10
KERUL	kerlc – prpr, SK	strong man	Sl2d
KI	ki, tisti – SN, SK	who, that	Sz72, Sr5, Ma17, Vn14, St7
KI	ki, tukaj – sin, SK	here	St8
KIR	kir, kar – SN, SK	what	Sz11
KIRIL	krivil – okr, prem, SK	curve	No11
KLE	kle, tu – SN, SK	here	Ma17
KLEVIEVAL	klevetal – SK	calumniated	Ma17
KLUN	klunil, zaklenil – okr, SK	pecked, locked	Pu1 tudi kljun/also break
KO	ko – SK	when	En1
KOGA	koga – SK	whom	En1
KOGA	kog�, kaj – SN, SK	what	En1
KOLII	kolji, koli�i – okr, SN, SK	prop	Vr5
KU	ku, ko – preg, SN, SK	when	Sz9, Sz70, Ma5, Pa1, We3
KU	kuhaj – okr, SK	cook	Sz65, Sz65
KUA	kua, kaj, kar – SN, SK	what	Sz70, Pu11
KUAI	kua, kaj – SN, SK	what	Sz70
KUE	kue, kle, tam – SN, SK	there	Sz22

KUHIL	kuhal – preg, SK	cook	Rn2
KUHILINA	kuhana – SK	boiled	Rn2
KUNII	kuni, kuna – SK	marten	Ma5
KU-KU	ku-ku – SK	cuckoo	Sz65, Sz65 glas kukavice/voice of cuckoo
KUS	kus, kos – SN, SK	piece	Ce1
KUSEN	kusiti, poskusiti – okr, SN, SK	taste	Ce1
KU�I	ku�ati, poku�ati – okr, SN, SK	taste	Ma5
KUT	kot, grob – sin, SK	corner, grave	Sz19, No1 kot, grob, pokop/corner, grave, bury
KVE	kle, tam – preg, SN, SK	there	St5
L	l, le – okr, SN, SK	just, only	Sz16, Sz24, Sz30, Sz64, No9, Sr4, Fe1, Vn1, Vn2, Vn5, Vn5, Vn7, Vn9, Vn9, Vn10, Vn10, Vn10, Vn11, Bz9, Rn1, Pu7, We1, We3, Av1, Sl2d
L	lep – okr, SK	nice	Sz59
LA	le – preg, SK	just, only	Sz1, Sz16, No12, Vn10, Bz6, Rn1, We3
LA	lej – okr, preg, SK	look, see	Sz15
LA	na – preg, SK	on	Sz16
LAD	hlad, hladi – okr, SK	cool	Bz5
LAD	rad – preg, SK	like, gladly	Sz12
LAH	lahek – okr, SK	light	Is1, Is2
LAI	laj, lej – SN, SK	look, see	Sz46, Sr10
LA-LA	la-la, petje – SK	la-la, singing	Sz57, Sz57
LANI	lani – preg, SK	last year	Bz3
LANU	lani – preg, SK	last year	Bz1
LAS	les, sem – preg, SN, SK	hither	Sz1, Sz15, We3
LAS	laso, las, vrv – okr, SK	lasso	Ma19, We3
LAS	last – okr, SK	property	Ma19
LASE	lase, lasje – okr, SN, SK	hair	Rn1
LASE	laso, las, vrv – okr, SK	lasso	Rn1
LASTE	laziti – preg, sin, SK	creep	Ma19
LA�	la�, la� – SN, SK	lie, fib	Sz62
LA�UN	la�un, la�nik – preg, SN, SK	fibber	Sz15
LAT	lati, cepi, sekaj – sin, SN, SK	cleave, cut	Sz62
LAVI	navi, novi – preg, SK	new	Ce1
LAVI	davi – preg, SK	morning	Ce1
LAVI	lovi – preg, SK	hunt	Vn1, Vn1, Vn9, We1
LAVI	levi, leviti – preg, SK	slough	Vn1, Vn1, Vn9, We1
LAVI	lavi, plazi – SK	avalanche	Vn1, Vn1, Vn9, We1
LE	le – SK	just, only	Sz2, Sz7, Sz10, Sz22, Sz30, No3, It4, St1, St2, St3, St4
LEA	lej – preg, SK	see	Ma12
LEHEN	legel – preg, SK	lie, rest	Ma1
LEHEN	lahen – preg, SK	light, gentle	Ma1
LEI	lej, glej – SN, SK	look, see	Sl2a
LEPE	lepe – SK	nice	Sz11
LES	les, sem – SN, SK	here	Sz22
LE�ATI	le�ati – SK	lie, rest	St4
LI	le – preg, SN	just, only	Sz15, Sz59, No9, No11, Pu7, St9
LII	lij – preg, SK	pour	Sz64
LIP	lip, lepo – okr, SN, SK	nice	Sz22
LIP	lipa, lipi – SK	linden	Sz4, Bz4
LIP	lipu, lepo – preg, SN, SK	nice	Sz4, Bz4
LISI	lize, leze – preg, SN, SK	crawl	Fe1
LITU	litu, leto – SN, SK	year	St9
LIVA	vliva, vlivaj – okr, SN, SK	infuse	It3
LIVAI	livaj, vlivaj – SN, SK	infuse	Sz10

LOK	loki – okr, SN, SK	to pool	Vr5
LOK	log – preg, SN, SK	grove	Vr5
LP	lepo – okr, SK	nice	Sz23, St9
LPA	ipa, lepa – okr, SN, SK	nice	No4
LST	lst, last – okr, SN, SK	property	Pu7
LUGE	ljudje – okr, preg, SK	people	Sz30
LULI	luli, lulati – SN, SK	wee-wee	Sz32, Sz32
LUKU	loko – preglas, SK	pool	We3
LUPNU	lubnu, ljubijo – SN, SK	love, want	Ce1
M	mi, meni – okr, SK	to me	Ma2, Ma6, Pu8
M	moj – okr, SK	my, mine	Sz55
MA	ma, toda – SN, SK	but	Sr7
MAG	mag – SN, SK	magus	Sz3
MAI	mej, imej – SN, SK	have	Ma9
MAI	maj, moj – preg, SN, SK	my	Fi1, Rn1
MAIE	maje – SK	shake	Rn1
MAIU	moj, mojega – SK	mine	Sz3
MALA	mala, majhna – SN, SK	little	Vr2
MALAVALN	malar, slikar – SN, SK	painter	Vr2
MAN	men, meni – preg, SN, SK	to me	Ma7
MARE	mare, morje – okr, SN, SK	sea	Sz2
MATAN	moten – preg, SK	handicapped	Tv1, Tv1
MATI	mati – SK	mother	Sz1, Ma1, Bz9
MATINA	materina – okr, SN, SK	of mother	Sz1
MAV	mau, malo – okr, SN, SK	little	Sr7
MAVITA	navita – preg, SK	wind, wound	Sr7
ME	me – SK	me	Sz31, Sz55, Bz9
MEI	mej, mejí – okr, SN, SK	border	Ma7
MELKA	mleka, prem, SK	milk	Ma2
MELKA	volka – preg, SK	wolf	Ma2
MER	mera – okr, SK	measure	Sz31
MERA	mera – SK	measure	Sz2, Sz2
MESIL	mesil – SK	kneaded	Bz13
METINU	metinu, metino – SN, SK	of peppermint	Ma6
METINU	medino, medeno – preg, SN, SK	of mead	Ma6
MI	mi, meni – SK	to me	Sz2, Sz2, Sz7, Sz31, Sr9, Pu6
MIE	moj – preg, SK	mine	Sz73
MIR	mir – SK	peace	Sz2
MN	mn, meni – okr, SN, SK	to me	Sr1
MNA	mene – okr, SK	me	Sr1
MNE	mene, me, meni – okr, SK	me, to me	Ma1, Pu6, St3
MUI	muj, moj – SN, SK	my, mine	Ma8, Ma14
MUN	men, meni – preg, SN, SK	to me	Vn13
MUNIE	munja, strela – HR, SK	thunderbolt	Vn13
MURIR	moriti, mrtev, umrl – SK	kill, dead	No6
N	naj – okr, SK	let	Bz6, St1
N	no – okr, SK	well	Tr3
N	not – okr, SK	inside	Fe1, It1
N	ni, ne – okr, SN, SK	not	Vr2, Tr3
NA	na – SK	on	Sz10, Sz14, Sr4, Sr6, Ma7, Ma20, Pa1
NA	nana, spi, počiva – okr, SN, SK	sleep, rest, lie	Sz9, Sz31, No13, Sr6, Sl1
NADIN	nadin, nada, up – SK	hope	Sl2c
NAGE	kače, nagas – Sanskrt	snakes	Ma8, Ma11
NAGI, NAGE	nagi, nag – SN, SK	naked	Sz1, Bz6
NAH	nav, nebo – preg, PL, SK	sky, heaven	Is1, Is2

NAI	naj – SK	let	Sz16, Sz18
NAKE	enako, tako – okr, SK	equal, so	Ma10, Bz10
NAKI	naki, tako – SN, SK	so	Pa1
NANE	nina, aja – preg, SN, SK	sleep, lie, rest	Fe1
NAPASU	napasu, napasel – SN, SK	pastured	Sz16
NAS	nas – SK	us	Sr3, Sr13
NASI	naši – preg, SK	ours	Sz9
NASLE	naslediti – okr, SK	succeed	Sz24
NAŠU	našu, našo – SN, SK	our	As1
NAT	nat, not – preg, SN, SK	inside	Sr6, As2
NATARI	natari, noter – SN, SK	inside	Pa1
NAV	nav, grob – SN, SK	grave	Sr1
NE	ne – SK	not	Sz15, Sz33, Vr1, Bz2
NEGA	nega, njega – SN, SK	him	Vn10, Vn11
NEGA	nega – SK	care	Vn10, Vn11
NELI	le – sin, SK	just, only	Sz15
NEMU	nemu, njemu – okr, SN, SK	to him	Vn10
NES	nes, nesi – SN, SK	carry	Vr1
NI	ni, ne – SK	not	Sz10, Sz16, Sz31, Sz50, Ma5, Ma14, Vr1, Bz4, Pu10, Hu3
NIES	njes, nisi – SN, SK	not	Bz3
NIGE	niže, nižje – SN, SK	lower	Bz4
NINA	nina, aja – SN, SK	sleep, lie, rest	Sz9, Sz16
NIŠ	niš, nič – SN, SK	nothing	No11
NIT	nit – SK	thread	Sz33
NIT	nit, niti – okr, SN, SK	don't	Sz10, Sz33
NOT	not, notri – SN, SK	inside	Sr5
NŠ	nəš, naš – okr, SN, SK	our	As1
NT	nət, not – okr, SN, SK	inside	St4, Tr3
NTI	notri – okr, SK	inside	St4
NU	not – okr, SK	inside	Sz2, Sz15, Pu1
NU	nus, nos – okr, SN, SK	nose	Pu1
NU	nujno – okr, SK	urgent	No11
NUA	noua, nova – okr, SN, SK	new	No1, Ma17, St1, St2, St3, St4
NUAL	nov – preg, SK	new	St1, St2, St3, St4
NUALE	nula, ničen – SK	null	Bz3, St1, St2, St3, St4
NUALE	nov, novi – SK	new	Bz3, St1, St2, St3, St4
NUE	nue, noue, nov – prpr, SN, SK	new	Sz15
NUINO	nujno – SK	urgent	We3
NUSE	nuse, nosijo – okr, SN, SK	carry	Ma18
NUŠUR	nusur, bedak – sin, SK	fool, ass	Ma14
NUŠUR	noša, nosač – preg, SK	carrier	Ma14
NUŠUR	nosan – preg, SK	keen scented	Ma14
ONU	onu, ono – SN, SK	that	Ma14, Ma16
ONU	oven, ovnu – okr, SN, SK	ram, to ram	Ma16
OS	ostati – okr, SK	rest, remain	Bz1
OŠ	odšel – okr, SN, SK	went	Ma24
OŠU	ošu, odšel – okr, SN, SK	went	As11
P	pa – okr, SK	and, but	Sz2, Sz3, Bz10
P	pil, popil – okr, SK	drank, drunk up	Sz59, Sz64, Bz11
P	pojedel – okr, SK	ate up	Bz11

PA	pa – SK	and	Hu6
PA	panča, spi – okr, SN, SK	sleep	Sz69
PA	pa, papa, oče – okr, SN, SK	father	Sz45, Sz46, No4
PABIRI	poberi – preg, SK	pick up	Sz1
PALI	pali, žgi – HR, SN, SK	burn	Bz12
PALIŠ	pališ, požigaš – HR, SN, SK	burn	Bz12
PANU	gospod, SLV	mister	St5
PASI	pasi – SK	pasture	We3
PASI	pazi – preg, SK	look, watch	We3
PASU	pasu, pasel – SN, SK	pastured	Sz16
PAŠ	paš, paša – okr, SN, SK	pasture	Sz14
PATIA	pati, žaluje, žalosten, – HR, SN	mourn, sad	Sz15
PAU	pav – preg, SN, SK	peacock	Sz3
PAV	pav – preg, SN, SK	peacock	Sz4
PEGA	pega – SK	freckle	Sz2, Sz3
PEGA	lisa – sin, SK	spot	Sz2, Sz3
PEGA	slika, sin – SK	picture	Sz2, Sz3
PEGANU	ptič s perjanico – SK	bird with plume	Sz2
PEKE	pekel – okr, SK	hell	St5
PELIE	pelje – SK	drive	Sz11
PER	pri – prpr, SK	at	Sz4
PERISNATI	listnati – sin, SK	leaved	Bz4
PERISNATI	priznati – prem, SK	confess	Bz4
PERU	peru, pero – SN, SK	feather	Sz4, Bz3
PES	peš, stope – preg, SK	on foot, standing	Sz4
PETAI	petau, cepetal – preg, SK	stamped	Sz15
PEVAŠ	pevaš, pojše – SN, SK	sing	Bz4
PI	pi, pij, pije – okr, SN, SK	drink	Sz39, Sz59, Sz64, Ma10
PIANU	pianu, pijano – SN, SK	drunk	Sz16, No2
PIE	pie, pije – SN, SK	drink	Sz15
PIEIIIS	piješ – preg, SK	drink	Sr4
PII	pjj – SK	drink	No8
PILA	pila – SK	drank	Sz4
PINA	piha – preg, SK	snarl	Ma10
PISU	pisu, pisal – SN, SK	wrote	Sz16
PISUA	pisanje – okr, SN, SK	writing	Sz67
PISUAURI	pisarji – SN, SK	writers	Sz67
PIT	pit, piti – okr, SN, SK	drink	Sz44, Ce1
PITA	pita, vpraša – HR, SK	ask	Bz9
PITA	pita, pitati – SK	fatten, feed	Bz9
PITAL	pital, pitati – SK	fatten, feed	Ma9
PITAM	pitam, vprašam – HR, SK	ask	We3
PITAM	pitam – SK	feed, fatten	We3
PITAMU	pitamo, vprašamo – HR, SK	ask	Bz10
PITAMU	pitamo – SK	fatten, feed	Bz10
PITAN	pitan – SK	fattened	Ma2
PITI	piti – SK	drink	Sz44
PITIE	pitje – SK	drink	Ma5, Ma6
PITIEI	pitje – SK	drink	Ma5
PIVA	piješ – okr, SK	drink	Sz4, It3
PIVAPES	poapniš – preg, SK	lime	Sz4
PL	pol, potem – okr SN, SK	after	Sz23
PLIVA	plava – preg, SN, SK	swim	No4
PLUTIL	pletel, plesti – preg, SK	knit	St9
POULNU	pounu, polno – SN, SK	full	Av1

slovaško tudi češko/Slovaks also Czech

PRŠI	prši, prišel – okr, SN, SK	came, come	Sl2a
PRUŠ	pruži, proži – okr, preg, SN, SK	stretch	Pu1
PRUŠI	pruži, proži – preg, SN, SK	stretch	Pu1
PUMIS	pomisli – okr, SK	mind	Sz30
PUPI	pupi, pij – okr, SN, SK	drink	Sz32, Sz32
PURIE	perje – preg, SK	plumage	Sz14
PUŠIPAL	pušipal, pošcipal, SN, SK	clip of	Bz12
PUT	put, pot – HR, SN, SK	way	Sz46
R	res – okr, SK	really, truly	Sz22, Sz22, Sz31, Sz31, Ma1, Ma13, Vn10, Bz12, We3
R	raj – okr, SK	heaven	No14
RAI	raj – SK	heaven	No5, Bz15. Rn2
RAKU	raku, rakev, grob – SN, SK	coffin, grave	Sl2a
RANIŠ	raniš – SK	wound	Vr3
RASUVAK	razsuvaš – okr, preg, SK	crash	Vr3
RAT	rat, rad – SN, SK	gladly, readily	Sr6
RAUS	raus, pretep – SN, SK	tussle	Sr8
RED	red – SK	order	No13, Sr6, Sl1
REDI	redi – SK	rear	No13, Sr4, Sl1
REDI	rude – preg, SK	ores	No13
REI	rej, raj – SN, SK	heaven	Sr8
REI	rej, rajanje – SN, SK	dance	Sr8
REIS	reis, res – preg, SN, SK	really, truly	Sr9
REIS	rejši, rajši – preg, okr, SN, SK	rather	Sr9
REISI	rejši, rajši – preg, SN, SK	rather	No3
REITE	rit, ritar, za ritjo, lovec - SK	hunter	Ma8
REITEMU	ritarju, lovečemu – SK	to hunter	Ma8
REITU	Reita	Reita	Sz5
REMI	remek, mojster, okr, SN, SK	master	Sz2
REMIESHI	Rimljan – preg, SK	Roman	Vr3
REMIG	remek, mojstrsko – preg, SK	masterly	Sz2
RES	res – SK	really, truly	Fe1, Rn2
RET	ret, red – SN, SK	order	Sl1
RIA	raj – prem, SK	heaven	St5
RIE	raj – prem, SK	heaven	No3, Bz1
RIIK	rik, ruk, bojni krik – SN, SK	roar, war cry	Sr14
RIKA	reče – SLV	say	No11
RIKI	rekel – SLV	said	Sz11
RIKU	rik, bojni krik – SN, SK	war cry	Vr3
RIL	ril, rinil – SN, SK	pushed	No10
RIMARI	romar – preg, SK	pilgrim	Sr5
RIMAŠ	rimaš – SK	rhyme	Sr5
RINA	rine – preg, SK	push	Ma10
RI-RI	vri-vri – okr, SK	boil	Sz37
RIS	ris – SK	lynx	No13, Ma10, Sl1
RIS	risal – okr, SK	drew	No13, Sr4, Sr6, Sl1
RIS	ris, res – preg, SN, SK	really, truly	Ma10
RISA	riše, risal – okr, SK	draw, drew	St8
RISNA	risan – prem, SK	drawn	No13, Sr4, Sr6, Sr9, Sl1
RITA	rit, za ritjo, bliža – SN, SK	approach	Ma1
RITAL	za ritjo, loveč – SN, SK	hunting	Ma9
RITAN	ritam, lovim – SN, SK	hunt	Ma2
RITAU	rital, ritati – SN, SK	jerk	St2
RITAU	rital, lovil – SK	hunt	St2
RITAU	ritual, obred – SK	rite	St2

ime božanstva/name of Deity

član naroda/member of nation

tudi češko/also Czech

latinsko, izvor vprašljiv/Latin, questionable source

RITIA	Reita	Reita	It4, It4	ime božanstva/ <i>name of Deity</i>
RITIE	ritar, lovec – sin, SN, SK	hunter	Ma6	
RITIEI	ritam, lovim – SN, SK	hunt	Ma5	
RITIEM	ritam, lovim – SN, SK	hunt	Ma6	
RIU	raj – prem, SK	heaven	Sz2a	
ROTAH	rotah, rotitvah – SN, SK	entreaty	Is1, Is2	
RSEŠŠARUŠ	razčaran – prpr, SK	dis-magic	Tv1	
RT	rt, rit – SN, SK	arse	No14	
RU	rut, grob – okr, SN, SK	grave	Sz16	
RUT	rut, grob – SN, SK	grave	Vn10	
RUDN	rudn, rudni, ruda – SN, SK	ore	Vr4	
RUHA	ruha, zemlja – SN, SK	land	Sr7	
RUHA	rjuha – SN, SK	sheet	Sr7	
RUŠ	ruš, ruši – okr, SN, SK	wreck	Sr3, Bz14	
RUŠU	rušu, rušil – SN, SK	wrecked	Ma14	
RUTA	ruta, raka, grob – PL, SN, SK	coffin, grave	Sz16	koroško/ <i>Carintian rute = grob/grave</i>
S	sə, si, se – okr, SN, SK	you are	Sz15, Sz17, Sz38, Ma9, Vn1, Vn8, Bz3, Pu1, Pu1, Pu7, Pu7, Tr3	
S	s, z – SK	with	Ma11, Ma13	
S	sam – okr, SK	alone	Sz17, Sz38, Sr1, Bz1	
S	sedaj – okr, SK	now	Ma12	
S	səm, sem – okr, SK	hinter	Sz15, We1	
SADA	sada, sedaj – HR, SN, SK	now	St6	
SAGVI	saviti, zviti – preg, HR, SK	fold	Bz4	
SAK	vsak – okr, SK	each	Pa1	
SAKA	sakati, ljubiti – Makedonsko	love	St6	
SAKVIL	sakril, skril – preg, HR, SK	hided	Pa1	
SALU	zlo – prpr, SK	evil	Tv1	
SAM	sam – SK	alone	No10	
SAN	san, sanjaj – SK	dream	Sz24, Sr13	
SAN	sin – preg, SK	son	Sz24	
SAPANIN	zaspan – prpr, SK	sleepy	Sz16	
SAPAU	zaspal – prpr, okr, SK	felt asleep	No2	
SAU	sav, ves – prem, HR, SK	whole	Sr13	
SBURA	zbora – preg, SK	assembly	Sr2	
SE	se – SK	oneself, you	Ma14, Vn1, Vn9, Pu4, We1, St7, Tr1, Av1	
SE	še – preg, SK	still, more	Vn1	
SEDAL	sedal, sedel – SN, SK	sat	Pu4	
SEKE	sekaj – okr, SK	chop	Rn1	
SEKE	seke, sestre – HR, SN, SK	sister	Rn1	
SEKI	seki, seka – SN, SK	chop	Bz2	
SEKINE	sekine, sestrine – HR, SK	of sister	Bz2	
SENTUS	svetnikov – okr, preg, SK	councilors	Sr2	
SENTUS	svetnik – SK	saint	Sr2	
SER	žar – preg, SK	glow	Fe1	
SESIVAL	sesuval, sesuti – preg, SK	collapsed	We1	
SEŠELI	sešli – preg, SK	meet, met	Ce1	
SI	si – SK	you are	Sz4, Sz15, Sz16, Sz17, Sz38, Sz73, No3, No12, Sr5, Sr9, Ma7, Tv1, Fe1, Bz4, St3, Sl1, Sl2a	
SI	se – preg, SK	oneself	Sz9	
SIA	sije – okr, SK	shine	Sz22, No9, Rn2, We2	
SIALE	sjale, sjajale – SN, SK	shine, shone	Sz22	
SIE	se – SN, SK	oneself	Vn1	
SIEL	siel, sedel – SN, SK	sit, sat	Sz14	
SIELA	sela, vasi – SN, SK	villages	Vn1	

SII	sije – okr, SK	shines	Sz23, Sr4
SILNANE	silna, silno – SK	mighty	Fe1
SINA	sina – SK	son	Ma8
SINU	sinu – SK	to son	Ma18
SIR	sir – SK	cheese	Sr4, Sr6
SIS	sisati, sesati, piti – okr, SK	suckle, drink	No12
SIT	sit – SK	sated	Ma23
SIV	siv – SK	grey	Sz2, Sz3
SIVA	siva – SK	grey	Vn9
SIVE	sive, sivi – SK	grey	Sz18
SKESA	skesan – okr, SK	repentant	Sr1
SLAVUN	slaven – preg, SK	famous	No12
SLEPILE	slepile – SK	blinded	Sz14
SNA	sina – okr, SK	son	Sr4
SNA	sna, sen – SN, SK	sleep	Rn2, Sl1
SNA	sna, zna – preg, SN, SK	know	Sr4
SPA	spi – preg, SK	sleep	Sz1
SPASI	spasi, reši – HR, SK	save	We3
SPAT	spet – preg, SK	once more	Sz15
SPE	spe, spi – preg, SN, SK	sleep	Hu5
SPEGA	špega, gleda – preg, SN, SK	see, look	Sz3
SRUŠNT	zrušil – preg, SN, SK	destroyed	Tv1
STAL	stal – SK	stood	Sz4
STANI	ostani – okr, SK	remain	St6
STRI	stri, stori – okr, SN, SK	make	St1, St2, St3
SU	so – preg, SK	they are	No7, Sr1, Ma5, Ma18, Ma23, Ma23
SUA	sua, sva – SN, SK	we are	No7, Sr8, Ma17
SUALE	zvale, klicati – preg, SK	call	Pa1
SUALEU	zvaleu, zvali – preg, SN, SK	rolled	Pa1
SUG	sodba – preg, SN, SK	judge	Sz4
SUG	sukob, borba – okr, HR, SK	fight	Sz4
SUM	sumljiv – okr, SK	suspected	Sr1
SUMNA	sumijo – okr, preg, SK	suspect	Sr1
SUNA	suneš, kradeš – okr, SN, SK	steal	Vr1
SUNES	suneš – preg, SK	strike	Vr3
SURUS	surovež – okr, SK	ruffian	It2, It2
SV	sva – okr, SK	we are	Sr8
SVI	vsi – prem, HR; SN, SK	all	Sl2a
Š	šel – okr SK	went	Sz55, Ma24, Ma24
Š	še – okr, SK	still	Sz9, Sz44, Sr9, Bz12
Š	šele – okr, SK	just, only	Sz9
ŠA	ša, šel – okr, SN, SK	went	Sz25, Sz26
ŠAINU	šainat, svetleč – SN, SK	shining	Sz5
ŠAL	žal – preg, SK	alas	Sz62
ŠI	že – preg, SK	already, yet	Sz1
ŠE	še – SK	still, more	Sz55
ŠGAN	žgan – preg, SN, SK	burned	Vr4
ŠINA	šina, trak – SN, SK	band	No11
ŠO	šo, šel – okr, preg, SN, SK	went	Ma24
ŠU	šu, šel – SN, SK	went	Ma15
T	t, tu – okr, SN, SK	here	Sz6, Sz8, Sz10, Sz24, Sz29, Sz30, Sz32, Sz33, Sz36, Sz47, Sz48, Sz61, Sz60, Sz71, Sz73, Sr4, Sr6, Sr9, Ma7, As5, Pa1, Vr1, Fe1, Vn5, Vn6, Vn7, Pu7, Pu7, Hu2, Is1, Is1

Tabela 11: Porazdelitev po dolžinah različnih besed po vseh vzorcih

Število črk v besedah	Števila različnih besed			Deleži različnih besed v odstotkih			
	VEN	RET	FRI	VEN	RET	FRI	SLO2
1	21	17	18	1,86	3,29	2,78	0,20
2	114	76	78	10,11	14,70	12,04	1,26
3	369	153	219	32,71	29,59	33,80	5,05
4	287	137	181	25,44	25,92	27,93	11,20
5	198	79	77	17,55	15,09	11,88	17,18
6	72	37	38	6,38	7,16	5,86	18,88
7	34	14	17	3,01	2,71	2,62	17,95
8	15	4	11	1,33	0,77	1,70	12,47
9	3	4	6	0,27	0,77	0,93	7,25
10	7	0	1	0,62	0	0,15	4,30
11	5	0	1	0,44	0	0,15	2,06
12	3	0	1	0,27	0	0,15	1,00
Vse	1128	521	648	100	100	100	98,80

- Pri slovenščini vsota deležev ni 100 %, saj se daljše besede še nadaljujejo.

dolžine besed, to je okoli tri črke. Venetski napisi imajo največjo povprečno dolžino besed, predvsem zaradi številnih daljših imen božanstev. Ujemanje dolžin besed s pričakovano dolžino je zelo dobro.

Venetski napisi so v povprečju najdaljši s 5,76 besedami, starofrigijski napisi so v sredini s 4,19 besedami, retijski pa so najkrajši s 3,56 besedami.

Primerjava povprečnih dolžin različnih besed

Primerjava povprečnih dolžin različnih besed: v venetskih s ponavljalnimi in objokovalnimi deli, retijskih in starofrigijskih napisih ter slovenskih leposlovnih besedilih.

Pov. dolž. različ. VEN besed in napisov $4469/1126 = 3,97$ črk $1126/421 = 2,67$ besed

Pov. dolž. različ. RET besed in napisov $1959/521 = 3,76$ črk $521/219 = 2,38$ besed

Pov. dolž. različ. FRI besed in napisov $2461/648 = 3,80$ črk $648/207 = 3,13$ besed

Pov. dolž. različnih SLO besed $= 8,00$ črk [8]

Povprečna dolžina različnih besed v slovenskih leposlovnih vzorcih je 8,00 črk, ob upoštevanju mnogih okrajšav zaradi težavnega pisanja v kamen, kost ali keramiko in narečnih govorov, ki krajšajo besede, pa moramo pričakovati v pred-antičnih napisih tudi precej krajše povprečne dolžine različnih besed in sicer okoli štiri črke, to je približno le polovico dolžine slovenskih leposlovnih besed, saj so zaradi okrajšav pogoste tudi različne kratke besede.

Povprečna dolžina različnih besed se dovolj dobro ujema s predpostavljenim dolžino 4 črk. Glede na vse besede, se povprečne dolžine različnih venetskih besed povečajo za 0,72 črke ali za 22 %, pri retijskih besedah se povečajo za 0,81 črke ali 27 % in pri starofrigijskih besedah se povečajo za 0,99 črke ali za 36 %.

Pri različnih besedah je razmerje povprečnih dolžin napisov spremenjeno, saj so venetski napisi po vsebini zelo podobni in je zmanjšanje zato največje. Povprečne dolžine različnih besed se pri venetskih napisih zmanjšajo za 3,09 besed, pri starofrigijskih za 1,06 besed in pri retijskih za 1,18 besed.

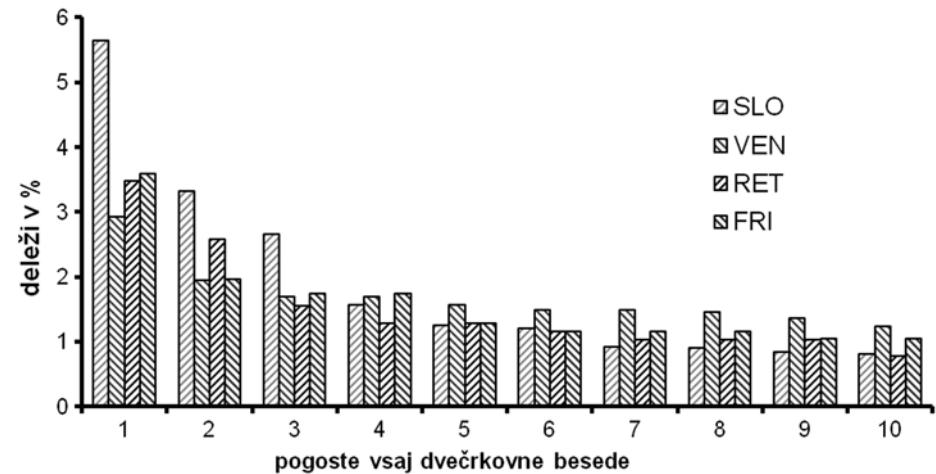
Primerjava najpogostejših besed

V poglavju 5.2.1 Rast besednega zaklada je tudi tabela 35 z najpogostejšimi besedami obeh vzorcev z njihovimi deleži [8], zato primerjamo tudi na tej osnovi. V tabeli 12 in grafu 5 je 10 najpogostejših vsaj dvečrkovnih besed v slovenskih besedilih ter v venetskih, retijskih in starofrigijskih napisih, brez obratne smeri branja in z njihovimi deleži.

Tabela 12: Deset najpogostejših vsaj dvečrkovnih slovenskih, venetskih, retijskih in starofrigijskih besed z njihovimi deleži

SLO	je/5,63	in/3,31	se/2,65	da/1,56	na/1,24	so/1,19	pa/0,91	ne/0,90	ki/0,84	bi/0,80
VEN	ioi/2,93	ti/1,94	iai/1,69	ego/1,69	vi/1,57	donasto/1,48	mego/1,48	kos/1,44	Reiti/1,36	van/1,24
RET	ti/3,47	tu/2,57	si/1,54	ii-je/1,28	ga/1,28	le/1,56	ke/1,03	iti/1,03	ie/1,03	iai/0,77
FRI	os/3,58	ti/1,96	ata/1,73	si/1,73	mi/1,27	da/1,15	na/1,15	ie/1,15	toj/1,04	ak/1,04

- Medtem ko najpogostejše slovenske besede niso razumljive brez stavčnih povezav z ostalimi besedami, je pri venetskih besedilih samostojno razumljivih kar 8 besed, pri retijskih le 2 besedi, pri starofrigijskih pa že 3 besede.
- Slovenski leposlovni vzorci so pretežno povedni, zato so najpogostejše besede JE, IN in SE; venetski so usmerjeni k pokojnikom zato so najpogostejše besede IOI, TI in IAI; retijski so usmerjeni v neposredno delovanje zato so najpogostejše besede TI, TU in SI; starofrigijski pa so usmerjeni tako k pokojnikom kot k delovanju zato so najpogostejše besede OS, TI in ATA.
- Deleži retijskih in starofrigijskih besed so nekoliko bližji slovenskemu vzorcu, saj je njihova raznovrstnost večja kot pri venetskih napisih.

Graf 5: Deset najpogostejših vsaj dvečrkovnih slovenskih, venetskih, retijskih in starofrigijskih besed uvrščenih po njihovih deležih

Pomembna razlika se pokaže če upoštevamo tudi enočrkovne besede, saj jih je zaradi okrajšav in narečnega zapisa bistveno več kot pa v knjižnem jeziku, ki ga prestavlja slovenski vzorec. Ti podatki so pokazani v tabeli 13 in v grafu 6.

Graf 6: Deset najpogostejših slovenskih, venetskih, retijskih in starofrigijskih besed uvrščenih po njihovih deležih

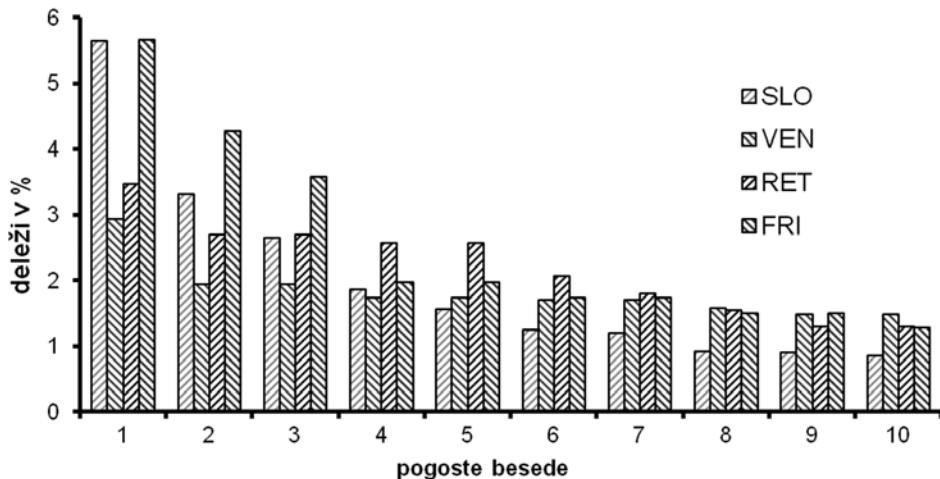

Tabela 13: Deset najpogostejših slovenskih, venetskih in retijskih besed z njihovimi deleži

SLO	je/5,63	in/3,31	se/2,65	v/1,86	da/1,56	na/1,24	so/1,19	pa/0,91	ne/0,90	ki/0,84
VEN	ioi/2,93	ti/1,94	t-tu/1,94	i-je/1,73	i-in/1,73	iai/1,69	ego/1,69	vi/1,57	donasto/1,48	mego/1,48
RET	ti/3,47	e-je/2,70	i-in/2,70	tu/2,57	i-je/2,57	t-tu/2,05	l-le/1,80	si/1,54	ga/1,28	ii-je/1,28
FRI	s-s/5,65	e-je/4,27	os/3,58	ti/1,96	t-tu/1,96	ata/1,73	si/1,73	t-ta/1,50	a-toda/1,50	mi/1,27

Tudi pri tem prikazu je razmerje podobno, saj najpogostejše slovenske besede niso samostojno razumljive, venetske pa so samostojno razumljive še vedno v polovici primerov, samostojno razumljivih retijskih pa ni več, starofrigijske pa sta le dve. Deleži se v tem primeru povečajo saj se je pri slovenščini pojavila ena, pri venetskih napisih tri, pri retijskih in starofrigijskih pa kar pet enočrkovnih pogostih besed. Pri enočrkovnih besedah je poleg črke podan tudi njihov pomen.

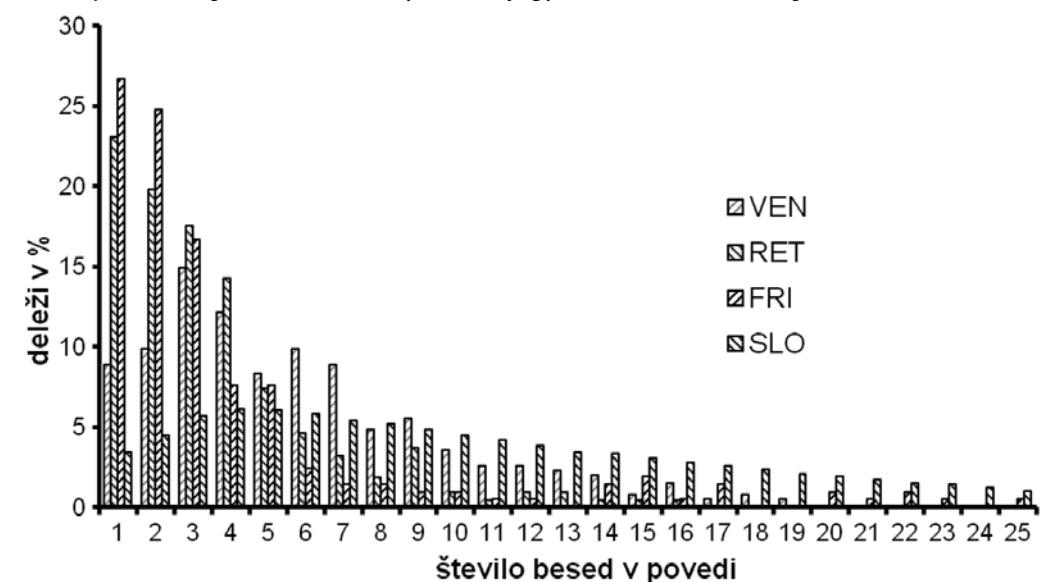
- Iz grafa je razvidno bistveno odstopanje ne samo pri venetskih, ki v prvih treh besedah odstopajo navzdol, ampak tudi pri starofrigijskih besedah, kar se izravna pri štiri in petčrkovnih besedah.
- Od pete pogoste besede imajo vsi predantični napisi večje deleže kot slovenski leposlovní napisi, razlog pa je v manjšem obsegu opazovanih besed.

Primerjava dolžin povedi

V poglavju 5.3.1 Dolžina povedi pa je tudi slika 17: Porazdelitev dolžin povedi v besedah za vsak vzorec posebej [8]. Tudi to sliko bomo primerjali z vzorcema starofrigijskih povedi na Grafu 7, podatki pa so v tabeli 14:

VEN podaja deleže prebranih venetskih besedil brez pon. in obj. delov po številu besed.
RET podaja deleže vseh prebranih retijskih besedil po številu besed.
FRI podaja deleže vseh prebranih starofrigijskih besedil po številu besed.
SLO podaja deleže povedi v drugem vzorcu slovenskih besedil po številu besed.

Graf 7: Dolžine povedi venetskih, retijskih, starofrigijskih in slovenskih besedil po številu besed

Pri starofrigijskih napisih je najdaljši napis B-01, ki obsega kar 86 besed, razdeljen: združeni sta prvi vrsti – 14 besed, tretja in četrtta – 17 besed, peta in šesta – 17 besed ter sedma, osma in deveta vrsta – 20 besed, zato se primerjalno število napisov poveča za 3 od 207 na 210.

Tudi tu je opazna razlika pri zelo kratkih napisih, kjer še posebej izstopajo kratki starofrigijski napisi na keramiki, pa tudi kratki retijski napisi na kosteh, kar je razumljivo, saj je težko primerjati običajno pisano besedo s skromnimi posvetilnimi ali sporočilnimi napisi. Dobro ujemanje je le pri 5 besednih povedih.

VERJETNOSTI PREČRKOVANJ IN PREVODOV

Verjetnosti prečrkovanja in razumevanja napisov so za vsak napis posebej podane v Katalogu napisov in prevodov. Ocene so podane na podlagi postavljenih kriterijev. Zbir verjetnosti pa statistično uvršča napise glede prečrkovanj in branj po kriterijih podanih v delovnih hipotezah.

Kriteriji ocenjevanja in verjetnosti prečrkovanj

Kriteriji ocenjevanja in verjetnosti prečrkovanj starofrigijskih napisov so za napise, besede in črke podani v tabeli 15.

G-124 ?ATE(?) . . . ates? [1, 3]

Napis z višino črk okoli 2 cm je delu rdeče vase, velikost delca je 6x3,2 cm, 6. stoletje PK.

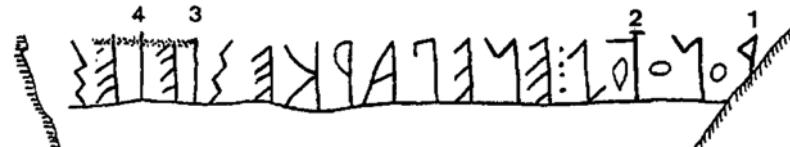
The inscription with letters 2 cm height appears on a piece of red vase, 6x3,2 cm, 6th century BC.

0,6	0,6	ATE S	N/B	SE TA	Še ta.	Still this.	4	0	0	4
4	2	Ata si.		Father (you) are.	R/V	SETA	Šeta.			Walk.

G-125 ॥LOTOVOY . . . rono-oy: eneparkes - ei?es [1, 3]

Napis je na delu stene rdečega keramičnega lonca, velikost delca je 11,5x6 cm, od 4. do 6. stoletja PK.

The inscription is on a piece of red ceramics pot, conserved dimension of 11,5x6 cm, from 4th to 6th century BC.

0,9	1	RONO (T)OJ ENE PARKE S(I)EIE S	19	2	0	21				
21	7	Rano tvoj ena polja seje sam	R/V	GOJ	goji	grows				
		Early yours some fields sows alone.	R/V	IE	je	is				
R/V	RONO	R/V RONO	R/V PARKE	R/V PAR KE	R/V SIE	R/V SIE	R/V SI EIE			
	rano	strm	parke	par ko	sije	seje	še aja			
	wound	steep	barrier	pair when	shine	sow	still lies			

G-126 ॥? . . . jes [1, 3]

Napis z višino črk 6 in 7 cm je na delu stene svetlo rumenega, površinsko poliranega lonca, velikost delca je 12x12 cm, starost pa je ocenjena na sredo 5. stoletja PK.

The inscription with letters of 6 and 7 cm height appears on a piece of yellow polished pot, conserved dimension of 12x12 cm, dating is estimated at the middle of 5th century BC.

Prva črka ni zanesljiva, preveč možnih različic./First letter isn't reliable, too many variants.

G-127 KΥΜΙΑΣ kulyas [1, 3]

Napis je na dveh združenih delih stene sive keramične vase, največja mera delca je 12 cm, starost pa je ocenjena na 5. do 4. stoletje PK.

The inscription on two joint pieces appears on a grave ceramics side of vase max. part dimension 12 cm, dating is estimated from 5th to 4th century BC.

1	0,8	KU LIJA S	Ko nalil si.	When poured you.	7	4				
R/V	LIJA	liv	founding	R/V LIJAS	lijes	found	7	0	0	7
N/B	SA JIL UK	Z jelom uk.	With eat learn.	R/V SAJIL	sadil	planted				

G-128 ATAKEKI? ataskek - [. . .] [1, 3]

Napis z višino črk 2 do 2,5 cm je na delu stene sivega keramičnega lonca, velikost delca je 9x13 cm, o starosti pa ni podatkov.

The inscription with letters of 2 to 2,5 cm height appears on a piece of gray ceramics pot, conserved dimension of 9x13 cm, no dating elements.

S/P [1:115]

S/P [1:116]

S/P [1:117]

S/P [1:118]

0,8	0,5	ATAS KE KI	Atek tja ki.	Daddy there when.	7	3
R/V	ATA SKEK I	Ata skočil je.	Ata je skočil.	Father did jump.	8	0
N/B	I KEKS ATA	In keks ata!	And biscuit father!		0	0

G-129 FOIME? voines [1, 3]

Napis je na delu ročaja in stene keramičnega, črno pološčenega vrča, večja dimenzija delca je 4,9 cm, starost pa je ocenjena na 6. do 5. stoletje PK.

The inscription appears on a piece of handle and side of black glazed ceramics pitcher, conserved dimension max. 4,9 cm, dating is estimated from 6th to 5th century BC.

[2:50]	VOINE S	Vojne so.	Wars are.
1	1	VOINE S	Vojne so.
R/V	VOINES	Vonjaš.	Scent.

G-130 ?ΦΙΦΠΑΞΒΟ? . . . - esservasbo - [. . .] [1, 3]

Napis z višino črk 2 do 2,5 cm je na združenih delih trebušaste stene vase iz črno pološčene keramike, velikost delca je 16,5x10 cm, starost pa je ocenjena na 5. stoletje PK.

The inscription with letters of 2 to 2,5 cm height appears on joint pieces of bulging side of black glazed vase, conserved dimension 16,5x10 cm, dating is estimated the 5th century BC.

0,7	0,7	(R)ES SE RVAS BO	10	0	1	11	R/V	RVA S	rval se	fought he
11	4	Res se rval bo?	Se bo res rval?							

G-131 ΑΥΜΑΞΤΑΕΙΑ . . . dumastaeia[. . .] [1, 3]

Napis z višino črk 2,7 cm je na ročaju vrča iz črno pološčene lončevine, velikost delca je 9x3,2 cm, starost pa je ocenjena na 5. stoletje PK.

The inscription with letters of 2,7 cm height appears on a handle of and black glazed pitcher, conserved dimension of 9x3,2 cm, dating is estimated the 5th century BC.

1	1	DUMA STA EIA	10	0	0	10				
10	3	Doma sta ajala.	(At) home they lay.							

G-132 ΓΓΦΠΙΑΤΑ ploriata[...]

[1, 3]

S/P [1:122]

Napis z višino črk 4 do 5 cm je na štirih združenih delih vrča iz sive rahlo polirane lončevine, velikost delca je 24x10 cm, starost pa ni ocenjena.

The inscription with letters of 4 to 5 cm height appears on four joint pieces of gray loose polished pitcher, conserved dimension of 24x10 cm, no dating elements.

1	1	P L ORI ATA ?	8	0	0	8
8	4	Pa le orji ata ?	But just plough father?			
R/V	PL	pol after	R/V	PL	pali	burn

G-133 ΓΥΦΑΤΙΞ (t/g)uvatis [1, 3]

S/P [1:122]

Napis je na desetih združenih delih čaše iz črno pološcene latvice, največja velikost delca je 13,8 cm, premer latvice pa 19 cm, starost je ocenjena na drugo polovico 5. stoletja PK.

The inscription appears on ten joint pieces of black glazed basin, max. dimension is 13,8 cm, diameter of basin is 19 cm, dating the second part of the 5th century BC.

0,9	0,8	G UVATI S	Ga ujel si.	Him caught you.	7	0	0	7	7	3
N/B	SITA VUG	Sita bog.	Satted God.	R/V	SI TA	Si tu	(Are)	you here		

G-134 ΦΑΞ? ali/or ΦΑΜ? va - [...] [1, 3]

S/P [1:123]

Napis z višino črk 5,5 cm je na ročaju in delu stene vrča iz sive lončevine, velikost delca je 16x10 cm, starost pa je ocenjena na 5. stoletje PK.

The inscription with letters of 5,5 cm height appears on handle and part of side of pitcher from gray clay, conserved dimension of 16x10 cm, dating is estimated the 5th century BC.

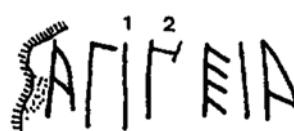
0,6	0,5	VAS	Vas.	Village.	2	1	0	3
3	1	VAN	Nebesa.	Heaven	R/V	VAN	ven	out
N/B	SAV	Ves.	Whole.	R/V	NAV	Grob.	Grave.	

G-135 ?ΑΓΙΓΕΙΑ . ?.]agipeia [1, 3]

S/P [1:124]

Napis z višino črk 1,7 do 2,2 cm je na delu ročaja vase iz polirane svetlo-rumeno lončevine, velikost delca je 7,5x2,5 cm, starost pa je ocenjena na 5. stoletje PK.

The inscription with letters of 1,7 to 2,2 cm height appears on a part of handle of yellowish vase, conserved dimension of 7,5x2,5 cm, dating is estimated the 5th century BC.

0,8	0,6	(N)AGI PEIA	Nagi poje.	Naked sings.	8	2
R/V	(M)AGI	Mag	Magus	R/V	(S)AGI	Zgoreli
N/B	A IEPI GA	A jebi ga.	But fuck him.	R/V	IE PI	je pil

S/P [1:122]

G-136 ΤΑΛΟΣ:ΙΜΑΜΒΑΓΥΜ

S/P [1:125, 2:10]

Napis s črkami višine 5 do 11 mm iz 6. stoletja PK, je na majhnem alabastrnem sokolu višine 5,6 cm, ki ima na klesanem ovratniku vdelan žični obroč iz brona. Našli so ga leta 1963 pri izkopavanjih pri Gordiumu na nasipu ki izvira iz časa Perzijcev, in je shranjen v Muzeju arheologije v Ankari.

Inscription with letters from 5 to 11 mm high, from 6th century BC, appears on small alabaster falcon of 5,6 cm height, whose sculpted collar has a fold of bronze. Found in 1963 during excavation at Gordium in an embankments structure from the Persian era and is now at the Museum of Archaeology in Ankara.

tadoy : iman | bag?un [1, 3]

[2:10] TADOY IMA N BAGUN Tedaj naj (ga/jo) ima bog!
Tedaj ima naj bog. Then, let god have (him/her)!

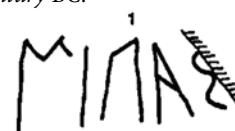
1	0,8	TADOJ IMA N BAG UN	14	0	0	14	14	5
		Tedaj ima naj bog njega.				Tedaj naj ima njega bog.		Then let God has him.
R/V	TA DOJ	to daj	this give	R/V	BAGUN	bog	God	

G-137 ΜΙΛΑΞ? midas[.?.] [1, 3]

S/P [1:126]

Napis z višino črk 2,5 do 5,3 cm je na delu stene vase iz sive lončevine, velikost delca je 11,7x9,7 cm, starost pa je ocenjena na 5. stoletje PK.

The inscription with letters of 2,5 to 5,3 cm height appears on a piece of gray pottery vase, conserved dimension of 11,7x9,7 cm, dating is estimated the 5th century BC.

0,9	0,8	MI DAS	Mi daš.	(To) me give.	5	0	0	5
N/B	SADIM	sadim	(I) plant	R/V	SADI M	Sadi mi.	Plant (for) me.	5

G-138 ΒΑΒΙΛ? babiy [...] [1, 3]

S/P [1:126]

Napis z višino črk 2,2 cm je na združenih delih stene in roba lonca iz sive lončevine, velikost delca je 13,5x7 cm, starost pa je ocenjena na 4. stoletje PK.

The inscription with letters of 2,2 cm height appears on the joint pieces of side and edge of gray pottery pot, conserved dimension of 13,5x7 cm, dating is estimated the 4th century BC.

0,9	0,9	BABI J(E)	Nona je.	Nana is.	5	0	1	6	6	2
-----	-----	-----------	----------	----------	---	---	---	---	---	---

G-139 ?ΚΥΓΟΓΑ} . ?.]kupolas [1, 3]

S/P [1:127]

Napis z višino črk 1,5 do 1,7 cm je na ročaju vrča iz črno pološcene lončevine, velikost delca je 9,5x2 cm, starost pa je ocenjena na 5. stoletje PK.

The inscription with letters of 1,5 to 1,7 cm height appears on a pot handle of black glazed pottery, conserved dimension of 9,5x2 cm, dating is estimated the 5th century BC.

vasousimanmekas/kanutieivais/devoskemekas [1, 3]

[2:23] VA SO USIM AN MEKAS KANUT IEI V AIS DEVO OS K E MEKAS

V s vsem on miren končal je v žalovanju, deva dopusti ko je miren.

V vsem je on v miru, končal je ob žalovanju; deva, dopusti, da ostane v miru!

At peace with everything, he died deeply mourned; virgin, grant him peace!

1 0,8 VASOU SIM AN MEKA S KA NUT IEI V LIS DEVO S KE MEKA S

39 15 Vasoval sem in mehka si tam not joj v lase deva si ko mehka si.

Vasoval sem tam not in mehka si joj v lase deva kako mehka si. 39 0 0 39

I was wooing there inside and soft you are oh in hair girl how soft you are.

R/V MEKAS mehka soft R/V KANUT ganjen touched

R/V KANUTIE ganotje touching R/V LIS lice cheek

P-04a OTYFOIFFTEIETTMIAF/I03MAKEMAMMFTETI/OKIPTEPKO(BI)TETKMO/P/OT(FBI)3ETIFFBPF

Štiri vrstični serpentinasti napis je na krušljivem in zelo poškodovanem andezitu. Višina črk prvih dveh vrst je 12 cm, drugih dveh pa 11 cm. Starost se ocenjuje na 6. stoletje PK. S/P [1:236, 2:48]

Four line boustrophedon inscriptions from Pteria are on crumby and badly damaged andezit. Inscription in first two rows is 12 cm high and in the next two about 11 cm high, dating is estimated the 6th century BC.

otovoivotietlanie/iosniakenanegeseti/o?k?irteko [- - -] tekmor/ot [- - -] setivebru [1, 3]

[2:48] O TU VOIVETE IE TLNAIE I OS NIA KE NA NEGE SE TI ? SE TI V EBRU

Oj tu vojvoda je talnaje in ostane naj tja na nehanju se ti ? se ti v grobu.

Oj, tu vojvoda je pokopan in naj ostane tam v smrti ? je v grobu.

Oh, here the duke lies buried, may he remain there in decease ? he is in the grave.

0,7 0,7 O TU VOIVETE IE T LAN IEI OSNIA KE NA NEGE SE TI

69 23 OKIRTE(R) KO (BI S)TEK MOR OT(EL) (BI) SE TI VEBRU 61 1 7 69

O tu bojeval je tu lani joj zaspal ko na njega se ti okrenil ko bi stekel morda otel bi se ti vepru.

O tu bojeval se je lani, joj ko je zaspal se je na njega obrnil veper, ko bi stekel bi se morda otel pred njim.

Oh here fought he last year, oh when he aslept on him turned wild boar, if he run away maybe he rescued before it.

R/V MOROT mrtev dead R/V VEBRU grobu (to) grave

R/V	VOIVETE	vojvoda	duke	R/V	LANIE I	lani je	last (year) is
R/V	S TEK	še tekel	still run				

P-04b IOIYAKITATOPPEIO ioser?v?ot?s?atikakuioi [1, 3]

S/P [1:238]

Napis na kamnu je poškodovan, višina črk je 11 cm, o starost ni podatkov, po črkovnih značilnostih pa bi lahko bil starejši od 6. stoletja.

Stone inscription is damaged; letters are 11 cm high, no dating elements but as per letter characteristics could be older than 6th century BC.

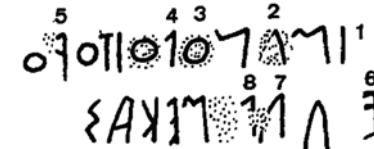
0,8	0,8	I OSE RVO T S (R) ATI KAKU IOI	19	1	0	20
20	9	Je ostal ruval tu se res ati kako joj.				

Je ostal tu ati joj kako se je res ruval. *Here father remained oh how he really wrestled.*

R/V	RVOTS	ruval	wrestled	R/V	IO SE	Joj se	Oh is
-----	-------	-------	----------	-----	-------	--------	-------

P-04c SAKIMI3EAV3/0PO101OMAII iman - - - - - /edae [s] mekas [1, 3] S/P [1:239, 2:26]

Napis z višino črk 6 do 9 cm je močno poškodovan, vendar še berljiv, po črkah bi lahko bil starejši od 6. stol. PK. *Inscription with letters 6-9 cm is badly damaged but still readable, by letters could be older than 6th century BC.*

[2:26] IMA N ... E DA ES MEKAS Ima naj ... je da je (v) miru.

Naj ima ... da je v miru! *May he have ... so that he is in peace!*

0,9	0,8	IMA N (OLOITORO) E DAE S MEKAS	14	8	0	22
22	7	Ima nov oltar je dal si miren.				

Ima nov oltar ki si ga dal zato je miren. *He has new altar which you gave therefore is quiet.*

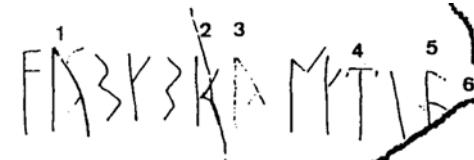
R/V	MEKA S	miren si	calm you (are)
-----	--------	----------	----------------

P-05 FA3Y3KAMYTIE vasuskanutie [...] [1, 3]

S/P [1:241, 2:20]

Del napisa iz Höyük v pokrajini Pteria z velikostjo črk 10 do 12 m je na sivem granitnem spomeniku z orisom levje glave, starost 8. do 7. stoletje PK.

The part of inscription from Höyük in the Pteria region with letters 10 to 12 cm high appears on monument of grey granite with shape of lion, dating is from 8th to 7th century BC.

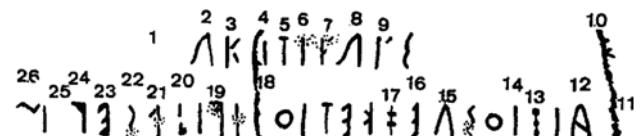

[2:20]	VA SUSKANUTIE	V soskončanje ... <i>Into termination of existence ...</i>	V večnost ... <i>Into eternity ...</i>	
0,9	0,8	VAS USKA NUT IE	R/V VAS U SKANU T IE	R/V SKAN UT
12	4	Vas ozka not je. <i>Village tight inside is.</i>	Vas u skali tu je. <i>Village in rock here is.</i>	skali utrta <i>(into) rock pushed</i>
R/V	VASUSKANUTIE	Vstajenje. <i>Resurrection.</i>	12 0 0 12	
R/V	VASUSKANU T IE	Vstal tu je. <i>Resurrected here he.</i>		
R/V	VA SUSKANUTIE	V soskončanje. <i>In termination.</i>		

P-06 AKΣΤΙΠΑΡΣΑΙΟΞΛΕΦΤΙΟΞΙΠΙΞΓΜ S/P [1:242]

Pyrgijski oltar boginje je na zahodnem delu vrha gore Kalehisar (1260 m), 4 km severno od Höyük takož za vasjo Çekrezkalehisar, danes Mahmudije. Dvovrstni napis z višino črk 7 do 8 cm na sivem granitu je močno poškodovan. Starost je ocenjena na sredino 6. stoletja PK, glede na močno poškodovanost napisa in granitno podlago pa je napis lahko bistveno starejši.

Phrygian altar of deity is on west side of Kalehisar mountain (1260 m), 4 km North from Höyük directly by village Çekrezkalehisar, today Mahmudije. Two rows inscription with 7 to 8 cm high letters on grey granite is badly damaged. Dating is estimated the middle of 6th century BC, but in view of high damage of inscription and granite base the inscription could be much older.

. ? .] a?kiti? - - s/ai : i?osa?ei?ketio [?] ivi- - se- - [?]n? [1, 3]

0,6 0,6 (T)A KI T IVA NS AI I OSAE D KE TI OSIVI IL SEVI M
34 15 Ta ki tu živi nas, aja in ostane, da tam ti oživi ali seva mi. 25 8 1 33

Ta ki nas tu živi, aja in ostane, da tam ti oživiš ali sevaš mi.
This who here alive us, lie and remain, that there you revive or shine to me.

R/V US ustane rise R/V OSIVI osivi become grey
R/V SEGIM segam, umrem extend, die

P-101 ΑΙΜΙΛΑΛΑΛΑΙΞΜ ali/or ΜΙ = Μ aini | da8p?ulaisini [1, 3] S/P [1:244]

Napis je na dveh združenih delih keramične posode, s premerom dna 5,5 cm, 7. stoletje PK.

Inscription appears on two joint parts of ceramics vessel with bottom diameter of 5,5 cm, 7th century BC.

aini | da8p?ulaisini [1, 3]

0,7 0,6 (S)AIM DA B PULAI SIM 16 +1 -2 15
15 5 Zajemi da bi poln sem. Zajemi, da bom poln. Ladle that will full be.

R/V	SAI NI DA B PULAISI NI	16 0 0 16
	Saj ni da bi polajšal ne.	<i>But isn't that would mitigate not.</i>
R/V	LAISINI lajšanju	(to) mitigation R/V LAISINI tišini (to) silence
N/B	IN ISIAL UP BADIN IAS	In izsijal up beden jaz. And shone (out) hope poor me.
R/V	IS IAL isto zlo	(the) same mischief

P-102 ΙΑΝΞΓΞ? . . . ia aspe[...] [1, 3] S/P [1:245]

Napis z višino črk 2,5 do 3,5 cm je na delu ročaja keramične vase 5x4 cm, 7. stoletje PK.

Inscription with letters 2,5 to 3,5 cm high appears on part of ceramics vase 5x4 cm, 7th century BC.

0,6 0,5	IAD SPE	6 0 0 6
6 3	Iad spe.	Zlo hiti. Mischief hurry. R/V SPE spi sleeps
N/B	EP SDAI	Ep zdaj. Epos now.

P-103a ?ΥΙΦΑ? . . . uiva - [...] [1, 3] S/P [1:246]

Napis z višino črk okoli 2 cm je na notranji strani stene keramične vase, višina dela je 4,5 cm, 8. do 7. stol. PK.

Inscription with letters around 2 cm high is on the inner part side of the ceramics vase, part dimension is 4,5 cm high, from 8th to 7th century BC.

0,5 0,3	UIVA	uživa enjoy 4 0 0 4
4 1	N/B AVIU	Uvil. Bended.

P-103b ?ΥΙΡΚ? . . . u?irk? [...] [1, 3] S/P [1:247]

Napis je na zunanjji strani istega dela kot napis P-103a.

Inscription appears on outer side of the same part as inscription P-103a.

0,6 0,5	? UIR K ?	? vir ki ? ? source which ? 4 0 0 4
4 2	N/B KRIU	Kriv. Guilty.

P-104 ?ABAΞ? . . . abas [...] [1, 3] S/P [1:248]

Napis z višino črk 2,5 cm je na delu keramične kupe, največja dimenzija delca je 4,9 cm, 7. do 6. stoletje PK.

Inscription with letters 2,5 cm high appears on part of ceramics basin size 4,9 cm, from 7th to 6th century BC.

0,6 0,5	(B)ABA S	5 2 Baba si. Nana is. 4 0 1 5
---------	----------	-------------------------------

P-105 ?ΟΨΛΤΟΣ? . . . - oiduo - [...] [1, 3] S/P [1:249]

Napis z višino črk do 2 cm je na delu boka keramične vase, velikost dela je 17,5x15 cm, 7. do 6. stoletje PK.

Inscription with letters up to 2 cm high is on the part side of ceramics vase 17,5x15 cm, 7th to 6th century BC.

0,6 0,5	OU D (T)OJ	6 3 Oj da tvoj. Oh yes yours. 5 1 0 6
---------	------------	---------------------------------------

P-106 ?ΤΙ:ΜΑΚΙΩΤΑΤΙΞΙ? . . . - ti : makio?taTiXi : - [...] [1, 3] S/P [1:250]

Napis z višino črk 1,8 do 3,6 cm je na delu boka keramične vase 12x5,6 cm, 7. do 6. stoletje PK.

Inscription with letters 1,8 to 3,6 cm high is on part side of ceramics vase 12x5,6 cm, from 7th to 6th century BC.

0,9	0,6	TI MAKIO TATI BI	13	0	0	13
13	4	? ti maknil tati bi ?	ti bi maknil tati		? you would move (to) father ?	
R/V	TAT I BI	tat je bil	thief has been			

P-107 ?ΙΚΛΥΙΜ? ... - k - ui : n [...] [1, 3]

S/P [1:251]

Napis z višino črk 2 do 3 cm je na črepinji velikosti 6,5x6,8 cm, 7. do 6. stoletje PK.

Inscription with letters 2 to 3 cm high appears on fragment 6,5x6,8 cm, from 7th to 6th century BC.

0,8 0,5 (I)K (D)UI N 4 2 0 6

6 3 Ako daj nam. If give (to) us.

NAPISI TIANIDE / INSCRIPTIONS OF TYANIDE

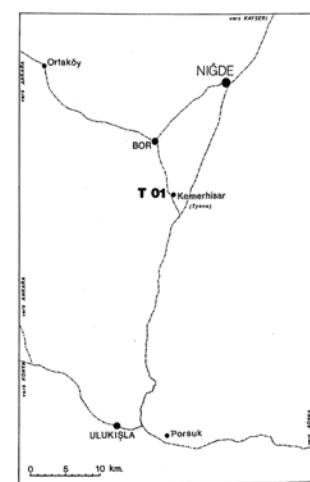
Najdišča napisov Tianide so na sliki 10. Črke Tianide so v naslednji tabeli 10 [1].

Sites of inscription of Tyanide are in the Figure 10. Letters of Tyanide are in the Table 10 [1].

Slika 10: Najdišča napisov Tianide

Tabela 10: Frigijanske črke Tianide

Figure 10: Sites of inscription of Tyanide

En contexte dextroverse	En contexte sinistroverse
1 A	A
2 B	
3	
4 Δ	Δ
5 E	E
6	
7 I	I
8 K	K
9	
10 M	M
11 N	N
12 O	O
13 P	P
14	
15 Z	Z
16 T	T
17 Y	Y
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	

T-01a Α☒ ali/or Α☒ ? /... eka ? [...] [1, 3] S/P [1:259]

Napis je na delcu večjega kamna, najverjetneje črnega bazalta; ni podatkov o velikosti in višini črk, starost ni zanesljiva in je ocenjena na konec 8. stoletja PK.

Inscription is on fragment of bigger stone probably black basalt; no data about dimension or letters high, dating isn't sure and is estimated at the end of 8th century BC.

0,7 0,3 E KU Je ko. Is when. 3 0 0 3
3 2 N/B UKE Oči. Eyes. R/V UKE Uči. Learn.

T-01b ΣΔΙ/ΣΓΕΜΙΤ/ΓΟΜΑΜΙ:?

S/P [1:260]

Napis je na delcu večjega kamna, starost je ocenjena na konec 8. stoletja PK.

Inscription is on fragment of bigger stone, dating is estimated the end of 8th century BC.

.....?.../.....?.../.....?.../... sid -[.....]

...] - len ? : it [...] ponani : [...] [1, 3]

0,6 0,5 (SIDI S) LEN I T PO NA NI R/V NANI noni nana 11 5 0 16
16 8 Sedi si len in ti po nas nisi. Sit you lazy and you like us aren't.

T-02a ?/Γ(Ι)ΤΑΛΦΥ/(Γ)ΙΓΙ↑ ali/or Γ = T = Μ = Μ = Φ = Φ

S/P [1:263]

Napis z višino črk 3,5 do 4 cm je na vrhu bazaltnega spomenika, konec 8. stoletja PK.

Inscription with letters 3,5 to 4 cm high is on the top of basalt monument, the end of 8th century BC.

..... o [...] - tade - [...] pipi - [...] [1, 3]

0,4 0,4 (MI) TA DE(U) (M)I PIT 9 +4 -1 12
12 5 Mi ta dal mi piti. Me this gives me (to) drink.

T-02b ΤΥΜΙΛΑ/ΜΕΜΕΥΙΣ/Α/ΤΕΣΑΜ/ΑΤΙΩΜ/Φ/ΟΙΤΥΜΕΜ/ΜΙΛΑ/Μ/ΑΤΙΟΣ/ΜΙ/Μ/ΒΑΤΑΝ/ΦΜ

S/P [1:265]

Napis z višino črk 3,5 do 4 cm je na vrhu bazaltnega spomenika, konec 8. stoletja PK.

Inscription with letters 3,5 to 4 cm high is on the top of basalt monument, the end of 8th century BC.

...../... tumida : memeuis : [...] [1, 3]

... a : tesan : a/ion : v [...] oitumen : mida [...] [1, 3]

... n : aios : mi [...] n : batan : e - [...] [1, 3]

TUMIDA:MEMEUIS:A/TESAN:ATION:V/OITUMEN:MIDA/N:ATIOS:MI/N:BATAN:EN

0,7 0,6 TU MI DA MEME UISA ? TESAN ATI ON V ? 51 1 0 52
52 22 OI T UMEN MI DA ? N ATI OS MI ? N BATAN E(N)

Tu mi da meni aisa ? tesen ati on v ? joj tu umen mi da ? naj ati ostani mi ? ni batinan en ?

Here he gives me pain ? narrow father he in ? oh here clever me gives ? let father remain me ? not beaten one ?

R/V MEM E meni je me is R/V TESAN tesan hewing

R/V B ATA N bo ata naš will father our (be)

T-02c ?ΙΑΞΜΞ?/?ΜΕΜΑ/↑? : ea - [...] - na/... ↑ [1, 3]

S/P [1:267]

Napis je na nasprotnem delu istega bazaltnega spomenika, konec 8. stoletja PK.

Inscription is on the other side of the same basalt monument, the end of 8th century BC.

Od deset prebranih črk so le tri zanesljive, zato je možnih preveč različic.

Among ten readable letters only three are reliable, so too many variants are possible.

T-03 Α↑ΙΙΑΙ a↑iiai [1]

Podano je le prečrkovanje./Only transcription is given.

0,9 0,9 ATI IAI Ati aja. Father lies. 6 0 0 6

6 2 N/B IAII TA Ajaj tu! Lie here!

RAZLIČNI NAPISI / DIFFERENT INSCRIPTIONS

Dd-101 ATA ḥE K̄E pser?keyoyatas [1, 3]

S/P [1:271]

Napis z višino črk do 5 mm je na piramidnem pečatniku iz belega kalcedona s srebrnim sistemom za obešanje višine 25 mm, tloris pa je ovalno osmerokoten 17x13 mm z ležečim levom in napisom, o starosti ni podatkov. Glede na razumljeno besedilo je na pečatniku pes namesto leva.

Inscription with letters to 5 mm high is on the pyramidal seal from white chalcedony with silver system for hanging height of 25 mm, the plan is oval octagon 17x13 mm with lying lion and with inscription, no dating elements. Understandings of inscription propose that instead of lion there is dog on seal.

1 0,8 PSE UKE JOJ ATA S 13 0 0 13

13 5 Pse učil joj ata si.

Joj ata ti si pse učil. *Oh father you taught the dogs.*

R/V PSEUKE Pse Dogs R/V PSERKE posrkal sipped

Dd-102 SANI 10 TSA 14 S surgastoy inas [1, 3]

S/P [1:272, 2:8]

Napis z višino črk 0,5 cm je na stebriški skodeli višine 4,9 in premera 10,9 cm, 7. stoletje PK.

The inscription with letter 0,5 cm height is on the silver dish 4,9 cm high with diameter of 10,9 cm, 7th century BC.

[2:5] SURG GASTOY IN NAS Srk gostov in nas. *Slurp (of) guests and us.*

1 0,9 SUR(G) GASTOJ I NAS 13 0 1 14

14 4 Srk gostov in nas. *Sipping (of) guests and us.*

LITERATURA

1. C. Brixhe, M. Lejeune, *Corpus des Inscriptions Paléo-Phrygiennes* Éditions Recherche sur les Civilisations, Paris 1984.
2. A. Ambrozic, *Gordian knot unbound, Old Phrygian inscriptions*, Cythera press, Toronto 2002, 1-57.
3. G. Tomezzoli, *Paleo-Phrygian Language Database*, povzeto po literaturi št. 1, Jan. 2008.
4. *Slike napisov*, <http://www.maravot.com/Phrygian1.html>.
5. V. Vodopivec, *Zbir frigijskih napisov, delitev, prevod in slovar*, Zbornik 7. mednarodne konference, Evropski staroselci, Jutro, Ljubljana 2010, 31-57.
6. V. Vodopivec, *Nabor venetskih napisov, delitev, prevod in slovar*, Zbornik 4. mednarodne konference, Evropski staroselci, Jutro, Ljubljana 2006, 120-144.

BESEDNJAK STAROFRIGIJSKEGA JEZIKA

Vocabulary of Old Phrygian Language

Besednjak starofrigijskega jezika zajema besede iz vseh znanih starofrigijskih napisov v njihovem zapisu v slovenski abecedi, prevodu v narečno in v knjižno slovenščino ali drug slovanski jezik, obrazložitev glede na sedanjo rabo in različno jezikovno preoblikovanje, prevod v angleščino, oznako napisa in po potrebi še dodatno pojasnilo. Podane so vse razumljene besede v različicah iz vseh znanih starofrigijskih napisov [1].

Besede so zbrane v različicah branja in razumevanja iz vseh znanih starofrigijskih napisov, ki so obdelani v *Katalogu starofrigijskih napisov, besed in prevodov* [2].

Po ustrezni metodologiji so besede iz starofrigijskih napisov primerjane, obrazložene in utemeljene v delu: *Zbir starofrigijskih napisov, delitev, prevod in besednjak* [3].

Ob upoštevanju venetskih, retijskih, galskih, etruščanskih, trakijskih in drugih napisov, razumljivih na slovanskih osnovah, bi besednjak dobil popolnejšo vsebino.

Vocabulary of Old Phrygian language includes words from all known Old Phrygian inscriptions in its record in Slovenian alphabet, translation in Dialectical or Literary Slovene or other Slavic language, their explanation in view of present use and different language transformation, translation into English, mark of inscription and added commentary if necessary. Quoted are all understandable words from all known Old Phrygian inscriptions [1].

The words from all known Old Phrygian inscriptions are collected in variants of reading und understanding in Catalogue of Old Phrygian inscriptions, words and translations [2].

Upon suitable methodologies letters and words are compared, explained and founded in paper Collection of Old Phrygian texts, punctuation, translation and vocabulary [3].

Considering Venetic, Rhetic, Gaul, Etruscans, Thracian and other inscriptions understanding on Slavic bases, the vocabulary would get complement contents.

Poševno označeni so napisi za besede iz obratne smeri branja.

Inscriptions in italics are for words from the inverse direction of reading.

Za razumevanje besed so podana le izhodišča, ki zadostujejo le za obrazložitev posameznih besed. Podani pa so tudi ustrezni slovarji za nadaljnje podrobnejše iskanje.

For understanding of words are presented only basic origin enough for basic explanations of single words. Presented are also suitable dictionaries for further and detail searching.

Skupaj 848 besed All together 848 words

Kratice / Abbreviations

SK	Slovensko knjižno [4]	<i>Literary Slovenian</i>	okr	okrajšave	<i>abbreviation</i>
SN	Slovensko narečno	<i>Dialectal Slovenian</i>	preg	preglas	<i>mutation</i>
HK	Hrvatsko knjižno [5]	<i>Literary Croatian</i>	prem	premet	<i>toss</i>
PL	Pleteršnikov slovar [6]	<i>Pleteršnik's dictionary</i>	sin	sopomenka	<i>synonym</i>
MK	Makedonski slovar [7]	<i>Macedonian dictionary</i>	prpr	preglas in premet	<i>mutation and toss</i>

Starofrigijsko Old Phrygian	Slovensko Slovene	Angleško English	starofrigijski napis Old Phrygian inscriptions	Pojasnilo Comment
A	a, toda, le – SN, SK	but, just, only	M-01a, M-01b, M-02, M-02, M-04, M-04, G-109, G-135, G-146, G-150, G-166, G-270, G-276, C-102, T-02b	
A	a, da – okr, SN, SK	that	W-01a	
A	ali – okr, SK	or	G-161, G-162, G-197, G-212	
A	za – okr, SK	for	G-101, G-160, G-160, G-161	
A	na, vzemi – okr, SK	take	G-162	
A	ata – okr, SK	father	G-182	
AD	rad – okr, SK	gladly	G-204	
AE	a, toda – SN, SK	but	M-01f	
AEA	aja – preg, SK	lie, sleep	W-09	
AEJ	aj, joj – preg, SK	oh	B-01	
AES	ajs, joj – SN, SK	oh	W-02	
AG	ak, ako – preg, SN, SK	if	W-07	
AGAR	agart, ogoreti – SN, SK	burn	G-02	
AGART	agart, ogoreti – SN, SK	burn	G-02	
AGON	ogenj – prpr, SK	fire	G-116	
AI	aja – okr, SN; SK	lie, sleep	G-183, P-06	
AIE	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	G-183, G-183, G-276	
AIEV	ajev, ajal – preg, SN, SK	lay, slept	G-183	
AIS	ais, bolečina – SN, SK	pain	M-01a, M-01b, M-02, G-117, G-239	
AISA	aisa, bolečina – SN, SK	pain	G-267	
AJJO	ajo, ajal – SN, SK	lay, slept	B-03	
AK	ak, ako, če – SN, SK	if	M-01a, M-01a, M-02, M-04, M-09, W-01a, W-01a, G-105	
AKE	oke, gleda – preg, SN, SK	eyes, look, see	W-07	
AKI	aki, ako, če – preg, SN, SK	if	M-03, M-04, G-272	
AKO	ako – SK	if	G-237	
AL	al, ali – okr, SN, SK	or, but	W-08, W-09, W-10	
ALA	ala, daj – SN, SK	well	G-109	
ALI	ali – SK	or	W-10, G-259, G-268	
AMA	ama, je – SN, SK	eat	G-155, G-155	
AN	an, in – SN, SK	and	M-01d, M-04, W-01a, W-01b, G-232, P-03	
ANA	ana, in – SN, SK	and	B-01	
ANIKA	zanika – okr, SK	deny	M-04	
ANO	ano, in – SN, SK	and	M-05, B-02	
ANTI	anti, torej – SN, PL, SK	so	M-04	
AOA	aua, joj – preg, SN, SK	oh	G-269, G-269	
APAI	opeva – okr, SK	sing	M-01e	
APAI	panča, spi – okr, sin, SK	sleep	M-01e	
APAK	ipak, čeprav – HR, SN, SK	although	B-01	
APEL	odpel – okr, preg, SK	sang off	M-05	
APELAN	apelan, odpeljan – SN, SK	took away	M-05	
ARAGAJ	vragaj, vrag – preg, SN, SK	devil	M-02	
ARAGAJUN	vragajun, vrag – preg, SN, SK	devil	M-02	
ARE	jar, mlad – prpr, SN, SK	young	W-01a	

AREL	arel, orel – SN, SK	eagle	G-170
ARKIAE	jarek, pokop, grob – sin, SK	ditch, grave	M-01a
ASE	gase, gasiti – okr, SK	extinguish	W-07
ATA	ata – SK	father	M-01c, M-01c, W-01c, W-10, G-04, G-107, G-107, G-118, G-118, G-119, G-119, G-120, G-120, G-128, G-128, G-132, G-221, G-224, G-234, G-234, G-236, G-236, T-02b, Dd-101
ATAS	otac, atek – preg, SN, SK	father	G-119, G-128
ATATA	atita – SN, SK	father	M-01c
ATE	ate, ata – SN, SK	father	M-01a, W-08, W-10, G-122, G-123, G-124, G-148, G-149, G-252
ATES	atec, ata – preg, SN, SK	father	M-01a, G-148, G-149
ATI	ati, oče – SN, SK	father	M-06, B-01, G-07, G-223, G-274, G-274, P-04b, T-02b, T-02b, T-03
ATOI	ati, ata – preg, SN, SK	father	W-10
ATSEV	adsev, odsev – preg, SN, SK	reflex	G-165
ATTA	ata – SK	father	B-01
ATTE	ati – SK	father, daddy	G-112
AUA	aua, joj – SN, SK	oh	M-01c, M-01c
AUIJ	auij, uvij – preg, SN, SK	fold	G-221
AV	au, av – SN, SK	oh	W-01b, W-01b
AVIU	aviu, uvil – preg, SN, SK	fold	P-103a
AVU	javu, javil – okr, SN, SK	reported	G-204
B	b, bi, bo – okr, SN, SK	would	G-168, P-101, T-02b
B	bil – okr, SK	was	G-158, G-166
BA	bo – preg, SK	will be	M-03
BABA	baba, babica, nona – N, SK	hag, nana	M-01b, M-02, M-03, G-06, G-121, G-184, G-253, P-104
BABA	baba, žena – SN, SK	wife	M-03, G-06, G-121, G-184, G-253
BABI	babi, nona – SN, SK	nana	G-138
BADIN	beden – preg, SK	poor	P-101
BAG	bog – preg, SK	God	G-136
BAGUN	bog – preg, SK	God	G-136
BATAN	batan, batinan – SN, SK	beat	T-02b
BATAN	vatan, uročen – SN, SK	spelled	T-02b
BE	ve – preg, SK	knows	G-116
BEJA	beja, bila – SN, SK	was	B-01, B-01, B-01
BEJAD	bejad, bil – SN, SK	was	B-01
BEL	bel – SK	white	B-01
BELE	bele, bela – SN, SK	white	B-01
BELEJA	bela – SK	white	B-01
BEN	ven – preg, SK	out, outside	G-116
BEV	bel – preg, SN, SK	white	B-01
BI	bi – SK	would	C-01, P-04a, P-04a
BI	bil – okr, SK	was	P-106
BIJA	bija, bil – HR, SN, SK	was	M-01b
BILE	bile – SK	was	W-04
BIT	bit, biti – SN, SK	to be	G-158
BO	bo – SK	will be	G-130
BOK	bok – SK	flank	G-168
BOK	bok, bog – SN, SK	God	G-168
BONOK	ponor, grob – preg, sin, SK	sink, grave	W-01a
BONOK	vnuk – preg, SK	grandson	W-01a
BUG	bug, bog – SN, SK	God	P-02
ČAKA	čaka – SK	wait	G-160
ČAR	čar – SK	charm	G-115

ČUV	čuva – okr, SK	protect	G-224
ČUVA	čuva – SK	watch	G-115
D	d, da – okr, SN, SK	that	P-06, P-105
D	dal, daj – okr, SK	give	G-196, C-103
DA	da – SK	yes, that	W-01a, W-05b, W-08, B-01, B-01, G-172, G-204, P-101, T-02b, T-02b
DA	daj – okr, SK	give	G-150
DADO	dado, dajo – SN, SK	give	W-08
DAE	dae, daje, dal – SN, SK	give	M-01a, M-01b, M-01f, M-02, W-08, W-10, P-04c
DAELE	deliti – preg, SK	divide, part	W-10
DAGE	drage – okr, SK	dears	W-01b
DAI	daj – SK	give	M-01a, G-161
DAJ	daj, naredi – SK	do	B-01
DAJE	daje – SK	give	W-01b
DAJET	daje – SK	give	W-01b
DALA	dala – SK	gave	G-109, C-01
DAS	daš – preg, SK	give	M-01d, W-10, G-137
DAVOI	deo, dekle – preg, SN, SK	girl	M-06
DEI	dejal – okr, SK	told	M-06
DEDA	deda – SK	grandfather	G-01
DEIATI	dejati – preg, SK	tell, say	M-06
DEU	deu, dal – SN, SK	gave	T-02a
DEVO	deo, deva, dekle – SN, SK	girl	P-03
DI	daj – okr, SK	do	G-109
DIL	dl, dalj – preg, okr, SN, SK	farther, longer	G-196
DIU	div, velikan – SN, SK	giant	G-106
DIV	div, velikan – SN, SK	giant	G-04
DJ	dj, daj – okr, SN, SK	give	G-246
DJLE	dalje – okr, prem, SK	further, longer	G-246
DOI	doj, dol – SK, SK	down	G-102
DOIO	doji – preg, SK	suckle	G-102
DOIKA	dojka – SK	breast	G-02, G-146, G-153
DOIKA	devojka, dekle – SN, SK	girl	G-02, G-146, G-153
DOJ	doj, dol – SK, SK	down	P-01
DOJ	daj – preg, SK	give	G-136
DOKEJ	dokej, dokaj – SN, SK	much	W-01b
DOM	dom – SK	home	M-04
DOS	dost, dosti – okr, SN, SK	enough	G-105, G-161
DOSADI	dosadi, dosedaj – SN, SK	till now	B-01
DOVOI	dovoj, dovolj – okr, SN, SK	enough	P-01
DRAG	drag – SK	dear	G-198
DUI	dej, daj – preg, SN, SK	give	P-107
DUMA	duma, doma – SN, SK	at home	B-01, G-131, G-245
DUME	dume, doma – SN, SK	at home	G-01
E	e, je – okr, SN, SK	is	M-01a, M-01a, M-01b, M-01d, M-01d, M-01f, M-01f, M-02, M-05, M-09, W-01a, W-01a, W-01b, W-02, W-05b, W-07, W-07, W-09, W-09, B-01, B-01, B-01, B-01, B-03, G-04, G-04, G-108, G-112, G-113, G-114, G-140, G-144, G-211, G-228, G-232, G-240, C-01, P-01, P-04c, T-01a, T-02b
E	le – okr, SK	only, just	M-01a, M-01b, M-02
EAE	da – preg, SK	that	M-06
EIA	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	G-131, G-183, G-276
EIE	aja – SN, SK	lie, sleep	G-108, G-125

EJ	je – prem, SK	is	W-01a
EJ	ej – SK	oh	G-178
EJA	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	B-01
EJE	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	W-01b
EJI	aji, ajaj – preg, SN, SK	lie, sleep	G-230
EN	en – SK	one	M-10, W-04, G-175, T-02b
ENA	ena – SK	one	G-232
ENE	ene, ena – SK	one	G-125, G-183
ENI	eni – SK	to her	G-110
ENO	eno – SK	one	G-221
EP	ep – SK	epos	P-102
ESI	si – SK	you are	G-114
ETO	eto, torej – SN, SK	so	W-10
EVA	evo, no – SN, SK	well	G-113
EVO	evo, tako – SN, SK	so	B-01
G	g, ga – okr, SN, SK	him	G-133
GA	ga – SK	him	G-110, G-113, G-115, G-135, G-276
GAL	Galačani – SK	Galatians	G-110
GAR	gar, gor – SN, SK	up	ime naroda/name of nation G-224
GARD	gord, ošaben – HR, SK	haughty	G-198
GARD	gard, grd – SN, SK	ugly	G-198
GARIE	garje, gorje – SN, SK	woe	G-224
GARIE	gorel – preg, SK	burnt	G-224
GARU	goru, gorel – okr, SN, SK	burnt	G-222
GASE	gase, gasiti – SK	extinguish	W-07
GASTOI	gostov – preg, SK	guests	G-113
GASTOJ	gostov – preg, SK	guests	Dd-102
GIN	gine, umre – okr, SN; SK	die	G-276
GINE	gine, umre – SN; SK	die	G-110, G-276
GL	glej – okr, SK	look, see	G-229
GOJ	goj, goji – SN, SK	grow	G-125
GON	gon – SK	instinct	M-04
GORK	gork, gorak – SN, SK	warm	G-201
GU	ga – preg, SK	him	G-115
GUN	gun, tisti, on – preg, SN, SK	that, he	G-103
GUN	gun, ven – preg, SN, SK	out	G-103
GURI	gori, zgoraj – preg, SN, SK	above	G-145
GURI	guri, gori – preg, SN, SK	burn	G-145
GURII	gorje – preg, SK	woe	G-145
I	i, in – okr, SN, SK	and	M-01a, W-02, B-01, B-01, G-110, G-114, G-117, G-128, G-140, G-183, Dd-102, P-06, T-01b
I	je – okr, preg, SK	is	M-04, M-04, B-02, G-02, G-105, G-110, G-117, G-128, G-140, G-158, G-210, G-210, G-222, G-250, G-274, G-275, C-103, P-04a, P-04b, P-106
I	i, tudi – okr, SN, SK	also	G-02
I	isti – okr, SK	the same	G-244
I	jo – okr, preg, SK	her	G-145
I	jaz – okr, preg, SK	I	G-244
IA	ja, je – preg, SN, SK	is	G-276
IA	aja – okr, SN, SK	lie, sleep	M-01e, G-117
IAD	jad, žalost – HR, SN, SK	sadness, grief	P-102
IAI	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	T-03
IAII	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	T-03

IAJ	aja – preg, SN, SK	lie, sleep	G-176
IAL	jal, zlo – HK, SN, SK	evil, mischief	P-102
IAS	jas, jaz – SN, SK	I	M-01f, G-164, G-249, P-101
IAV	jav, javi – okr, SN, SK	report	G-152
ID	idi, pojdi – okr, SN, SK	go	C-103
IE	je – SK	is	W-10, G-108, G-125, G-135, G-140, G-143, G-143, G-224, G-229, G-256, G-265, P-04a, P-05
IE	je – SK	eat	G-265
IEI	jej, joj – preg, SN, SK	oh	P-03, P-04a
IENI	jeni, eni – SN, SK	to her	G-110, G-110
IENO	jeno, eno – SN, SK	one	G-145
IEPI	jebi – preg, HR - prostaško	fuck	G-135
IK	ik, ako, če – SN, SK	if	W-02, G-02, P-107
IKTE	ihte – preg, SK	sobbing	G-02
IL	il, ali – SN, SK	or	P-06
ILA	ila, ilo – SN, SK	clay	G-259, G-268
IMA	ima – SK	has	G-136, P-04c
IMAM	imam – SK	I have	G-196, G-274
IMAN	imam – preg, SK	I have	M-06, G-210
IMEJ	imej – SK	have	W-05a, G-179
IMEL	imel – SK	had	G-216
IML	imel – okr, SK	had	G-04
IN	in – SK	and	W-01a, W-01b, G-03, P-101
IO	joj – okr, SK	oh	M-05, P-04b
IOI	joj – SK	oh	G-02, G-02, P-04b
IOJ	joj – SK	oh	B-01
IOTA	jota, jed – SN, SK	meal	G-144
IS	isti – okr, SK	the same	B-01, G-114, G-117, G-143, G-239, P-101
IS	is, iz – SN, SK	from	W-10
ISA	ista – okr, SK	the same	M-03
ISIAL	isijal, izsijal – SN, SK	shone out	P-101
ISKUI	iskuj – SK	forge	G-145
IUI	juj, joj – SN, SK	oh	G-151, G-151
IV	živ – okr, SK	alive	G-199, G-243
IVA	živa – okr, SN, SK	alive	P-06
IVE	živi – okr, preg, SK	live	P-02
IVI	živi – okr, SK	live	G-155, G-155
J	je – okr, SK	is	G-01, G-189, G-254
JA	je – preg, SK	is	W-04, B-01, B-01
JAA	joj – preg, SK	oh	G-01
IAI	jaj, joj – SN, SK	oh	G-176
JAJ	jaj, joj – SN, SK	oh	G-01
JAR	jar, mlad – SN, SK	young	G-25
JAST	jast, jaz – SN, SK	I	W-01a
JE	je – SK	is	B-01, G-138
JEM	jem – SK	eat	G-244
JEN	jen, en, in – SN, SK	one, and	W-01c, B-03
JES	je – SK	is	M-04
JIL	jelo, jed – SN, SK	meal	G-127
JILUK	jed – SK	meal	G-101
JO	jo – SK	her, it	W-01b, B-01, G-189
JOJ	joj – SK	oh	M-01f, B-01, Dd-101
JOS	još, še – preg, SN, SK	still	W-01a, B-03
JOST	jast, jaz – preg, SN, SK	I	W-01a
JOSTIVO	gostivo – preg, SK	hospitable	B-0

K	k, ki, ko – SN, SK	who, when	M-01b, B-01, B-01, G-01, G-147, G-147, G-201, G-221, P-103b
KA	ki, ko – preg, SK	who, when	M-03, M-04, B-01
KA	ka, kot – SN, SK	as	B-01
KA	ke, tja – preg, SN, SK	there	P-03
KA	ka, ker – okr, SN, SK	while	G-03
KAI	ke, tja – preg, SN, SK	there	G-02
KAD	kad, ko – HR, SN, SK	when	G-102, G-103, C-101
KAD	kad, vsedlina – HR, SK	sediment	G-102 tudi kadilo/also incense
KAKO	kako – SK	how	G-02
KAKU	kaku, kako – SN, SK	how	P-04b
KALAI	kalaj, zajemi – PL, SN, SK	lade	G-177
KALAI	kalaj, kali – SN, SK	germinate	G-177
KANUT	ganut, ganjen – preg, SN, SK	touched	P-03
KANUTIE	ganutje, sočutje – preg, SN, SK	pity, compassion	P-03
KARAGAJ	vragaj, vrag – preg, SN, SK	devil	M-02
KARAGAJUN	vragajun, vrag – preg, SN, SK	devil	M-02
KAS	kasno – oke, SK	late	W-07
KASA	kasno – oke, SK	late	W-07
KAUO	kauo, kavo – preg, SN, SK	coffee	G-160
KAVI	kavi – SK	to coffee	G-172
KE	ke, tja, tu – SN, SK	there, here	W-01b, W-02, G-01, G-128, G-239, P-06
KE	ki – preg, SK	who	B-01
KE	kako – okr, SK	how	P-03
KE	ko – preg, SK	when	G-125, P-04a
KEA	kle, tu – preg, SN, SK	here	B-03
KEJ	kej, dober – SN, SK	good	B-01
KEKS	keks – SK	biscuit	G-129 dvomljiv izvor/uncertain source
KER	ker – SK	while	G-104
KI	ki – SK	who	M-03, G-01, G-128, G-178, G-272, P-06
KIA	kle, tu – SN, SK	here	G-161
KIE	kje, ke, tja – SN, SK	there	M-01d
KIMU	kimu, kimal – SN, SK	nodded	G-264
KLIA	klia, klje – SN, SK	sprout	M-02
KO	ko – SK	when	M-01c, B-01, G-168, P-04a
KOT	kot – SK	as	G-01
KRAJUN	kraja, tat – preg, SK	theft, thief	G-03
KRAK	korak – okr, SK	step	G-03
KRAK	krak, kraka – okr, SK	croak	G-03
KRIU	kriu, kriv – SN, SK	bended	P-103b
KROG	krog – SK	circle	G-201
KU	ku, ko – SN, SK	when	W-04, B-01, B-01, G-101, G-127, G-241, T-01a
KUBELEJA	kubilja, kobilja – SN, SK	of mare	B-01
KUBILE	kubile, kobile – SN, SK	mares	W-04
KUBILEJA	kubilja, kobilja – SN, SK	of mare	W-04
KUPO	kupo, kupil – SN, SK	buy, bought	G-139
KUPO	kupo, kupico – SN, SK	cup	G-139
KURJA	kuril – preg, SK	burned	W-01c, B-03
KURL	kuru, kuril – SN, SK	burned	G-109
KUTE	kot, grob – sin, SN, SK	corner, grave	B-02
L	l, le – okr, SN, SK	only	M-01e, M-07, W-09, G-04, G-109, G-110, G-132, G-247
LA	le – preg, SK	only	M-01a, M-01a, W-01b, B-03, G-110, G-139
LADI	ladi, udari – SN, SK	beat	G-109
LAG	lagan, lahek – okr, SN, SK	light	G-110
LAISINI	tišini – preg, SK	silence	P-101

LAISINI	lajšanje – preg, SK	mitigate	P-101
LAKEA	lahek – prpr, SK	light	B-03
LAN	lan, lani – okr, SN, SK	last year	P-04a
LANIE	lan, lani – SN, SK	last year	P-04a
LAS	les, sem – preg, SN, SK	here	G-139
LAS	las, lasje – okr, SK	hair	G-216
LAS	laso – okr, SK	lasso	G-216
LAS	laž – preg, SK	lie	G-141
LASI	lase – preg, SK	hair	G-216
LAVI	lavi, lovi – preg, SN, SK	catch	G-01
LE	le – SK	only	W-10, G-216, G-249
LEN	len – SK	lazy	T-01b
LEPA	lepa – SK	nice	M-05, G-206
LET	let, letina, leto – SN, SK	harvest, year	G-266
LI	li, le – preg, SN, SK	only	G-196
LID	lid, led – preg, SN, SK	ice	G-196
LIJA	lige – preg, SK	pour	G-101, G-127
LIJA	lige – preg, SK	casting, found	G-101, G-127
LIJAS	lige – preg, SK	pour	G-101, G-127
LIJAS	ligeš – preg, SK	casting, found	G-101, G-127
LIS	las, lasje – okr, preg, SK	hair	P-03
LIS	lic, lice – okr, preg, SN, SK	cheek	P-03
M	m, meni – okr, SN, SK	to me	B-02, G-137, G-204, G-210, G-239, C-102, P-06
M	me – okr, SK	me	G-215
M	moj – okr, SK	my	G-226
M	mam, imam – okr, SN, SK	I have	G-199
MAE	moj – preg, SK	mine	G-07
MAGI	magi, mag – SN, SK	magus	G-135, G-240
MAGIE	magije, čarovnije – SN, SK	magic's	G-240
MAKIO	maknil, premaknil – okr, SK	moved	P-106
MAMA	mama – SK	mother	G-173
MAMI	mami – SK	to mother	G-196, G-274
MAMITA	mamica – prg, SK	mummy	G-274
MAMU	mamo – preg, SK	mother	G-229
MAMUTA	mamuta, mama – MK, SK	mother	G-229, G-229
MAN	men, meni – preg, SN, SK	to me	M-03, W-01b, G-199, G-210, G-211, P-01
MAN	mam, imam – preg, SN, SK	have	P-01
MANA	meni – preg, SK	to me	M-03
MAR	mar, skrb – SN, SK	care	G-202
MARAS	maraš, ljubiš – SN, SK	like, love	G-202
MATAR	mater – preg, SK	mother	W-04, W-06, B-01, B-01
MATE	mate, imate – SN, SK	have	W-05b
MATE	mater – okr, SK	mother	M-01e
MATER	mater – SK	mother	M-01c, M-01d, W-01a, W-01b
MATERA	mater – SK	mother	M-01d
MATERAN	materam – SK	to mothers	M-01d
MATEREJ	materi – SK	to mother	M-01e, W-01b, W-01b
ME	meni, mi – okr, SK	to me	B-01, B-03, G-242
MEJ	mej, imej – SN, SK	have	W-05a
MEJI	meji – SK	border	G-244
MEJONNA	mejiti – preg, SK	border	W-05a
MEK	miren – sin, SK	calm	G-239
MEKA	miren – sin, SK	peace	M-05, G-111, G-147, G-239, P-04c
MEKA	mehka – okr, SK	soft	P-03, P-03

MEKAIS	miren – sin, SK	calm	G-239
MEKAS	miren – sin, SK	calm	M-05, G-111, G-147, P-04c, P-03, P-03
MEKAS	mehak – prpr, SK	soft	M-05, G-111, G-147, P-04c, P-03, P-03
MEL	mel, imel – SN, SK	had	G-216
MEM	meni – okr, preg, SN, SK	to me	M-01b, M-02, T-02b
MEME	mene – preg, SK	me	M-01b, M-02, T-02b
MEN	men, meni – SN, SK	to me	G-183, G-220
MERO	mero – SK	measure	B-03
MESI	mesi – SK	knead	G-244
MESMENE	meseno – SK	carnal	B-01
MESMENEJA	meseno – SK	carnal	B-01
MI	mi – SK	to me	M-01a, M-01d, B-01, B-01, G-137, G-178, G-183, G-221, T-02a, T-02a, T-02b, T-02b
MIS	misli – okr, SK	think	G-04
MISAL	misal, misel – SN, SK	thought	G-216
MIVA	miva, umiva – SN, SK	wash	G-178
MN	mn, meni – SN, SK	to me	G-215
MNOJ	meni, moj – SN, SK	to me, my	W-01a
MODROV	modrec – SN, SK	sage, prudent	M-04
MODROVIA	modrec – SN, SK	sage, prudent	M-04
MODROVIANK	modrec – SN, SK	sage, prudent	M-04
MOI	moj – SK	my	W-08, G-104
MOJO	mojo – SK	my	B-01
MOR	morda – okr, SK	maybe	P-04a
MORO	moro, umrl – prpr, SN, SK	died	G-214
MOROT	morot, mrtev – SN, SK	dead	P-04a
MRO	mru, umrl – prem, SN, SK	died	B-01
MROJE	mru, umrl – prem, SN, SK	died	B-01
MURTAN	mrtev – prpr, SK	died	G-226
MUVA	muva, mota – HK, SN, SK	move	G-204
N	n. na – okr. SN, SK	on	B-01
N	n, ne, ni – okr, SN, SK	not	M-01f, G-215, T-02b
N	n, naj – okr, SN, SK	let	G-136, T-02b
N	nov – okr, SK	new	P-04c
N	not, notri – okr, SN, SK	inside	M-09, W-01b, G-213
N	nam – okr, SK	to us	P-107
N	naš – okr, SK	our	T-02b
NA	na – SK	on	M-01a, M-01b, M-02, M-04, W-01a, W-01a, W-05a, G-142, G-210, G-236, P-04a
NA	naa, ne – preg, SN, SK	not	M-04, T-01b
NA	nas – okr, SK	us	M-04
NAGI	nagi, nag – SN, SK	naked	G-135
NAGON	nagon – SK	instinct	G-116
NAI	naj – SK	let	M-04
NAK	nak, ne – SN, SK	not	M-04
NAM	nam – SK	to us	M-03, G-210
NAME	name – SK	on me	G-211
NAMI	name – SK	on me	P-01
NAN	nana, spi – okr, SN, SK	slept	G-236
NANA	nona – SN, SK	nana	G-195, G-236
NANI	nona – SN, SK	nana	T-01b
NANOGAV	na nogah, stvaren – sin, SK	objective	M-01a, M-04, W-01a, W-01a
NARAVAN	naraven – SK	natural	M-06
NAS	nas – SK	us	W-07, G-202, Dd-102

NAT	nat, not – SN, SK	inside	W-05a, G-226
NATR	notr, notri – preg, SN, SK	inside	G-226
NAV	nav, navje, grob – PL, SK	cemetery, grave	W-01b, G-134, G-236, G-262
NAV	nav, duša, nebo – sin, PL, SK	soul, sky	M-04, M-05, W-01b, G-236
NAVARAN	nevaren – preg, SK	dangerous	M-04
NE	ne, ni – SK	not	M-01d, B-01, G-175
NE	nej, njej – okr, SN, SK	to her	B-01
NEB	nebo – okr, SK	sky, heaven	G-116
NEGE	nega, njega – preg, okr, SK	him	P-04a
NEGER	truplo, grob – sin, SK	corpse, grave	W-01c
NEGER	konec – sin, SK	expiration	W-01c
NEJ	nej, ni – SN, SK	not	W-01c
NEK	neka, naj – HR, SN, SK	let	B-01
NEM	nem – SK	mute	G-220
NEMAN	neman, pošast – HR, SN, SK	monster	M-01b
NEMI	nemi – SK	mute	G-183
NI	ni, ne – SK	not	M-01e, W-01c, B-01, G-03, G-276, P-101, P-101, T-01b
NIJ	nje – prpr, SK	her	M-01f
NIJEN	nijen, noben – SN, SK	nobody	W-01c
NIKI	niti, ni – preg, SK	not	B-01
NIN	nina – SK	lie, sleep	G-212
NINA	nina – SK	lie, sleep	G-212
NIOV	njihov – okr, SK	their	G-228
NIT	nit – SK	thread	G-190
NM	nm, nam – SN, SK	to us	G-215
NO	not – okr, SK	inside	G-140, G-145
NO	nov – okr, SK	new	G-140
NOGA	noga – SK	foot	G-116
NOGAV	nogav, stvaren – sin, SK	objective	M-01a, M-04, W-01a, W-01a
NOI	noi, naj – SN, SK	let	G-140
NOJ	noj, naj – SN, SK	let	W-01a
NOKAUA	objokali – prpr, okr, SK	lamented	M-01c
NOM	nom, nam – preg, SN, SK	to us	M-01c
NORO	noro – SK	crazy	G-141
NOS	naš – preg, SK	our	M-09, P-02
NOVO	novo – SK	new	B-01
NS	ns, nas – SN, SK	us	P-06
NUJA	nuja – SK	need	G-03
NUT	not, notri – SN, SK	inside	G-190, P-02, P-03, P-05
NUTI	not, notri – SN, SK	inside	P-02
NUVA	nuva, nova – SN, SK	new	G-144
O	o, od – SN, SK	from	M-07, W-09, G-01
O	o, v – SN, SK	in	M-05
O	o, oj – okr, SK	oh	P-04a
OBETA	obeta – SK	promise	G-221
ODA	hodi, odšel – okr, SK	walk, leave	G-146
OI	oj – SK	oh	M-05, T-02b
OIAV	jalov – prem, okr, SN, SK	infertile	G-144
OJ	oj – SK	oh	G-01
OJEV	objel – okr, SN, SK	embraced	B-01
OKA	oka, oko – SN, SK	eyes, eye	G-229, G-237
OKIRTER	okrenil – prpr, SK	turned	P-04a
OL	olje – okr, SK	oil	G-150
OLOITORO	oltar – preg, SK	altar	P-04c

ON	on – SK	he	M-01e, W-01c, G-140, T-02b
ONA	ona – SK	she	M-05, M-09
ONETIV	stopil – sin, SK	render	G-141
ONETIV	zanetil – okr, SK	made fire	G-141
ONNA	ono, njo – preg, SK	her	W-05a
ONO	in – SK	and	W-01b
ONOKAUA	onako, prav tako – SN, SK	quite, so	M-01c
ONOM	onemu, njemu – preg, SK	to him	W-01b
OPITO	očito, očitno – SN, SK	visibly	B-01
OPITO	opito, vprašal – SN, SK	asked	B-01,
OR	or, orje – okr, SN, SK	plough	G-105
ORI	ori, orji – SN, SK	plough	G-132
OS	ostane – okr, SK	remain	M-01a, M-01b, M-01b, M-02, M-02, M-03, M-05, M-07, M-09, W-01a, W-02, W-10, B-03, G-08, G-102, G-110, G-111, G-115, G-116, G-117, G-147, G-152, G-176, G-191, G-248, G-250, G-272, C-01, C-102, P-02, T-02b
OSA	ostal – okr, SK	remained	G-117
OSAE	ostal – okr, SK	remained	P-06
OSE	ostal – okr, SK	remained	P-04b
OSIVI	oživi – preg, SK	resurrect	P-06
OSIVI	osivi – SK	grey	P-06
OSIVIL	oživil – preg, SK	resurrected	P-06
OSIVIL	osivil – SK	greyed	P-06
OSKA	oska, ozka – SN, SK	tight	P-02
OSNIA	usnul, zaspal – sin, SN, SK	asleep	P-04a
OSO	ostal – okr, SK	remained	G-02
OSTE	ostal – okr, SK	remained	G-176
OTE	otel – okr, SK	saved	W-09
OTEKO	nosečnost – sin, SK	pregnancy	B-01
OTEL	otel – okr, SK	rescued	P-04a
OU	ou, oj – SN, SK	oh	P-105
OVE	ove, te – SN, SK	these	G-140
OVEV	ovel, ovenel – prpr, okr, SK	withered	W-01b
OVEVIN	ovenel – prpr, SK	withered	W-01b
OVO	ovo, to – HK, SN, SK	this	P-01
P	panča, spi – okr, SK	lie, sleep	G-162
P	pa, in – okr, SK	but, and	G-132, G-139
P	pij – okr, SK	drink	G-162
PA	pa – SK	and, but	G-221
PA	panča, spi – okr, SN, SK	lie, sleep	G-162, G-258
PAK	ipak, še – sin, SN, SK	still	B-01
PAKRAJEV	pokradel – preg, SK	stole	B-01
PAKTOJ	pakt, pogodba – SK	pact	B-01
PAR	par – SK	pair	M-01d, G-125
PARKE	parkot, pregraja – okr, PL, SK	barrier	G-125
PARKE	polja – sin, SK	fields	G-01, G-125
PARKIE	pokesaš – prpr, SK	regret	M-01d
PEIA	peja, poj – SN, SK	sing	G-135
PI	pi, pij, pil – okr, SN, SK	drink	G-135
PIJANA	pijana – SK	drunk	M-01b, M-02
PIO	pio, pil – SN, SK	drank	G-113
PIT	pit, pit – SN, SK	drink	T-02a
PITAV	pitau, pital – SN, SK	stuffed	G-113

oteklina = nosečnost/swelling = pregnancy

izvor nejasen/source indistinct

PITAV	pitav, vprašal, HR, SN, SK	asked	G-113
PL	pol, potem – okr, SN; SK	after	G-132
PL	pali – okr, SN; SK	burn	G-132
PLODI	plodi - SK	propagate	W-01a
PLODIM	plodim - SK	propagate	W-01a
PO	po, po nas – SK	by, like as	T-01b
PODAS	padaš – preg, SK	fall	G-02
PODAS	podaš – preg, SK	give	G-02
PODASKAI	podeskaj – preg, SK	plank	G-02
POROK	porok, poroka – preg, SK	warrantor	G-02
POROKITI	poročiti – preg, SK	marry	G-02
POSA	posesa – okr, SK	suck	G-229
POSO	posel – okr, SK	job	G-189
POSO	posoda – okr, SK	vessel	G-189
POSOJ	posodi – okr, SK	vessel	G-189
POSOJ	posodi – okr, SK	lend	G-189
PROI	proj, prej – SN, SK	before	M-01b, M-02
PROIT	proti – prem, SK	against	M-01b, M-02
PROITAV	protiven – preg, SK	adversary	M-01b, M-02
PSE	pse – SK	dogs	Dd-101
PSEIK	psiček – SK	puppy	W-02
PSERKE	posrkal – preg, SK	sipped	Dd-101
PSEUKE	pse – SK	dogs	Dd-101
PUIO	pio, opil – prem, SN, SK	drank, drunk	P-01
PULAI	poln – preg, SK	full	P-101
PULAISINI	polajšanje – preg, SK	mitigate	P-101
R	res – okr, SK	really	M-04, G-185, G-199, G-222, G-222, P-04b
R	resnica – okr, SK	truth	G-199
R	rad – okr, SK	like	G-199
R	raje – okr, SK	rather	G-141
RAE	raj – preg, SK	heaven	B-03
RAJ	raj – SK	heaven	G-251
RATA	rata, obrok – HR, SN, SK	ration	G-221
RATA	ratar, orač – PL, SN, SK	plougher	G-221
RATAM	ratam, orjem – PL, SN, SK	plough	W-06
RAVO	kravo – okr, SK	cow	W-10
RAVO	pravo – okr, SK	right	W-10
REJ	rej, raj – SN, SK	heaven	M-01e
RES	res – SK	really	G-130, G-197
RIS	res – preg, SK	really	B-01, G-185
RIS	ris – SK	lynx	G-185
RIS	čarni ris – SK	magic circle	G-185
RITARU	ratar, kmet – SN, SK	farmer	G-222
ROG	rog – SK	horn	G-201
ROKA	roka – SK	hand	G-105
RONO	rono, rano – SN, SK	early	G-125
RONO	rono, rano – SN, SK	wound	G-125
RONO	ronc, strm – PL, SN, SK	steep	G-125
ROS	res – preg, SK	really	G-115
ROUN	roun, raven – SN, SK	straight	B-03
RS	res – okr, SK	really	G-08
RU	rov, grob – sin, SK	pit, grave	B-01, G-109, G-226
RUK	roka – okr, SK	hand	G-109
RUM	rum – SK	rum	G-226

tudi poroka/also marriage

izvor nejasen/source indistinct

RUT	rute, rake, rakev – PL, SN, SK	grave, coffin	B-01
RVA	rval, boril – okr, SN, SK	fought	G-130
RVAS	rval, boril – preg, SN, SK	fought	G-130
RVO	rval, boril – okr, SN, SK	fought	P-04b
RVOTS	rval, boril – preg, SN, SK	fought	P-04b
S	s, z, si, se – okr, SN, SK	with, you are	M-01a, M-01a, M-01b, M-01b, M-01c, M-01d, M-01f, M-05, M-07, W-08, W-09, W-10, B-02, B-03, G-01, G-01, G-06, G-102, G-109, G-111, G-119, G-119, G-122, G-123, G-124, G-127, G-130, G-133, G-140, G-142, G-147, G-148, G-149, G-154, G-161, G-166, G-194, G-204, G-229, G-247, G-248, G-249, P-03, P-03, P-03, P-04b, P-04c, P-04c, P-104, T-01b, Dd-101
S	so – okr, SK	are	G-111, G-129
S	sem, sam – okr, SK	here, alone	M-02, G-108, G-125, G-139, G-150, G-151, G-176, G-265
S	še – okr, preg, SK	still	M-09, W-04a, W-07, G-117, P-04a, P-102
S	šel – okr, SK	went	G-114, G-224
S	sedaj – okr, SK	now	G-229
SA	sa, si, s, z – HR, SN, SK	with, you are	M-01d, G-02, G-127, G-150
SA	sam – okr, SK	alone	G-113
SAD	sad, sedaj – SN, SK	now	W-08
SADI	sadi – SK	plant	G-137
SADIM	sadim – SK	plant	G-137
SAGA	scagal, umrl – sin, SN, SK	died	W-07
SAGI	sagoreli, umrl – okr, SK	burned, dead	G-135
SAGO	sagoreli, umrl – okr, SK	burned, dead	W-08
SAI	saj – SK	but	G-249, P-101
SAI	šal – preg, SK	shawl	G-249
SAIM	zajm, zajemi – preg, SN, SK	ladle	P-101
SAJ	saj – SK	but	G-01
SAJIL	sadil – preg, SK	planted	G-127
SAKA	saka, ljubi – MK, SK	love	G-150, G-150
SAKEM	sakam, ljubim – preg, MK, SK	love	M-05, G-111, G-147
SALO	salo, SK	fat	G-139, G-141
SAN	san, sen – preg, SN, SK	dream	W-07
SANE	sanje – okr, SK	dream	W-07
SARAM	šaram, krasim – HK, SN, SK	decorate	G-202
SAV	sav, ves – prem, HK, SN, SK	whole	G-134
SDAI	zdaj – preg, SK	now	P-102
SE	se	you, oneself	M-01d, W-01b, G-130, P-01, P-01, P-04a, P-04a, P-04b
SE	še – preg, SK	still	B-01, G-108, G-123, G-124, G-144, G-148, G-176, G-249
SE	sej – okr, SK	sow	G-149
SEAM	sejam, sejem – okr, SN, SK	sow	G-07
SEG	segnil, umrl – sin, SK	died	P-06
SEI	šel – preg, SK	went	G-108
SEI	sej, saj – SN, SK	but	G-265
SEI	sej – SK	sow	G-265
SEIE	seje – SK	sow	G-108
SEJI	sedi – preg, SK	sit	M-04
SEJI	seje – SK	sow	M-04
SEM	sem, SK	I am	G-244
SEN	sen – SK	dream	M-01d
SENIOV	sanjal – preg, SK	dreamed	G-129
SERA	sera, reva, zgaga – SN, SK	wretch	G-197
SESAJ	sesati – prem, SK	suck	W-01b

SESAJT	sesati – prem, SK	suck	W-01b
SEST	sest, sedi – SN, SK	sit	P-02
SETA	sedi – preg, SK	sit	G-122
SETA	šeta, hodi – SN, SK	walk	G-122, G-123, G-124, G-148, G-149
SETA	seta, sveta – SN, SK	holy	G-148, G-149
SETAT	šetat, hoditi – SN, SK	walk	G-122
SEU	šel – preg, SK	went	G-181
SEU	sel – preg, SK	courier	G-181
SI	si	you are	M-03, W-08, W-09, B-01, G-02, G-04, G-07, G-109, G-125, G-133, G-143, G-185, G-221, G-229, G-252
SI	sij – okr, SK	shine	W-10,
SIA	sije – preg, SK	shine	G-117, G-239
SIA	seje – okr, SK	sow	G-117, G-239
SIAKEM	sakam, ljubim – MK, SK	love	G-239
SIDI	sidi, sedi – SN, SK	sit	T-01b
SIE	sje, sije – SN, SK	shine	G-125
SIE	sje, seje – SN, SK	sow	G-125
SIEIE	seje – SN, SK	sow	G-125
SIKE	sikajoč – okr SN, SK	hissing	M-01b
SIKENEMAN	zmaj – HR, SN, SK	dragon	M-01b
SIM	sim, sem – SN, SK	I am	P-03, P-101
SIR	sir – SK	cheese	G-185
SIT	sit – SK	sated	W-09, W-10, B-01, G-105, G-154, G-194
SITA	sita – SK	sated	G-133
SITE	site – SK	sated	W-09, W-10
SITO	sit – SK	sated	G-229
SKAN	skal, skali – preg, SK	rock	P-05
SKANU	skali – preg, SK	rock	P-05
SKEK	skočil – okr, SK	jumped	G-128
SKRI	skri – SK	hid	G-145
SKURL	skuru, skurili – SN, SK	burned up	G-109
SM	sm, sem – okr, SN, SK	I am	M-01c
SMENEJA	smena, zamenjava – SN, SK	exchange	B-01
SMO	smo – SK	we are	M-01c
SO	so – SK	they are	G-110, G-111, G-140, G-145, G-146, G-147, G-152, G-161, G-176
SO	so, s, z – SN, SK	with	G-116
SODI	sodi – SK	judge	G-105
SOI	soj, sij – SN, SK	shine	M-03, M-05, G-110, G-117
SOI	svoj – okr, SK	own	G-117
SOIKA	setev – prpr, SK	seeding	G-272
SOJALI	sojali, sejali – SN, SK	sowed	G-176
SOJEN	sojeni – SK	judged	G-110
SOJENI	sojeni – SK	judged	G-110
SOK	sok, mleko – sin, SK	juice, milk	G-229
SOL	sol – SK	salt	M-07
SOL	šel – preg, SK	went	M-07
SOMA	soma, sama – SN, SK	alone	C-102
SON	sin – preg, SK	son	M-05
SOPU	sopara, vreti – SK	boil	G-189
SORA	sora, zora – SN, SK	dawn	G-115
SOSKA	sozeska – okr, SK	community	P-02
SOVE	sove – SK	owls	G-140
SPE	spe, hiti – SN, SK	hurry	P-102
SPERET	sprejet – okr, prem, SK	admitted	B-01
SPOR	spor – SK	quarrel	W-05b

STA	sta – SK	they are	G-131, G-245
STA	ostala – okr, SK	stayed	G-144
STAT	ostat, ostati – SN, SK	stay	G-144
STEK	stekel – okr, SK	run	P-04a
STOI	stoj – SK	stop	G-113
STOI	stoj – SK	stand	G-113
SU	su, so – SN, SK	they are	W-09
SUA	sua, sva – SN, SK	we are	G-270
SUIA	svega, vsega – prpr, SN, SK	all	G-161
SUIA	svoje – okr, SK	own	G-161
SURG	srk – preg, SK	sipping	Dd-102
SURJO	surov, grob – prpr, SK	coarse	M-01f
SUSKANUTIE	soskončanje – prpr - SK	co-termination	P-05
T	t, tu – okr, SN, SK	here	M-01d, M-04, M-05, M-07, M-10, W-01b, B-01, B-02, G-04, G-112, G-113, G-122, G-141, G-144, G-147, G-147, G-158, G-176, G-182, G-183, G-203, G-249, G-275, P-04a, P-04b, P-05, P-06, T-02b
TA	t, ti – okr, SN, SK	you	G-02, G-183, T-01b
TA	ta – SK	this	M-01a, M-01b, M-01c, M-02, W-01c, G-01, G-112, G-123, G-124, G-136, G-148, G-149, G-182, G-225, G-229, G-272, P-06, T-02a
TA	tu – preg, SK	here	M-09, G-07, G-133
TADOJ	tedaj – preg, SK	then	G-136
TAI	taj, ta – SN, SK	this	W-02
TAJ	tej – preg, SK	to this, to her	W-01b
TAKI	taki, tak – SN, SK	such	G-272
TAM	tam – SK	there	M-01c
TARE	tare – SK	smash	M-01c
TAT	tat – SK	thief	P-106
TATA	tata, oče – SN, SK	father	G-04
TATE	tata, oče – SN, SK	father	W-08
TATI	tati, očetu – SN, SK	to father	P-106
TE	te, tako – okr, SN, SK	so	B-03
TE	tebi – okr, SK	to you	M-05
TE	te, da – SN, SK	that	M-06, W-01a, W-09, B-01, B-01
TE	te, tu – SN, SK	here	W-08, W-09, W-10, B-03, B-03, G-176, G-249
TE	te, tem – okr, SN, SK	this	B-01, B-03
TEA	tej – preg, SK	this	W-10
TEDA	tedaj – okr, SK	then	W-01a
TEEAE	tebi – preg, SK	to you	M-06
TEI	tej – SK	to her, to this	M-01a
TEJ	tej – SK	to her, to this	W-01b
TEK	tek – SK	run	W-01b, P-04a
TEKA	teka – SK	run	M-09
TEL	tel, telo – SN, SK	body	G-249
TELE	tlemi – SK	ground	B-01
TELEMI	tlemi – SK	ground	B-01
TELES	telo – SK	body	W-08
TER	ter – SK	and	G-01
TES	tež, utež – okr, SK	weight	G-249
TESA	teši – preg, SK	console	G-02
TESAN	tesen – preg, SK	narrow	T-02b
TESAN	tesan – SK	hewing	T-02b
TETO	to – SK	this	W-08, W-10

Brižinski 1014 besed in 4434 črk, Kranjski 397 besed in 1980 črk, Starogorski 175 besed in 752 črk, Celovški 164 besed in 733 črk, Videmski 55 besed in 485 črk, Načrt za pridigo 96 besed in 370 črk, Ljudska pesem Stara prauda 36 besed in 198 črk, Škofjeloški 16 besed 102 črk, Pesmi Oswalda Wolkensteina 47 besed in 195 črk, Auerspergov rokopis 37 besed in 163 črk, Ulrich von Liechenstein 5 besed in 23 črk, Turinska knjiga 3 besede in 15 črk. Skupaj imajo staroslovenski rokopisi 5002 besed in 21.127 črk s povprečno dolžino besed 4,22 črke. Navedeni predantični napisi imajo skupaj le 4575 besed in 14.220 črk s povprečno dolžino besed 3,11 črke. Povprečna dolžina besed staroslovenskih rokopisov je manjša od slovenskih leposlovnih besedil, ki je 4,55 črk in večja od predantičnih napisov. To je razumljivo, saj je v njih manj okrajšav in več daljših ter značilnih verskih izrazov in imen.

Izvršene so številne primerjave, ki dokazujejo pravilnost razumevanja navedenih predantičnih napisov na osnovah slovanskih jezikov in zavračajo razumevanje zahodnoevropskih jezikoslovcev kot neustrezno in v nasprotju s predpostavljenim romansko – latinsko in imensko osnovo razumevanja. Število besed v latinskem spletnem slovarju z začetno črko F je 626, z začetno črko V pa 564, skupno 1191 ali 4,90 %. Delež različnih besed zahodnoevropskih jezikoslovcev v venetskih napisih, ki se pričenjajo na črki F in V, v knjigi La Lingua Venetica je 20,00 %, v knjigi Manuel de la langue Vénète pa kar 21, 26 % ali več kot štirikrat toliko. Podobno nesorazmerje kaže tudi delež vseh besed na črki F in V v primerjalnem latinskem besedilu: C. IVLI CAESARIS COMMENTARIORVM DE BELLO GALLICO LIBER QVARTVS, ki obravnava Venete in ima zato večji delež različnih besed začetih s črko V, v skupnem deležu 7,00 %. Pri razumevanju zahodnoevropskih jezikoslovcev pa vse besede na F in V v venetskih napisih kažejo deleža 16,09 % in 16,67 % ali več kot dvakrat toliko. Večkratna nesorazmerja so tudi pri drugih besedah zahodnoevropskih jezikoslovcev z začetno in končno črko, kar nedvoumno dokazuje napačno delitev zvezno pisanih besedil ali napačno predpostavljen jezik razumevanja – latinščino. Nasprotno pa primerjave s slovenščino kažejo bistveno manjša odstopanja, kar potrjuje dobro razumevanje venetskih napisov na osnovi slovenščine. Značilnost objavljenih del zahodnoevropskih jezikoslovcev je popolna odsotnost analiz pogostosti, ki bi potrdile ali zavrnile predpostavljeni jezik razumevanja. V sodobnem jezikoslovju je ravno primerjalno jezikoslovje bistvenega pomena in nerazumljivo je, da zahodnoevropski jezikoslovci v navedenih delih niso objavili nobene študije, ki bi podala ujemanje uporabe črk in besed vsaj v predpostavljenem jeziku razumevanja - latinščini, pa čeprav bi bila taka primerjava enostranska.

PREDANTIČNI MEDOSEBNI ODNOSI

Navedeni predantični napisi nam vsaj delno odkrivajo tedanje medosebne odnose, ki jih lahko osvetlimo z različnimi študijami. Zanimiva je primerjava družinskih in družbenih odnosov, ki se kažejo v razmerju med spoloma v tedanjem času, zato primerjamo razmerje med različnimi besedami za moške in ženske člane tedanje družbe.

VEN vse besede navedenih pomenov v prevedenih venetskih napisih,
RET vse besede navedenih pomenov v prevedenih retijskih napisih,
FRI vse besede navedenih pomenov v prevedenih starofrigijskih napisih.

jezik	oče	sin	drugi	mama	nona	druge	moški	ženske	vsi	oče %	moški %
VEN	24	15	2	19	14	3	41	36	77	31 %	53 %
RET	14	2	3	4	1	1	19	6	25	56 %	76 %
FRI	52	2	1	21	12	5	55	38	93	56 %	59 %

Pri venetskih napisih sta poudarjena oče in sin skupaj 39 ter mama in nona skupaj 33, razmerje moških je podobno kot pri ženskah in je le nekaj večje od 50 %. Značilnost venetskih napisov je močna prisotnost sinov in popolna odsotnost hčera, ter poudarjen lik matere in none – 33, ki skupaj močno presegata očeta in dedka – 25. Venetski napisi so močno onostransko usmerjeni, zato imajo najmanjši delež sorodstvenih izrazov $77/2426 = 3,17 \%$, kar jih uvršča blizu retijskih napisov.

Pri retijskih napisih je razmerje bistveno drugačno, saj je poudarjen predvsem oče, ki že zajema 56 %, pri moških pa se delež poveča na 76 %, kar je verjetno povezano z lovsko naravnostjo teh napisov. Tudi očetje in dedi, ki jih je skupaj 15, močno presegajo omembe mater in babic, ki jih je skupaj le 5. Retijski napisi so po obsegu in po dolzinah napisov najkrajši, majhen pa je tudi delež sorodstvenih izrazov: $25/779 = 3,21 \%$, kar jih statistično uvršča takoj za venetskimi napisi.

Pri starofrigijskih napisih je razmerje pri očetu enako kot pri retijskih, pri moških pa se le nekoliko poveča, saj sta pogosta izraza tudi za nono in za dekle. Razen izrazite prednosti očeta, je delež matere in none podoben kot pri Venetih, kar nakazuje tudi podobno razmerje med spoloma in s tem žensko enakopravnost. Starofrigijski napisi imajo največ sorodstvenih izrazov: $93/867 = 10,73 \%$, zato je njihova zanesljivost največja.

Ženska enakopravnost značilna za slovanske skupnosti se je izkazala le pri Venetih. Pri Retijskih prevladuje lik očeta, zato gre bolj za očetovsko ali pa za lovsko družbo, kjer je poudarjen moški lik lovca. Pri Starih Frigijcih sicer močno izstopa lik očeta, razmerje med spoloma pa se le nekoliko poveča, saj je močno prisotna tudi babica, zato se tudi pri Starih Frigijcih nakazuje ženska enakopravnost.

MNENJA IN DEJSTVA

Upam, da je pričajoča knjiga dodala precej novega k slovenski etnogenezi in s tem obogatila vaše znanje, in morda prispevala tudi k treznejši presoji navedenih vsebin. Morda bo vplivala tudi na bolj dosledno presojo drugih vsebin, ki nas vsakodnevno obkrožajo. Pri teh vsebinah je prisoten pluralizem mišljenj, kar je vedno pozitivno, saj o isti stvarnosti lahko razmišljamo različno, medtem ko so dejstva praviloma enaka. Pri samem dokazovanju pa moramo ločiti med teorijami, mnenji in citati, saj je žal mnogokrat prisoten avtoritaren princip, ki namesto dejstev prikazuje le mnenja in domneve, ki pa jih na »politični, znanstveni ali verski« osnovi vsiljuje kot nesporna dejstva.

Na politični ravni je tako vsiljevanje pričakovano, saj gre za politično propagando, ki ima la redko pomembno vsebino. Politika ima tesne zveze z gospodarsko močjo in s tem na oglaševanje in neposredno obvladovanje medijskega prostora. Mediji obvladujejo več kot 80 % javnega mnenja in so izjemno sredstvo za vsakovrstne manipulacije, za poveličevanje

in poniževanje in celo za medijski »linč«. Ta pojav je splošno prisoten, izstopa pa v nekaterih državah, na primer v Italiji in žal tudi v Sloveniji, saj gospodarska moč ni enakomerno porazdeljena med politične struje.

Na verski ravni je tako vsiljevanje tudi pričakovano, vendar v sodobnem svetu manj uspešno od političnega, saj se ljudje čedalje bolj zavedajo lastne vrednosti kot enkratnega posameznika in človeka. V razvitem svetu je takega vsiljevanja s strani velikih verstev čedalje manj, zato pa so to pot ubrale razne sekte s svojimi »večvrednimi« voditelji, ki jim gre predvsem za osebno oblast in gmotno blaginjo. Te sekte praviloma ponujajo rešitve brez lastnega napora in človeka le izkoristijo ter ga puste pravnega.

Na znanstveni ravni tako vsiljevanje ni pričakovano, saj je v temeljnem nasprotju z znanostjo, ki za svoje raziskovanje in vedenje išče vedno nove dokaze. Pri tem opušča ali spreminja in dopolnjuje stara znanja in stare hipoteze. Žal se vsiljevanje avtoritarnih mnenj in splošno priznanih teorij namesto dejstev prepogosto pojavlja tudi v »znanosti«. Posebej izrazito je bilo ustinjanje »znanosti« v časih imperializma in komunizma in v nekaterih družbah se tako ustinjanje še nadaljuje. Žal se ravno slovenska družba še ni izvila iz oklepa preteklih ideologij in pri nas še ni napočil čas normalizacije.

Trgovci imajo zelo poučen pregovor, da je kupec vedno »kralj« in to izkoriščajo z reklamami, kjer ga prepričujejo, da v resnici izbira sam, kar pa je le malokdaj resnično. Tako kot se v trgovini moramo počutiti kot kralji, ki v resnici izbiramo, moramo to početi tudi na političnem, verskem in znanstvenem trgu. »Trgovci« bi nam radi prodali slabo robo po najvišjih cenah in nas prepričali, da smo se za nakup odločili sami, saj nakupljeno robo nujno potrebujemo. Od nas samih je odvisno ali se damo »prepeljati že jene čez vodo« ali pa takoj spregledamo trditve, ki niso resnične in nimajo ustreznih dokazov.

RAZPRAVA

Vsebina te knjige prikazuje temelje razumevanja pred-antičnih slovanskih napisov in njeno verodostojnost presodite sami, saj imate za tako presojo dovolj sposobnosti, pa tudi dovolj znanja. Naj vas ne zapeljejo jezikovne slovnične podrobnosti, ki so v navedenih pred-antičnih napisih sporne, saj so ti napisi pisani v doslej neznanih narečjih, kjer se končnice besed izpuščajo, praviloma pa ravno končnice predstavljajo slovnične oblike. Namesto takih spornih vidikov naj vas pritegnejo temeljni dokazi, ki so vezani na korenske osnove, ki so tudi temelj vseh etimologij ali izvorov besed in so vsakemu Slovencu še po tisočletjih razvidni. Korenske oblike, ki so za preučevanje predantičnih jezikov najboljša osnova, sem uporabil pri delitvi besed zvezno pisanih besedil in pri razumevanju navedenih predantičnih napisov.

Delež narečnih besed v obravnnavanih predantičnih jezikih je več kot 60 %, delež knjižnih besed pa manj kot 25 %, zato bi morali za ustrezno uporabo končnic dovolj dobro poznati narečje v katerem je pisan posamezen napis. To pa zahteva posebno študijo, saj narečja v katerih so pisani navedeni predantični napisi, jezikoslovci še niso strokovno obdelali. Zahodnoevropski jezikoslovci niso uspeli razumeti niti desetine obravnnavanih napisov kaj šele, da bi lahko ugotovljali stopnjo narečnosti navedenih predantičnih napisov.

Šele zanesljiva ugotovitev stopnje narečnosti bi podala osnovo za raziskavo uporabljenega narečja in tukaj predstavljena analiza narečnosti je prva tovrstna študija stopnje narečnosti navedenih predantičnih napisov.

Dosedanje običajne slovnične primerjave s končnicami navedenih predantičnih napisov niso zanesljive, saj je celo v nedvoumno pravilno izbranem jeziku razumevanja – slovenščini knjižnih končnic povprečno še vedno manj kot 25 %. Tako majhen delež omogoča pravilno sklepanje le pri večkrat ponovljenih besedah, ki pa so tako redke, da ne omogočajo splošnih zaključkov. Pri očitno napačnem jeziku razumevanja – latinščini pa bi bil delež knjižnih besed povsem zanemarljiv in ne bi dal nobene osnove za jezikovne analize. Razumevanje navedenih napisov z izbranim jezikom razumevanja slovenščino ima prav zaradi številnih slovenskih narečij izrazito prednost, saj so narečja še živa in so večini starejših Slovencev še dovolj dobro poznana.

Zahodnoevropski jezikoslovci so opravili izjemno delo, saj so zbrali in prečrkovali navedene predantične napis. Pri razumevanju pa, ob napačno izbranem jeziku razumevanja, uporabi končnic kot v normiranem jeziku in pojasnjevanju vsebine s poljubnimi imeni, ostane od njihove jezikovne obdelave le še dokaj dobro prečrkovanje.

OPRAVIČILO

Vsebina knjige se je nadgrajevala z novimi predantičnimi in antičnimi napisi in novejšimi raziskavami, zato novi podatki morda niso povsod usklajeni in zato prosim za razumevanje. Pri slovenskih in angleških besedilih je izvršena računalniška kontrola, vendar so še vedno možne napake, zato jih sporočite in skupaj bomo ohranjali lepoto jezikov. Pri glosarjih, katalogih in besednjakih so izbrane besede, ki se najbolj prilegajo originalnemu zapisu, zato so poleg knjižnih izrazov največkrat vzete besedne oblike iz številnih slovenskih narečij, ki žal hitro izginjajo. Mlajši bralci bodo prikrajšani, saj v večini niso imeli prilike spoznati lepote številnih slovenskih narečij, ki pričajo tako o starodavnosti kot o raznovrstnem izražanju slovenskega jezika.

Vsebina vam je spregovorila o starejši slovenski etnogenezi in s tem krepila našo skupno zavest o pomenu naših prednikov pri oblikovanju evropske in svetovne kulture, zato smo na slovensko etnogenezo lahko upravičeno ponosni.

Pričajoča knjiga ne oznanja enoveljavne resnice, saj je v popolnosti ne najdemo niti v najpomembnejših znanstvenih delih, ampak kaže na različne in drugačne možnosti raziskovanja in razumevanja naše preteklosti in sedanosti. Naj vzpodbudi vaše lastno raziskovanje našega narodnega in kulturnega okolja, saj je dolžnost vsakega mislečega čoveka, da se vztrajnim raziskovanjem resnici čim bolj približa. Če bo ta knjiga k vašim prizadevanjem za iskanje temeljev naše starejše etnogeneze in za spoznavanje resnice kaj pripomogla, bo njeni vsebini upravičena